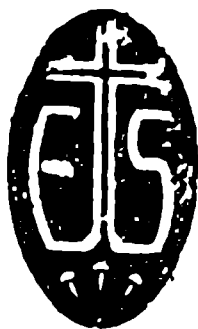

F. J. BOUDREAUX S. J.

ANI OKO NEVIDĚLO...

**„Pojďte, požehnani Otce mého,
vládněte královstvím připraveným vám!“**

(Mat. 25, 34.)

V PŘEROVĚ 1934

**Jak jsme to slýchali,
zřeli jsme
ve městě Pána zástupů,
ve městě Boha našeho!
Ž. 47, 9.**

**Nebe jest nebe Hospo-
dinovo,
zemi dal pak synům
lidstva.
Nebudou mrtví tě chvá-
lit, Pane,
ti, kteří do pekel sestu-
pují;
my však živí chválíme
Pána
od tohoto času až na
věky.**

Ž. 113, 16—18.

ANI OKO NEVIDĚLO...

F. J. BOUDREAU S. J.

ANI OKO NEVIDĚLO...

*„Pojďte, požehnání Otce mého,
vládněte královstvím připraveným vám.“*

(Mat. 25, 34.)

V PŘEROVĚ 1934

IMPRIMATUR

Olomucii, die 9. Aprilis 1934.

Dr. Joan. Martinů,
vicarius generalis.

BLAŽENÉ PATŘENÍ - JEHO PODSTATA

Rozum, Zjevení a zkušenost šesti tisíc let jednotně dokazují, že *zde na zemi nelze nalézt dokonalého štěstí*. Jistě je nelze nalézt *ve tvorech*, neboť tvorové nejsou s to, aby je dali. Nelze je nalézt ani *ve ctnosti*, neboť Bůh v Své moudrosti ustanovil, že *ctnost si má dokonalé štěstí zasluhovat*, ale ne se z něho radovati na tomto světě. *Bůh se slavně zaručil, že dá „život věčný“ všem, kdo Jej zde na zemi milují a Mu slouží*. Slíbil štěstí tak nevýslovně velké, že apoštol, jenž *„byl vtržen do ráje“* a omilostněn pohledem do nebe, nám praví, že smrtelné *„oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří Ho milují“*.¹

Toto štěstí, nám nyní tak nepochopitelné, nezáleží v ničem jiném než v tom, že *budeme mít a požívat Boha samého v blaženém patření a že každá rozumná touha naší přirozenosti bude při slavném vzkříšení dokonale ukojena*. O tomto slavném štěstí míníme rozjímati a především se pokusíme, abychom nabyli určitého pojmu o *blaženém patření, které je podstatným prvkem blaženosti nebeské*.

Rozjímajíce o štěstí, připraveném dítkám Božím, budeme s to, abychom si představili své vlastní nebe, které si přirozeně v duchu

vytvoříme a zabarvíme podle svých bolestí, béd a utrpení. *Chudás* na př., který mnoho trpí *těžkou prací a nouzí*, spatřuje v nebi místo *odpočinku, oplývající vším*, co může ukojiti přirozené touhy. Kdo často snášel *bolesti v nemoci*, hledí na nebe jako na místo, kde se bude radovati z *ustavičného zdraví tělesného i duševního*. Kdo při konání ctností měl všemožná *pokoušení* od zlého ducha, od světa a od těla, těší se na nebe, že tam *bude dokonale zproštěn všech pokoušení, nebezpečí, ano i možnosti hříchu*.

Všechny tyto a podobné představy o nebi jsou potud pravdivé, pokud ukazují nebe jako místo, *kde není ani sebe menšího zla a utrpení*, a zároveň jako příbytek *pozitivního štěstí*. Jsou to však vesměs představy nedokonalé, protože ani jedna z nich nevyjadřuje blaženost nebeskou celou, tak, jak nám ji zjevil Bůh. Všechny opomíjejí blažené patření, jež je podstatou blaženosti nebeské.

Ale i mezi těmi, kdo věří a těší se, že v nebi budeme patřiti na Boha, jest jen velmi málo takových, kteří rozumějí tomu, co patření na Boha znamená. Představují si, že budeme prostě hleděti na předmět, jehož neobyčejná dokonalost nás učiní šťastnými takovým způsobem, kterému oni nerozumějí. Nechápou úplně, co se blaženým patřením míní, ačkoli si představují, že v nebi budeme viděti Boha. Pokusme se tedy, abychom si vysvětlili, čemu o blaženém patření učí víra a bohověda. U-

vidíme, že je to podstatné štěstí nebeštanů, a netoliko je naplňuje nejčistším a nejúplnějším dostiučiněním, ale *právě ono je uschopňuje, aby se těšili z případkových neboli podružných radostí, které jsou slávou trůnu Božího.*

Teologové dělí blaženost nebeskou na podstatnou a případkovou. *Podstatnou* blažeností se míní štěstí, které duše přijímá *přímo od Boha v blaženém patření. Případkovou* blažeností se míní *přidané nebo podružné rozkoše a radosti, které mají nebeštané z tvorů.* Tak na př., když Kristus Pán praví, že „*bude radost v nebi nad hříšníkem pokání činícím,*“ míní tím patrně novou radost, kterou vyvolení neměli, dokud ten hříšník hříchů nelitoval. Byli již v blaženém patření šťastni a neztratili by ani nejmenšího stupně své blaženosti, ani kdyby hříšník nikdy hříchů nelitoval. Ale přece zakoušejí novou radost z jeho obrácení, protože vidí, jak je tím Bůh oslaven, a mimo to mají důvod těšiti se na nového bratra nebo na novou sestru, kteří budou míti podíl v jejich štěstí. Ovšem, vyvolení se radují z obrácení hříšníka jen *vlivem blaženého patření.* Bez něho by neměli případkové blaženosti od tvorů. *Proto blažené patření je netoliko podstatným štěstím nebeským, ale uděluje svatým i schopnost, aby měli také všechny nižší radosti, jimiž Bůh doplňuje blaženost svých dítek.* Toto je velmi důležité, a vysvětlíme to obrazem.

Člověk, který jest dokonale zdráv tělesně

i duševně, raduje se nejen ze života samého, nýbrž čerpá rozkoše i z krás přírodních, z literatury, zábavy a ze života společenského. Ale dejme tomu, že pozbude zdraví a jest upoután nemocí na lůžko. Nemůže se již těšiti ze života ani z jeho rozkoší. Čím je mu nyní všechna krása věcí pozemských i nebeských? Čím jsou mu zábavy a všechny radosti smyslové, z kterých se dříve tak těšil? Nic z toho není teď s to, aby jej potěšilo, protože pozbyl zdraví, které poskytuje schopnost užívatí radostí ze života. Proto pravíme, že *zdraví jest podstatně potřebné, nejen abychom se těšili ze života samého, nýbrž i abychom se kochali v jeho radostech*. Tak je tomu i v nebi. Blažené patření je potřebné, nejen aby se vyvolení radovali z pravého života nebeského, nýbrž aby se těšili i z přítadkové slávy, kterou Bůh jejich štěstí zdokonaluje. Co tedy je blažené patření? Je to věčné pohlížení na Boha? Je to neustálý projev údivu? Nebo je to pohled tak úžasně vznešený, že nás zbaví vědomí a uvrhne nás do stavu snivé nečinnosti? Uvidíme.

Blažené patření se nazývá latinsky *visio beatifica*. Tento název povstal ze tří latinských slov: *visio* --- pohled nebo patření, *beatus* — blažený, *facio* — činím. Dohromady to znamená patření, které činí blaženým. Proto *visio beatifica* znamená *patření, které má v sobě moc, aby zapudilo všechno utrpení, všechnu bolest z duše, která je v blaženém pat-*

ření, a místo toho ji naplňuje radostí a štěstím.

Teologové nám praví, že blažené patření jako dokonalý a trvalý stav záleží ze tří konů, které jsou zároveň podstatnými prvky jeho neporušenosti a dokonalosti. Prvním je *poznání* Boha; druhým je *láska* k Bohu; třetím je *požívání* Boha. Tyto tři kony, ačkoli se vespo-
lek liší, nedají se oddělit, neboť kdyby byl vy-
loučen jeden z nich, blažené patření by již ne-
bylo dokonalé.

1. *Nazírání na Boha* znamená, že *rozum*, jako nejušlechtilejší schopnost duševní, jest náhle povznesen světlem slávy a uschopněn *viděti Boha tak, jak jest*, jasným a nezastře-
ným vnímáním Jeho božské Podstaty. Jest to tedy poznání, v němž vidí duše Boha *tváří v tvář*, ne však očima tělesnými, nýbrž roz-
umem, neboť Bůh jest duch. A kdyby k tomu patření bylo třeba tělesných očí, nemohli by-
chom Boha viděti, až o posledním soudu. Du-
še však vidí Boha mnohem jasněji a dokona-
leji, než by na zemi mohla cokoli viděti očima
tělesnými.

Toto patření na Boha je *kon rozumový*, při němž je duše zaplavena nazíravým po-
znáním Boha, poznáním tak dokonalým a ú-
plným, že veškeré poznání, jehož lze o Bohu
zde na zemi nabýti modlitbou a studiem, jest
proti němu jen jako mdlý svit lampy proti
oslňujícímu lesku poledního slunce.

Toto dokonalé nazírání nebo poznání Boha

*jest netoliko prvním podstatným prvem blaženého patření, nýbrž jest mimo to pravým kořenem nebo hlavním zdrojem ostatních konů, potřebných k jeho úplnosti. Říkáme o slunci, že je zdrojem světla, tepla, života a krásy hmotného světa. Kdyby slunce zmizelo s oblohy, okamžitě by se nynější krásný svět proměnil v temný a zamklý hrob všeho stvoření. To jest toliko mdlý obraz temnosti a smutku, který by zachvátil vyvolené, kdyby jim Bůh někdy odňal jasné a nezastřené patření na Sebe. Proto pravíme, že *vidění božské Podstaty je kořenem nebo zdrojem blaženého patření.**

Ale nazírání božské Podstaty není ještě celé blažené patření. Lidská mysl se nedovede spokojiti toliko poznáním, ani kdyby bylo sebe dokonalejší. Musí předmět svého poznání také *milovati a ho požívatí*. Proto nazírání na Boha plodí další dva kony. ²

2. Druhým prvem blaženého patření je kon *dokonalé a nevýslovné lásky*. Tuto lásku plodí patření, jímž duše poznává Boha *tak, jak jest*. Jestíť nemožno, aby duše, vidouc Boha v božské kráse, dobrotě a nevýslovné lásce k sobě samé, Ho nemilovala veškerou silou své bytosti. Bylo by snadnější přiblížiti se k nesmírnému ohni a necítiti horka, než viděti podstatu Boží a nebyti roznícen božskou láskou. Proto jest láska k Bohu kon *nezbytný*, t. j. kon, kterému se vyvolení nemožou ubrániti, jak to můžeme my zde na zemi.

Naše nedokonalé patření na Boha v *zrcadle stvoření* působí, že můžeme — a bohužel to i činíme — odeprítí Bohu svou lásku, i když se s poznáním, které snad máme o Bohu z *přírody*, spojuje světlo *víry*. V nebi tomu tak není. Tam *blažení vidí Boha tak, jak je, a proto Jej milují láskou nenucenou, intenzivní a nejvyšší*.

3. Třetím prvkem blaženého patření je *konnesmírné radosti*, která vyplývá z patření na Boha a z lásky k Bohu. Je to kon, jímž se duše raduje, že má Boha, své nejvyšší dobro. On jest její Bůh, její *vlastnictví*, a v radosti z Něho všechny její touhy po štěstí jsou dokonale ukojeny. K blaženému patření nutně náleží, aby duše Boha *měla*, jinak by Boha *nepožívala* a její blaženost by nebyla úplná, i kdyby Boha viděla a Jej milovala.

Představme si žebráka, který hledí na nádherný palác s nevýslovným bohatstvím a se vším, co může lahoditi smyslům. Učiní jej pouhý pohled na palác šťastným? Ovšem že ne, protože ta nádhera není a *nikdy nemůže býti jeho*. Podivuje se snad velkolepé stavbě, umělecké práci a má z toho jakýsi nepatrný požitok. Ale poněvadž ani palác ani jeho bohatství nikdy nemůže zváti svým, tak pouhý pohled na to všechno, ani láska k veškeré té kráse ho nemůže učiniti šťastným. Podstatnou podmínkou jeho radosti jest, *aby to všechno bylo jeho*.

Anebo si představme, že se hladový žebrák

dívá na bohatou tabuli, přeplněnou kdejakým přepychem. Zmírní pouhý ten pohled jeho hlad? Jistě ne. Spíše ztíží ještě víc jeho chudobu a zvětší jeho hlad. Právě tak by tomu bylo v nebi, kdyby tam snad byla připuštěna duše a směla patřiti na krásu Boží, ale nemohla by Boha *míti a Ho požívatí*. Takové nazírání by pro ni nebylo *blaženým patřením*. *Míti Boha jest tedy naprosto potřebné, aby Ho duše mohla požívatí a v Něm spočítvatí jako ve svém posledním cíli*. Proto patření na Boha je také úkon, jímž se Bůh stává *vlastnictvím vyvolených*, kteří tak vcházejí „*do radosti svého Pána*“ .³

Ale to ještě není všechno. Pozorovali jsme úkony, jimiž si duše *přivlastňuje* Boha, ale nesmíme zapomenouti, že *činné spolupůsobení Boží je právě tak podstatným v blaženém patření jako činnost tvora*. Blažené patření proto znamená, že Bůh netoliko uschopňuje duši, aby Ho viděla v Jeho neobyčejné kráse, nýbrž také, že *Bůh ji přijímá v Svou náruč jako milované dítě* a že jí uděluje štěstí, jakého smrtelné oko nemůže viděti. Dále znamená, že *Bůh se spojuje s duší tak zázračně a důvěrně*, že duše, nepozbývajíc své stvořené přirozenosti nebo osobní totožnosti, jest přetvořena v Boha podle výrazných slov svatého Petra, jenž nás ujišťuje, že budeme „*účastni božské přirozenosti*“ .⁴ K vyšší slávě nemůže rozumná přirozenost býti povznesena, vyjímaje slávu hypostatického spojení a mateř-

ství nejblahoslavenější Panny Marie.

Teologové, vysvětlující tuto *účast v božské přirozenosti* v nebi, užívají velmi vhodného přirovnání. Práví: Hodíme-li kus železa do ohně, brzo ztrácí tmavou barvu, zčervená a rozžhaví se jako oheň. Tak se stává účastným přirozenosti ohně, nepozbýváje své vlastní podstatné přirozenosti. Takto lze vysvětliti, co se děje s duší v blaženém patření. Jest spojena s Bohem a Jím proniknuta. Stává se jasnou Jeho jasem, krásnou Jeho krásou, čistou Jeho čistotou, šťastnou Jeho nevýslovným štěstím a dokonalou Jeho božskými dokonalostmi. Slovem, stává se „*účastnou božské přirozenosti*“, ač jest jí ponechána její stvořená přirozenost a osobní individualita.

Aby nám to bylo pochopitelnější, použijeme malého přirovnání. Nějaký laskavý král najde na honě v lese slepého chlapce, sirotka v největší bídě. Ze soucitu jej vezme do paláce, přijme za vlastního a nařídí, aby se oň starali a vyučili jej všemu, čemu se slepec může naučiti. Hoch je ovšem nevýslovně vděčný a činí všechno, čím by se králi odvděčil. Když dosáhne dvacátého roku, podnikne lékař operaci jeho očí a vrátí mu zrak. Potom král v přítomnosti své šlechty a za největší nádhery a slávy svého dvora jej prohlásí za svého syna a nařídí všem, aby ho tak ctíli a milovali. Tak se sirotek, kdysi opuštěný, stane princem, a tím nabude podílu v královské hodnosti, ve štěstí a v slávě královského dvora.

Nebudu se pokoušeti o to, abych popsal radosti, které zaplavují duši šťastného jinocha, když po prvé *spatří krále*, o jehož mužné kráse, dobrotě, moci a vznešenosti již tolik slyšel. Ani nebudu popisovati jeho radost, když *vidí sebe samého*, svou vlastní krásu, svůj nádherný královský oděv, ač o tom všem také dříve mnoho slyšel. Ani nebudeme líčiti jeho prevelikou a nevýslovnou blaženost, když vidí, že *je přijat do královské rodiny*, že je všemi ctěn a *milován* a že se mu dostává všech životních *radostí*. Toto všechno je pro něho blaženým patřením v řádu *přirozeném*.

Nacházíme zde také vysvětleny ty tři kony. První je *pohled* na dobrého krále ve vsí slávě a vznešenosti. Druhý je intenzivní *láska*, která plyne z toho pohledu, třetí je *radost* z královny společnosti a ze všeho štěstí, kterým jej obklopilo přijetí do královské rodiny.

Užití tohoto podobenství je snadné. Bůh je velký a mocný král, který našel tvou duši v pustině tohoto světa. Podle slov Písma sv. našel tě „*nešťastníka a ubožáka, chudého a slepého a nahého*“.⁵ Z milosrdenství tě uvedl do Svě svaté Církve; tam tě obmyl Svou předrahou krví, oděl tě neposkvrněným rouchem nevinnosti, ozdobil tě dary milosti a přijal tě za Svě vlastní dítě. Potom nařídil Svým sluhům a jiným, aby tě vychovali pro nebe. Jeho milostí a tvým spolupůsobením rozvíjela se tvá duše a stávala se čím dál tím podobnější Ježíši Kristu, jenž jako člověk je

vzorem vši stvořené dokonalosti. Ale jsi ještě slepý a musíš slepým zůstat, dokud tě nebeský Otec nezavolá domů. Až zasvitne tento šťastný den, opustiš tento svět. Tvé oči se otevrou k světlu slávy a *uvidíš Boha tak, jak jest*, ve vši Jeho slávě a velebnosti. *Uvidíš také sebe tak, jak jsi*, ozdobeného klenoty mnoha milostí, které ti udělil. Uvidíš krásné anděly a svaté, oděné krásou Boha samého, kterak stojí kolem Jeho trůnu, aby vyslechli rozsudek, že máš býti připuštěn do jejich společnosti. Tento pohled na živého Boha a na všechnu velebnost, která Jej obklopuje, naplní tvou duši *dokonalým poznáním Boha*. A toto poznání vzbudí v tobě nejžhavější a dokonalou *lásku*, a když tě Bůh přivine na Své srdce a *prohlásí tě za Své dítě* a nařídí všem, aby tě jako Jeho dítě *milovali*, bude tvá radost úplná. Toto právě bude tvým *blaženým patřením*. *Začneš míti Boha, radovati se z Boha*, jenž jedině může naplniti duši čistým a dokonalým štěstím.

Ukončíme tuto kapitolu krásnými slovy velkého bohoslovce Lessia. Mluvě o třech konech blaženého patření, praví: „V těchto třech konech je největší sláva Boží a nejvyšší dobro a formální blaženost lidí i andělů. Těmito kony se blažení duchové nesmírně povznášejí nad sebe samy, a jsouce spojeni s Bohem, stávají se Bohu podobnými nejvznešenější a převzácnou podobností, nad niž větší náš duch pojmouti nemůže. Tak září jako praví boho-

vé po celou věčnost božským jasem. Týmiž úkony se rozpínají do nekonečna, a to tím více, čím více toho velikého dobra v sebe přijímají a čím více je chápou. Neprodlévají zevně, jakoby na povrchu toho dobra, nýbrž sestupují dovnitř, do jeho hlubin a *vcházejí v radost svého Pána* někteří více, někteří méně, podle míry světla slávy, jehož se kterým dostalo. Ponoření do této propasti, zprošťují se sebe samých a všech tvorů, neboť všechna ostatní dobra a radosti zdají se jim ničím proti tomuto oceánu dobroty a rozkoše. V této propasti není pro ně temna, které nám nyní věci božské zastiňuje. Všechno jest samé světlo a nesmírný jas. Tam jsou jejich věčné příbytky, klidné a bezpečné, nikdy nepomíjející. Tam jsou splněny všechny jejich tužby, tam mají všechny věci a radují se z toho, po čem kdysi toužili. Již nebudou míti po čem toužiti nebo co hledati. Všechno budou míti stále a nad míru se budou radovati ze všech dober v Bohu. Zaměstnáním svatých tam bude *pozorovati* nekonečnou krásu Boží, *milovati* Jeho nekonečnou dobrotu, *radovati se* z Jeho nekonečné laskavosti, *překypovati* proudy Jeho rozkoší a *plesati* nevýslovnou slastí *v Jeho nekonečné slávě a ve všem dobru*, kterého s Bohem požívají. Odtud ustavičná chvála a dobrořečení a děkování. A tak vyvolení, dosáhnou splnění všech svých tužeb a nevědouce již, po čem by toužili, *odpočívají v Bohu jako v svém posledním cíli.*“⁶

BLAŽENÉ PATŘENÍ –
ÚČAST V BOŽSKÉ PŘIROZENOSTI

V blaženém patření „budeme podobni Je-
mu; neboť budeme Ho viděti tak, jak jest“.⁷

V předešlé hlavě jsme se pokusili vysvětliti
význam blaženého patření. Viděli jsme, že to
není toliko *pohled na Boha*, nýbrž že vyvo-
lení budou Boha *skutečně míti a z něho se
radovati*. Viděli jsme mimo to, že blažené
patření působí nejdůvěrnější spojení s Bohem,
v němž se duše stává „*účastnou božské při-
rozenosti*“ ve stupni mnohem vyšším, než to-
ho lze dosáhnouti na světě.

Ale musíme býti opatrní a nezaměňovati to-
to *spojení duše s Bohem*, to jest *mravní spo-
jení*, se spojením *osobním*, jež jest mezi lid-
skou a božskou přirozeností v Ježíši Kristu.
Neboť v Něm tyto dvě přirozenosti, ač jsou
různé, nemohou býti odděleny. Lidská přiro-
zenost je tak těsně spojena s přirozeností bož-
skou, že přijímá svou *osobnost od věčného
Syna Božího*. Proto nemůžeme říci, že Ježíš
Kristus je jedna osoba jako člověk a jiná oso-
ba jako Bůh. Tím bychom tvrdili, že v Ježíši
Kristu jsou dvě různé osoby. A to je *blud*, již
dávno od Církve odsouzený. *V Ježíši Kristu
je toliko jedna osoba a taťo osoba je věčný
Syn Boží*, v němž lidská přirozenost nemá

své vlastní rozdílné osobnosti. Tomu se říká *osobní neboli hypostatické spojení*, které náleží *jediné Ježíši Kristu* a činí Jej Pánem pánů a Králem králů a Soudcem živých i mrtvých. Žádné jiné stvoření, ani nejblahoslavnější Panna, nemůže usilovati o takové spojení s Bohem. Když tedy mluvíme o svém důvěrném spojení s Bohem v blaženém patření, rozumíme tím *spojení mravní*, a ne spojení fyzické nebo osobní. Proto, i když budeme s Bohem spojeni sebe důvěrněji, *vždycky nám zůstane naše osobnost* a nikdy úplně *v Bohu nezanikneme*.

Na tomto světě podržuje každý svou osobnost, i když spojení mezi přáteli, mezi rodiči a dítětem, mezi mužem a ženou jest sebe důvěrnější. Tak tomu bude i v nebi. Budeme na Boha patřiti a Ho požívat, budeme s Ním spojeni důvěrně, ale vždy nám zůstane naše rozdílná osobnost a individualita. Spadne-li kapka vody do oceánu, je pohlcena a úplně ztracena v nesmírné spoustě vody. Naše spojení s Bohem takové nebude. Pro naše spojení s Bohem se hodí za příklad kapka oleje. Vznášejíc se na hladině, nemíchá se s vodou ani nepozbývá své individuality; zůstává kapkou oleje.

A nejenže si tak podržíme svou *osobnost*, ač spojenou s Bohem v blaženém patření, nýbrž mimo to zůstane nám i všechno, co skutečně náleží k *lidské přirozenosti*, neboť, jak učí sv. Tomáš, „*sláva nebeská neničí přiro-*

zenosti, nýbrž ji zdokonaluje“.⁸ Proto, když nám Písmo sv. praví, že „budeme proměněni“, nesmíme si představovati, že budeme proměněni v anděly nebo v některou jinou přirozenost, odlišnou od přirozenosti lidské. Tato proměna znamená *nadpřirozené povznesení a zdokonalení* celé naší přirozenosti, nikoli však její zničení. Proměna dítěte v muže nemění ani neničí jeho duševních schopností ani smyslů tělesných, ani netvoří nových sil nebo schopností, kterých dřív nebylo. Jeho postupný vzrůst v muže toliko rozvíjí a zdokonaluje to, co ruka Boží při stvoření vložila v jeho přirozenost.

Tento postupný rozvoj naší přirozenosti k jejímu zdokonalení v řadě přirozeném znázorňuje podivuhodnou *nadpřirozenou dokonalost*, kterou moc Boží v nás způsobí *v blaženém patření a v slavném těla vzkříšení*. Neboť i když potom budeme sebe vznešenější, přece naše nynější přirozené síly nebudou ani změněny ani zničeny.

Vysvětloval jsem tyto věci tak pečlivě proto, že máme nyní studovati *proměňující moc blaženého patření* na duši jakož i *slávu duchového těla*, jímž budeme přioděni v den vzkříšení.

Podle andělského učitele má lidská duše trojí podobnost s Bohem.⁹ Podobá se Bohu *přirozeností, milostí a slávou*. Přirozeně jsou Bohu podobni, ovšem nedokonale, všichni lidé. Podobnost *milostí* je mnohem do-

konalejší a jest toliko v duších spravedlivých; *dokonale* Bohu podobní jsou vyvolení v nebi. Pokusíme se proto proniknouti smysl slov sv. Jana: „*Budeme podobni Jemu, neboť budeme Ho viděti tak, jak jest*“; a slov svatého Petra, jenž tvrdí, že budeme „*účastni božské přirozenosti*“.

Dejme tomu, že bychom vstoupili do umělcovy pracovny, právě když si načrtl nějakou podobiznu. Na *náčrtě* jsou všechny podstatné rysy: tvar hlavy, očí, uší, úst a všeho ostatního na lidské tváři. Již na něm jasně vidíme podobu člověka, který se dal malovati. Když se vrátíme za několik dní, není sice obraz nikterak ještě hotov, ale *malbou získal* již tolik, že je mnohem krásnější a dokonalejší, než když jsme jej viděli po prvé. Později, když je úplně hotov, zarámován a vystaven na podívanou, vidíme, jak je *dokonalý* a jako živý. Zdá se skutečně, že dýchá a žije. Jak veliký rozdíl je mezi malbou krásně dokončenou a pouhým náčrtem! Toto znázornění nás poučuje víc než abstraktní slovo, jak je *duše lidská podobna Bohu od prvního počátku* a jak tato její podobnost *vzrůstá milostí a ctností*, až se duši dostane posledního doteku a *dokončení v blaženém patření*.

Duše od *prvního okamžiku* své existence se podobá Bohu, protože je duch a tedy *nesmrtelná*. Je obdařena *rozumem, svobodnou vůlí*, pamětí a vším, co náleží k duchovní bytosti. Je tedy již *přirozeným* obrazem Božím,

ačkoli proti tomu, čím bude *milostí a blaženým patřením*, jest teprve náčrtem.

Křest povznáší duši do nadpřirozeného stavu. Jest obmyta krví Ježíše Krista a přioděna rouchem nevinnosti; tím - smíme-li užiti toho příměru - se dostává obrazu *barvy a krásy*. Duši se vlévají víra, naděje a láska; jimi se stává schopnou vésti nadpřirozený život. Potom přijímá jiné svátosti, jimiž se smývají skvrny, odstraňují nedokonalosti a živí, posiluje, zkrášluje a rozvíjí se větší podobnost s Bohem.

Ale je nesmírný rozdíl mezi mrtvým obrazem, který jsme pozorovali na plátně, a duší. Podobizna nemá života; je naprosto trpná, a proto sama nepřispívá ničím k svému vzrůstu ani k své podobnosti k originálu. Kdežto duše je živý a rozumný obraz věčného Boha a může *sama* značně přispívati k svému rozvoji a k větší podobnosti k svému Originálu — k Bohu.

Nejenže jest toho *schopna*, ale jest i přísně *povinna spolupůsobiti s Bohem*, zdokonalujíc to, co Bůh začal bez jejího spolupůsobení. Sama od sebe není schopna ani dobré myšlenky, ale *podporována milostí Boží* má nejen dobré myšlenky a žádosti, nýbrž i sílu uváděti je ve skutek. S Boží pomocí může a má konati ctnosti, kterým Ježíš Kristus učil a které konal: pokoru, čistotu, tichost, poslušnost, trpělivost a odevzdanost do vůle Boží. Zvláště

má žiti Jeho životem *lásky*, a to lásky k Bohu a k bližnímu.

Jakmile se tato božská láska stane hlavním zdrojem jejích skutků, všechno, co činí, připodobňuje ji čím dále tím více k Bohu. Potom nejen modlitba, svátosti, zbožná četba a jiné duchovní úkony, ale i dobrovolná umrtvování, pokušení od zlého ducha, světa a těla, i jídlo, pití a nevinné zábavy, všechno mocně přispívá k rozvoji a k zdokonalení obrazu Božího v ní. Neboť, jak praví sv. Pavel, „*těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobremu*“.¹⁰

Kdybychom nyní mohli viděti duši *v prvním okamžiku* její existence, viděli bychom začatý obraz Boží. Kdybychom ji potom mohli viděti *přímo po křtu svatém*, jevila by se nám mnohem krásnější, oděná rouchem nevinnosti a ozdobená milostí Boží. Ale kdybychom mohli viděti tuto duši po desíti, dvaceti nebo více *letech svatého života*, stěží bychom uvěřili, že je to táž duše; tak velice se připodobnila Bohu a zkrásněla. Ale zase kdybychom ji mohli viděti spojenou s Bohem *v blaženém patření*, byli bychom tak překonáni jejím oslňujícím jasem a nadzemskou krásou, že bychom hned chtěli padnouti na kolena a jí se klaněti, domnívajíce se, že vidíme Boha samého a ne toliko jeho obraz. Ona by zabránila tomuto klanění, ujišťujíc nás, že, ač se nám jeví tak vznešenou, je přece toliko tvorem. To se stalo i sv. Janu, ač měl

již tolik a tak krásných vidění. Když se mu zjevil zářící anděl, aby mu odhalil tajemství Boží, praví sv. Jan: *„I padl jsem k nohám jeho, abych se mu poklonil. Ale (on) mi pravil: Hleď, ať toho nečiníš; jsem spoluslužebník tvůj i bratři tvých, kteří mají svědectví o Ježíšovi. Bohu se klanějí!“*¹¹ Sv. Augustin praví, že anděl byl tak krásný a slavný, že sv. Jan skutečně ho pokládal za Boha a že by mu byl opravdu vzdával božskou úctu, kdyby tomu anděl nebyl zabránil vysvětlením, kdo jest.

Z toho vidíme, co míní svatý Jan, když nám praví, že budeme podobnými Bohu, *„protože uvidíme Boha tak, jak jest“*. Naše podobnost s Bohem začala prvním dnem naší existence. Rozvíjela se milostí Boží, svátostmi a naším vlastním spolupůsobením. Za života je průběh rozvoje *pomalý*, tak pomalý, že se nám časem zdá, jako by úplně ustával. Ale v blaženém patření je průběh *rychlý* jako paprsek. Duše je náhle přetvořena *na ten stupeň podobnosti s Bohem, kterého zasloužila svatým životem*. Stává se Bohu podobnou, *protože Ho vidí tak, jak jest*. Právě blažené patření má v sobě tu *přetvořující sílu* a přispůsobuje duši Bohu.

Zde na zemi může znetvořený člověk hleděti na krásný předmět, ale tím ještě sám nezkrásní. Chudáš hledí na bohatce, ale zůstává tak chud, jak byl. Neučení člověk hledí na filosofa, a přece zůstává nevědomý, jak byl.

V nebi tomu tak není. *Patření na Boha má přetvořující sílu*, t. j. má sílu udíleti vyvolené duši vlastnosti, které před tím neměla anebo které měla jen v zárodku. Tak i *duše, protože vidí Boha tak, jak jest, je zaplavena veškerým poznáním*. Stává se krásnou krásou Boží, bohatou Jeho bohatstvím, svatou Jeho svatostí a blaženou Jeho nevýslovnou blažeností. Slovem, patřením na Boha se stává *účastnou božské přirozenosti* a září jako Bůh na věky věků božskou jasností.

Démant pečlivě broušený a dokonale hladěný jiskří a září na slunci skvělým leskem. Nejenom světlo odráží, nýbrž je i pohlcuje, takže světlem, které pohltí, svítí i ve tmě. Jest jakoby malým sluncem, zářícím vlastním světlem. Tak se stává účastným přirozenosti slunce, ale podržuje při tom přirozenost a individualitu démantu. Něco podobného se děje v blaženém patření. Dokud byla duše na světě, Bůh ji brousil a hladil svátostmi a utrpením. A nyní, když je u Něho a vidí Její *tak, jak jest*, duše září a jiskří v Jeho světle nevýslovným leskem. Odráží a pohlcuje Boží světlo a Boží krásu.

Ale poslyšme opět Lessia. Mluvě o tomto udílení božské přirozenosti člověku, praví: „Naše účast v božské přirozenosti začíná v tomto životě *dary milosti, zvláště víry, naděje a lásky*. Těmito ctnostmi se stáváme nejen Bohu *podobnými*, ale Bůh se s *námi také spojuje*. V životě posmrtném uděluje nám Bůh

Svou přirozenost ještě dokonaleji *dary slávy*, zejména *světlem slávy*, *patřením na božství*, *nebeskou láskou a blaženým požíváním*. Tak nabýváme největší podobnosti s Bohem a stáváme se dokonale syny Božími, zářícími jako božstvo, jsouce nejdokonalejším obrazem nejvyšší Trojice. *Světlem slávy* se stáváme podobnými *Otci*; *viděním božské podstaty* a božských osob se podobáme *Synu*; *oblažující láskou* se stáváme obrazem *Ducha Sv.* *Blaženým požíváním* se podobáme *božství*; tak plně nabýváme *účasti v božské přirozenosti*.“¹²

Ó, jak blažení jsou vyvolení, když vidí, jak velice se podobají Bohu! Byli jsme stvořeni, abychom se radovali z nevýslovně blaženého patření na Boha a měli podíl v božské přirozenosti. Ale Bůh, i když nás stvořil bez nás, *nespasí nás bez nás*. Proti naší vůli nebude brousiti a hladiti naši duši, aby se hodila pro nebe. Proto musíme s Ním spolupůsobiti a ve všem *plniti Jeho svatou vůli*. Zkoušky, které nám Bůh posílá, nebývají sice bez trápení, ale zušlechťují duši, uhlazují její drsnosti a utvářejí v ní obraz Boží. *Vše, co konáme v stavu milosti*, přidává krásy Božímu obrazu v naší duši a tak nás připravuje, abychom tím lépe přijali konečný dotek božského Umělce v blaženém patření a zářili tím skvěleji, jakožto dokonalý obraz živého Boha.

BLAŽENÉ PATŘENÍ —
OSLAVENÍ ROZUMU

Blaženým patřením bude náš rozum oslaven a naše žízeň po poznání dokonale ukojena.

Bůh vložil do lidské duše žízeň po poznání, která nijak nemůže být ukojena na tomto světě. Hřích, ač velice oslabil a zatemnil naše duševní schopnosti, nám té touhy neodňal. A „poznání“, které člověk získal tím, že jedl zapovězené ovoce, tuto žízeň spíše zvýšilo než ukojilo. Ale veškeré jeho úsilí, aby nabyl poznání dokonalého, třeba jen v řádu přirozeném, je marné. Přes všechny pyšné vynálezy v astronomii, chemii, geologii, mechanice a v jiných vědách, jest jeho poznání přírodních tajemství ještě velmi omezené. I kdyby mohl ovládnouti každou přirozenou vědu a přinutiti přírodu, aby zjevila svá nejskrytější tajemství, zůstala by jeho touha po poznání stále ještě neukojena.

Představme si člověka tak nadaného, že by znal nejen to, co může být známo o tomto světě, ale vznášel se i nad vesmírem a zřetelně poznával tvar, vzdálenosti, zákony a vztahy nesčetných světů, které září na blankytu nebeském, a kdyby byly oživeny jako naše země, znal by povahu, způsoby, zákony

a řeči jejich obyvatelů, znal by mimo to všechny jejich rostliny, zvířata a nerosty, slovem, znal by každou hvězdu tak dokonale, jako zná svůj vlastní dům a jeho obyvatele. Jaké ohromné poznání by měl takový člověk! Jistě by byl učenější než všichni filosofové všech věků dohromady. Ale byla by tím jeho žízeň po poznání dokonale ukojena? Řekl by, že jeho duch je tak dokonale uspokojen, že nemůže již po ničem toužiti ani již nic pojmouti? Nikoli, nemohl by to říci, neboť *poznání pouhého stvoření nemůže nikdy dokonale ducha nasytiti ani uspokojiti.*

Je pravda, že jsme malí a velmi omezení, a snažíme-li se o křesťanskou dokonalost, jsme i zvyklí tak o sobě smýšleti. A čím častěji přirovnáváme své vypůjčené dokonalosti k dokonalostem Božím, tím více se přesvědčujeme o své maličkosti. Ale ačkoli jsme tak nepatrní, přece máme v určitém smyslu schopnost pro Nekonečno, a proto jen Nekonečno nás může uspokojiti. Jako pozemský majetek nikdy nemůže učiniti člověka dokonale šťastným, tak ani dokonalé poznání každého stvoření nemůže dokonale vyhověti jeho touze po vědění. Obojí jest *konečné*, a proto nemůže nic z toho stačiti tomu, komu stačí jedině Nekonečno.

To však ještě není všechno. Nejenže úplná znalost všeho *přirozeného* řádu není s to, aby ukojila lidskou touhu po vědění, ale ani úplné poznání Boha a řádu *nadpřirozeného*, pokud

Ize toho poznání *zde na zemi nabyti věrou a bohovědou*, nikdy nemohlo ani nebude moci přiměti člověka, aby řekl, že má dosti a že si více již nepřeje. Neboť jestliže nějaké znalosti jen ještě zvětšují naši touhu věděti víc, tak největším právem to lze říci o nedokonalém poznání, jehož věrou a pozorováním Tvůrce ve tvorech nabýváme o Bohu.

Teologové svými studii vnesli mnoho světla do tajemství zjevení, ale všechno, co vědí, jest toliko kapkou z nesmírného oceánu nepochopitelné bytosti Boží. Přes všechno své ohromné vědění o Bohu jsou ještě přinuceni zvolati se sv. Pavlem: „*Ó hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy Jeho a nevystihlé cesty Jeho!*“¹³ Čiňme, co můžeme. Čtème Písmo sv., studujme, modleme se, rozjímejme, nikdy neuvidíme a nepoznáme Boha *tak, jak jest*, pokud zůstáváme poutníky na tomto světě. Vždy pravdivými zůstanou slova sv. Pavla: „*Nyní patříme skrze zrcadlo, t. j. nedokonale a nedostatečně.*“¹⁴

Tato slova sv. Pavla neznamenaají, že vidíme jako sklem, které světlo propouští, jako když se díváme dalekohledem, nýbrž jako když vidíme *obraz odražený v zrcadle*. Dejme tomu, že by některý člověk na světě nikdy neviděl slunce ani slunečního světla jinak než tak, jak se odráží od měsíce. Slyšel o nesmírné velikosti slunce, o jeho úžasné vzdálenosti od nás, o jeho oslňujícím lesku, o jeho

velké životní síle, kterou uděluje život, vzrůst a krásu každému živému stvoření. Takovému člověku je měsíc zrcadlem, v němž se nedokonale odráží slunce. A ačkoli je neschopen viděti slunce samo, soudí z lesku a z krásy měsíce, že si nelze ani představit, jak je krásné a vznešené.

Tak si znázorňujeme význam slov svatého Pavla, že *nyní vidíme jako v zrcadle*. Všechny tvory, slunce, měsíc, hvězdy, ohromná rozloha oceánu, země, stromy, květiny, zvířata a zvláště člověk jsou velkým zrcadlem, v němž se nejasně a nedokonale odrážejí dokonalosti Boží. Vidíme v nich ve všech mdlý odlesk Jeho božské krásy, moudrosti, dobroty, moci a ostatních Jeho dokonalostí. Ale *nemůžeme viděti Boha samého tak, jak jest*. Proto všechno vědění, jehož můžeme o Bohu nabýti pozorováním tvorů, když k němu přidáme ještě všechno to, co On sám ráčil zjevit o Sobě samém, nejenže žízň duševní neukojí, nýbrž ji jen ještě zvětší. Světci vědí o Bohu nejvíce. A právě oni praví s královským prorokem: „*Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po Tobě, Bože! Žízni duše má po Bohu silném, živém. Kdy přijdu, abych se ukázal před Boží tváří?*“¹⁵ To je ustavičný výkřik svatých, protože poznání, které čerpají o Bohu z tvorů nebo i ze svých vidění, nemůže ukojiti jejich touhy. Ale poslyšme svatého Pavla: „*Nyní patříme skrze zrcadlo a v záhadě, ale tehdy tváří v tvář; nyní poznávám*

částečně, ale tehda poznám úplně, jakož i úplně poznán jsem." ¹⁶

Jak potěšitelná jsou tato slova, vnuknutá Duchem Svatým! Ano, v nebi uvidíme Boha *tak, jak jest, tváří v tvář*. Uvidíme Ho se všemi božskými dokonalostmi jasným a nezastřeným vnímáním Jeho božské Podstaty. Budeme patřiti s nevýslovnou rozkoší a s nadšením na tuto *Krásu vždy starou a vždy novou*. Budeme píti všechno poznání z živého Zdroje, poznání nesmišené s bludem nebo s pochybnostmi. Všechna temnota a nevědomost, způsobená hříchem, se navždy rozplyne ve světle tváře Boží tak, jako noční tma se rozplývá před vycházejícím sluncem.

Potom uvidíme tak, jak jest, vznešené a úžasné tajemství nejsvětější Trojice, nejhlubší, nejjemnější a nejnepochopitelnější ze všech tajemství. Uvidíme věčného Otce, spatříme věčné Slovo a Ducha Svatého, od věčnosti vycházejícího od Otce a od Syna. Uvidíme potom, že jsou skutečně tři rozdílné osoby a toliko jediná nerozdílná Podstata. Uvidíme tváří v tvář a tak, jak jest, velkého, věčného Boha, věčnost Jeho trvání, propasti Jeho nevyzpytatelných soudů, lahodnost Jeho dobroty, něhu Jeho milosrdenství, Jeho neposkvrněnou svatost, přísnou spravedlnost, moc Jeho neodolatelné síly, půvab Jeho úchvatné krásy a lesk Jeho velebnosti a slávy. Zkrátka, nebudeme již Boha viděti toliko v zrcadle stvoření, nýbrž tak, jak jest v Sobě samém.

To ještě žádný smrtelník neviděl ani zde na světě neuvidí. Z tohoto patření poplynou tak hojné proudy poznání do našich duší, že jím budou překypovati. Nebude již potřeba knih, ani nebudeme pozbývati zdraví a sil, hledající vědění, ani nebudeme již choditi k učencům, jako žebrák chodí k bohatcům prositi o chléb. Nebudeme již mateni a trápeni pochybností, že snad nemáme pravdu. *Světlo slávy nám otevře oči a poznáme veškerou pravdu tak, jak jest, a staneme se věděním podobnými Bohu, „neboť Ho budeme viděti tak, jak jest“.*

Než oslava našeho rozumu nás netoliko učiní schopnými *viděti Boha tak, jak jest*, ale také sejme závoj s nás samých a *uvidíme i sebe tak, jak jsme*.

V tomto životě býváme někdy tajemstvím sobě samým. Přes všechna učená díla, pojednávající o lidské duši, je naše vědění o ní ještě velmi chabé. *Vidíme lidskou duši toliko jako v zrcadle*, t. j. v jejích vnějších projevech. Tak když čteme nádhernou báseň, nebo když hledíme na krásnou loď, plavící se na hlubokých vodách nebo projíždějící bezpečně hroznou bouří, nebo když se díváme na velké kostely, paláce a umělecká díla, všechno to jsou jako zrcadla, v nichž se odráží velikost, moudrost, moc, *geniálnost lidského ducha*. A když vkročíme do sirotčinců nebo do jiných ústavů pro nešťastné a opuštěné, vidíme jako v zrcadle *mravní dobrotu*

duše. Ale duši samu tak, jak jest, viděti nemůžeme. Je pro nás neviditelná jako Bůh sám.

V nebi poznáme a uvidíme sebe samy tak, jak jsme. Sv. Pavel nám praví: „Tehda poznám úplně, jakož i úplně poznán jsem.“ Uvidíme a poznáme věčný, živý obraz Boží v jeho pravé podstatě. Uvidíme jej v úchvatné kráse, ozdobený klenotem milosti a dobrých skutků a zářící jako hvězda v přítomnosti Boží. Tento pohled na nás a na naši nevýslovnou krásu zanítí v nás pocity neomezené vděčnosti k Bohu, jenž nám dal život a všechno, co máme. Jako v poznání Boha, tak i v tomto poznání nás samých spočine lidský rozum s blahým dostiučiněním. Jeho žízeň po úplném poznání sebe bude ukojena v blaženém patření.

Mimo to budeme viděti krásné anděly, naše starší bratry ve stvoření. Uvidíme také své bližní tak, jak jsou, ač nyní jsou nám také tajemstvím jako my sobě samým. Uvidíme rovněž všechny ostatní tvory tak, jak jsou, v pravé podstatě, a ne, jak se nám nyní jeví. Uvidíme všechny věci v „jediném Bohu a Otci všech, jenž jest nade všemi a skrze všechny a ve všech nás“.¹⁷ Tak uvidíme své duše přeplněné veškerým poznáním z živého zdroje, samého Boha, věčné Pravdy.

Pravím-li, že vyvolení Boží uvidí všechny věci v Bohu, nemíním tím, že budou mít skutečně všechno poznání. Jsme tvorové koneční, a proto podstatně nejsme s to, aby-

chom měli všechny schopnosti nebo dokonalosti v nekonečné míře. Všechny takové vlastnosti má jediný Bůh. Ani andělé, kteří jsou mnohem vyšší tvorové než my, nebudou vědět všechno. ¹⁸ Proto když pravíme, že uvidíme všechny věci v Bohu, míníme toliko, že *schopnost každé vyvolené duše, větší nebo menší, bude dokonale nasycena* a že již nebude moci toužiti po ničem více. Když naplníme různě velké nádoby vodou, nejmenší nádoba je právě tak plná jako největší. Tak tomu bude v nebi. Každý bude naplněn dokonale a nebude již toužiti po ničem. Ano znamená to ještě více, ale o tom budeme mluvit až při stupních slávy.

BLAŽENÉ PATŘENÍ —
ZDOKONALENÍ VŮLE

V blaženém patření bude také naše vůle oslavena a potom budeme šťastni, milující a jsouce milováni.

Viděli jsme v předešlé hlavě, jak budou oslaveny naše rozumové schopnosti, a že naše přirozená touha po vědění bude navždy ukojena. Ale máme ještě jinou schopnost, vůli, jež je milující schopností duševní. Tato schopnost bude také oslavena v blaženém patření. *Potom se dostane dokonalého dostiučinění naší ustavičné touze po štěstí, které v tvorech marně hledáme.* Nyní uvidíme, že *v blaženém patření bude povznesena a zušlechtěna naše vůle nebo mravní povaha a učiněna podobnou Bohu účastí v Jeho svatosti, blaženosti a lásce.* Ale nejprve se podíváme na sebe samy tak, jak jsme v své padlé přirozenosti.

Když se naši prarodiče vzbouřili proti Bohu, *opustili přirozený zákon spravedlnosti, vůli Boží.* Jejich vášně, které do té doby byly ovládány rozumem, se vzbouřily a jejich vůle se odvrátila od Boha. My, jejich potomci, jsme zdělili všechny následky jejich pádu. Hledáme nezřízeně sebe samy, řídíme se vlastní rozmarnou vůlí, která nás svádí k výstřednostem,

za které se v strážlivých okamžicích stydíme. Uminěně hledáme štěstí v tvorech, ačkoli nám rozum sám hlasitě prohlašuje, že v nich štěstí naléztí nelze. Vidíme zřetelně, že *naše vůle pádem našich prarodičů je smutně převrácená.*

Jedním z úkolů křesťanského náboženství jest, abychom *svou vůli uvedli ve shodu s vůlí Boží a přiměli ji k tomu, aby Boha milovala nade všechno.* Ale při všem poučování, i přes všechny svátosti a tolik milostí, které denně přijímáme, a při všech našich modlitbách, rozjímáních a jiných duchovních cvičeních *lze tohoto úkolu na světě dosáhnouti jen částečně.* Naše převrácená vůle opět a opět se proti Bohu bouří. Ukládá-li se nám, co nesouhlasí s našimi přáními, soukromými zájmy, názory, nebo s přirozenou náklonností, musíme se ne-zřídka mocně nutiti, abychom vykonali, co se poroučí. A poslechneme-li, tak obyčejně teprve, až jsme se výmluvami nebo záminkami napřed všemožně pokoušeli poslušnosti se vyhnouti. V pravdě všichni můžeme říci s apoštolem: „*Libuji si totiž v zákoně Božím podle člověka vnitřního, ale cítím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu myslí mé a jímá mě pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých.*“¹⁹

Jaké tyranství vykonává zákon hříchu nad vůlí i svatých osob! Jak často svědomitým zpytováním poznávají, že jejich vůle se uchýlila od věčného pravidla vůle Boží! Jak často mu-

sejí uznati, že místo slávy Boží hledali sebe samy! Když vykonali věci skutečně veliké, které podle svého domnění konali jen pro Boha, poznávají k své bolesti, že je potají a dovedně vykonali většinou pro sebe samy a pro svou vlastní chválu, a mají příčinu, aby se báli, že již *dostali odplatu svou* v lidském potlesku, který vyhledávali, anebo který se jim líbil, když se jim ho dostalo, ač ho nehledali.

Praví se, že osoby, které uštkla zmije a které se uzdravily použitím prostředku v pravý čas, nikdy již nejsou tak zdravé, jako byly dříve. Časem bývají opuchlé, nebo cítivají prudké bolesti, nebo mívají chorobnou chuť na to, co nesmějí jísti. Jindy cítí celkovou ochablost, která jim odnímá všechnu energii, takže vše, co dělají, činí jen s trýznivou námahou. Jest patrné, že se v jejich organismu skrývá ještě něco jedovatého, takže se nemohou ze své churavosti úplně vyprostiti.

Tak je tomu u nás v mravním ohledu. Naše lidská přirozenost byla uštknuta a *otrávena pekelným hadem* v ráji, a ačkoli se jí dostalo mocného protijedu ve vykoupení, přece v nás zůstalo něco jedovatého. A ty následky budeme pociťovati po celý pozemský život. Budeme cítiti osten žádostivosti a vždy nám zůstane *náklonnost ke zlu*, k tomu, abychom hledali sebe samy a jednali podle své vlastní vůle. Vždy budeme pociťovati jakousi *ochablost v ctnostném životě*, který vyžaduje ustavičného úsilí a boje.

Jakou útěchou je pro nás jistota, že nic z toho jedu nepůjde s námi do nebe! Ano, přijde den požehnaný a slavný, kdy všechna převrácenost vůle, každá zlá náklonnost a všechny vášně naší zkažené přirozenosti pominou. Všechno to zemře při naší časné smrti a bude pochováno, ale nikdy nic z toho již nevstane v našem oslaveném těle. *Blažené patření oslaví naši vůli a změní nás takřka v nová stvoření.*

Pak s radostí poznáme, že jsme ochotni činiti, co Bůh chce, jak On chce a protože On to chce, bez nejmenšího odporu. Již nebudeme míti zvláštních názorů, soukromých zájmů ani přirozených náklonností, které se přičí vůli Boží a Jeho zájmům. Vůle Boží a naše vůle se dokonale sjednotí, takže nám bude, jako bychom své vlastní vůle ani neměli, neboť tak dokonale a tak sladce s ní splyne, že bude totožná s vůlí a se zálibou Boží. Zkrátka, jak náš rozum bude povznesen světlem slávy a naplněn nejčistším poznáním v blaženém patření, tak i *naše vůle bude očištěna, posvěcena, připodobněna vůli Boží ve spravedlnosti a v dokonalé svatosti.*

Naše vůle se však nejen posvětí a sjednotí s vůlí Boží, ale *také bude milovati Boha nade všecko, čistě, nezištně, vroucně, pro Něho samého. V této lásce nalezneme konečně dokonalé štěstí, které marně hledáme v lásce k tvorům.*

Lidská láska je zdrojem částečného štěstí

na tomto světě a ukazuje jako zrcadlo mdlý odraz nevýslovného štěstí, kterým budou naše duše opojeny v blaženém patření. Je to skutečně jen mdlý odlesk, neboť ani láska snubní, ani láska rodičů nebo sourozenců, ani láska čistého přátelství, vůbec žádná lidská láska, i když je milostí povznesena na nadpřirozenou ctnost bliženské lásky, nikdy nemůže a nebude moci dáti duši na tomto světě dokonalého štěstí. Její existence a dokonalost záleží na podmínkách, které v našem nynějším stavu nedokonalosti nikdy se nemohou dokonale splnit. A proto krátké štěstí, které dává, je vždy smíšeno s jakousi trpkostí.

V nebi a jenom v nebi se mohou splnit všechny podmínky lásky, proto *jen v nebi plodí láska čisté a dokonalé štěstí* bez zklamání, bez nedorozumění a bez jakýchkoli nedostatků lásky lidské.

Předně láska v nebi je podstatně vespolečná. Patření na Boha nejen zjevuje duši Jeho božskou krásu, dobrotu, moudrost a nesčetné jiné dokonalosti, které ji uchvacují a zaněcují serafínskou láskou, ale zjevují jí také intensivní a tajemnou lásku Boží k duši. Pohled na tuto božskou lásku působí v ní štěstí, jakého srdce lidské nemůže pojmouti.

Kdyby mocný král laskavě promluvil k chudobnému venkovanu, usmál se na něho a ukázal mu i upřímnou lásku, zaplesalo by srdce chudého venkovana štěstím, jakého dosud nezkusil. Radost by rozechvěla každou žilku je-

ho bytosti. Stal by se novým člověkem a žil novým životem jenom proto, že se naň usmál někdo z mocných tohoto světa a že jej blahosklonně miluje.

To je slabý odraz neutuchajícího radostného rozechvění, nevýslovného štěstí, které milující úsměv Boží způsobí v duši. V blaženém patření uvidí duše jasně, že přes její maličkost a nepatrnost (kterou nikdy tak jasně neviděla jako nyní), přes tolik hříchů a nedokonalostí, které poskvrňovaly její krásu v pozemském žití, přece *velký, třikrát svatý Bůh ji miluje nekonečně něžněji a upřímněji, než ji kdy milovali otec neb matka nebo kterýkoli tvor.*

Nejenže vidí, kterak ji ozařuje nekonečná láska Boží, ona vidí také, že ji Bůh miloval od věčnosti, když existovala teprve v myšlence Boží. Ano, cítí se v náručí Božím zaplavena tajemnou láskou, vidí, kterak jí Bůh dává bytí v plnosti času. Toto je pro ni vpravdě a skutečně *blažené patření.*

Marně bychom se snažili pochopiti nevýslovné štěstí z patření na Boží lásku. Vždyť dovede-li pouhý úsměv krále vlíti radost do srdce chudé a nepatrné osoby, co máme říci o úsměvu Boha, Krále králů? Co máme říci o Jeho láskyplném otcovském objetí? Co máme říci o radostech a štěstí, které zaplaví duši, když ji Bůh k sobě přivine, dá jí políbení míru a nazve ji Svým milovaným dítětem? Co máme říci o převelikém štěstí, když Bůh duši učiní účastnou Své božské přirozenosti a spojí

se s ní mnohem vroucněji, než se mohou kdy spojití dva tvorové na světě?

To vše jsou tajemství nebeská. Jsou prostě nevýslovná, protože naše nynější chápavost na ně nestačí. *Ani oko jich nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani srdce lidské jich nikdy nepochopilo.* Proto se nebudeme pokoušeti, abychom vyjádřili to, co jazyk lidský nemůže vysloviti. Ale můžeme říci, že jako čistá a vzájemná láska působí největší blaho na světě, tak i *láska mezi Bohem a duší v blaženém patření je zdrojem nejdokonalejšího štěstí.*

Má-li však láska působiti štěstí, musí býti nejen vespolečná, ale nesmí se ani báti ani podezřívati, že by jeden z milujících se někdy mohl státí nevěrným. Každý ví, že, usadí-li se takové podezření v mysli jednoho z milujících, je konec jeho štěstí a nelze ani říci, k jakým výstřednostem může vésti žárlivost.

Tato nedokonalost, která ničí tolik pozemského štěstí, nikdy nenalezne přístupu do našeho nebeského domova, neboť duše vidí netoliko, že Ten, jenž ji miluje od věčnosti, *bude ji milovati na věky,* vidí netoliko, že jest *naprosto nemožné, aby jí Bůh někdy pohrdal,* ale vidí zároveň, že *ani ona se Mu již nemůže státí nevěrnou.* Vidí netoliko Boha tak, jak jest, ale vidí i vše ostatní tak, jak to jest. Ač jsou v nebi tvorové krásní, přece vidí v Bohu krásu a dokonalost tak nesmírnou, tak nekonečně vznešenější, že je pro ni nemožné, aby ji jako kdysi na světě ovládlo stvoření.

Miluje ovšem také všechny spolčníky svého štěstí, ale *miluje všechny v Bohu a pro Boha*. Proto je miluje, že jsou Jeho a že On je miluje. A také proto, že jsou tak svatí, tak krásní, tak velice Bohu podobní, a tudíž její lásky zasluhují. Ale její nejhlubší, její stravující láska je soustředěna v Bohu a zůstane v NĚm na věky. *Nikdy nemůže přijít den, kdy by postřehla, že láska Boží k ní zchládla, nikdy nemůže nastat den, kdy by zpozorovala, že chladne láska její k Bohu, a proto jí nikdy nemůže překvapit den, v němž by její nevýslovné štěstí pominulo nebo se zmenšilo. Naopak, ona vidí svítat den slavný, kdy její štěstí ještě vzroste, se zdokonalí a doplní vzkříšením těla, den, kdy k těm radostem, kterých požívá v blaženém patření, se přidruží ještě jiné slasti a rozkoše.*

KRÁSA A SLÁVA VZKŘÍŠENÉHO TĚLA

Viděli jsme v předešlých hlavách, že v blaženém patření lidská duše vidí, miluje a požívá Boha a že v tomto neutuchajícím *blaženém nazírání záleží její podstatné štěstí*. Ale ačkoli blaženost, z níž se nyní raduje, je mnohem větší, než slova mohou vyjádřiti, přece ještě není ani nemůže býti úplná a dokonalá, dokud se *duše nespojí se svým vlastním tělem, zkráslněným a oslaveným, podobným oslavenému tělu Vykupitelovu*.

Ale ačkoli její štěstí není ještě úplné, nesmíme si představovati, že na ni padá třeba nejmenší stín smutku nebo nespokojenosti. Vždyť, jak jsme viděli, její vůle je dokonale sjednocena s vůlí Boží. Z toho plyne, že, ačkoli vidí ještě jiné radosti a rozkoše pro sebe připravené a touží po nich, přece ty touhy ani v nejmenším neruší její preveliké štěstí. Žádá si vzkříšení svého těla, jak Bůh toho žádá a protože On to chce a poněvadž je naprosto nutné, aby *tělo doplnilo její lidskou přirozenost, která se podstatně skládá z duše a z těla*.

Budeme nyní nejprve uvažovati o *kráse a lesku vzkříšeného těla*. Nejprve se podíváme na některé změny, které se dějí v řadě

přirozeném. To nám, hmotným tvorům, pomůže, abychom nabyli pojmu více nebo méně dokonalého o slavné proměně, kterou v nás moc Boží způsobí při vzkříšení.

Zpytujeme-li přírodní říše, poznáváme, že hmota, která nás obklopuje v beztvárných masách, je schopna přijmouti i organizaci tak dokonalou, zjemněnou a krásnou, že bychom tyto útvary mohli v jistém smyslu nazvatí oslavenými. Je v nich hmota oslavena daleko nade všední tvary v řádě přirozeném.

Co je démant? Nic jiného než krystalovaný uhlík nebo uhlí. Pověstný démant Koh-i-noor čili vrchol světla, který se nyní třpytí v anglické koruně a který se cení přes půl mil. dolarů, může se za chvíli rozplynouti v náprstek bezcenného uhelného prachu. Ale jak veliký je rozdíl — zevnějškem i cenou — mezi vzácným démantem a troškou uhelného prachu! A co jsou ostatní drahokamy: rubín, safír, topas, smaragd a jiné? Nic jiného než krystalisovaná hlína nebo písek s nepatrnou součástíkou kovového kysličníku nebo rudy, která jim dodává zvláštní barvy. Ale jaký je rozdíl mezi tímto zářícím, vzácným drahokamem a beztvárnou hrudou nebo pískem, který šlapeme nohama!

Pohlédneme-li nyní na okamžik do říše rostlinné, spatřujeme v ní ještě podivuhodnější oslavu hmoty. Z čeho se skládají všechny rostliny? Ze čtyř prvků, jež se nevyznačují zvláštní krásou. Vědecky se jim říká: uh-

lík, kyslík, vodík a dusík. Silou životní a životními zákony se tyto prvky proměňují v nesmírnou rozmanitost krásy, barev, vůně a chuti, tak nápadnou v říši rostlinné. Všechny vzácné květy a jejich lahodné vůně i jemné plody jsou z týchž prvků jako kůra, dřevo a kořeny stromu, na němž rostou. Ale jaký je rozdíl mezi hrubým stromem a jemným květem! Jaký rozdíl mezi bezchutnou korou nebo dřevem stromu a lahodným plodem, který visí v hroznech na jeho větvích!

Když tedy v řádě přirozeném Bůh může proměňovati a proměňuje drsnou a beztvárnou hmotu v tvary tak ladné a nádherné, co máme říci o kráse a dokonalosti, v kterou kdysi promění naše bídné tělo! Všechny tyto proměny řádu přirozeného jsou výsledkem zákonů, které řídí hmotu ve světě nedokonalém, kdežto naše proměna při vzkříšení závisí na *přímém úkonu Boží všemohoucnosti*. Proto bude rozdíl mezi naším nynějším tělem porušitelným a tělem oslaveným mnohem větší, než je rozdíl mezi dřevěným uhlím a démantem nebo mezi něžným květem a hrubým keřem, na kterém vykvetl.

Když jsme si učinili jakousi představu o těle oslaveném, zkoumejme nyní jednu z jeho vlastností, o níž praví sv. Pavel: „*Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti. Rozsévá se v necti, vstane v slávě.*“²⁰ Naše těla se skutečně zasévají v necti, mezi červy jako kořist zkázy. Byla poctěna přítom-

ností nesmrtelné duše, pravého obrazu živého Boha. Byla zvelebena Duchem Svatým, jehož byla chrámem. Byla také povznesena přítomností Ježíše Krista, který je činíval Svým svatostánkem při sv. přijímání. Ale smrt je sklátila, duch se vzdálil, tělo leží studené a bez pohybu a rozklad v něm začíná své zhoubné dílo. Naši nejbližší a nejmilejší přátelé mají naspěch, aby tělo uložili do tmavého a tichého hrobu, kde se obrátí v svůj původní prach. Tak se naše tělo opravdu zasévá v necti. Ale když přijde plnost času, totéž zneuctěné tělo povstane v slávě.

Slovo *sláva* má v Písmě sv. velký a velmi rozmanitý význam. Na tomto místě a v této souvislosti znamená výtečnost, krásu a zářící jas. Proto slova „*naše tělo vstane v slávě*“ znamenají, že povstane v dokonalé kráse a ladnosti tvarů, bez jakýchkoli nedostatků a skvrn, způsobených hříchem. Tato dokonalá krása tvarů je zřejmě naznačena příslibem, že vzkříšené tělo se bude podobati oslavenému tělu Vykupitelovu, „*jenž promění nízké tělo naše, aby bylo podobno tělu slávy Jeho, (a to) podle moci, kterou může také podmaniti si všecko*“.²¹

Lidské tělo bylo na počátku stvořeno dokonalé. Bylo uměleckým dílem moci a moudrosti Boží. Ale hřích je zneuctil a znetvořil. Byl příčinou nemocí, které ničí jeho původní krásu a mnohdy je velice znetvořují. Ale i při tom podržuje tělo v některých jednotliv-

cích mnoho ze svého půvabu. Ať je však sebe dokonalejší, vždy má ještě nedostatky. Některé údy, ústrojí nebo rysy bývají poněkud nedokonalé nebo nesouladné.

V den vzkříšení pozbude lidské tělo všech nedostatků a poruch a bude opět, a to mnohem více než na počátku, uměleckým dílem tvůrčí Boží moci, moudrosti a lásky. Všechny údy, veškerá ústrojí a všechny rysy budou krásně vytvořeny, aby ladily dokonale k bezvadnému, půvabnému celku. S jakou nadšenou rozkoší se duše spojí s krásným, čistým, oslaveným tělem a učiní je navždy svým chrámem! Bylo společníkem jejích bolestí a jejích radostí zde na světě. Ale bylo také tělem hříšným a smrtelným a snad víc než jednou duše vzdychala a prosila, aby byla od něho osvobozena. Než nyní se s ním spojuje radostně, protože se stalo vhodným společníkem blaženého ducha. Milující matka, která se shledává s dítětem dávno ztraceným a se srdečnou radostí je tiskne k srdci, je slabý obraz duše při radostném spojení s oslaveným tělem.

Ale to ještě není všechno. Sv. Tomáš tvrdí, že *spravedliví ustanou netoliko dokonale krásní, ale také mladistvě svěží a silní.*²² Jinak by naše těla nevstala, jak je přislíbeno, podobná oslavenému tělu Ježíše Krista. Z této nauky plyne, že všechny vady a slabosti stáří i nedostatky dětství budou úplně odstraněny a všichni svatí se budou těšiti z úplné doko-

nalosti lidské přirozenosti. Jaká útěcha plyne ze všech těch vzácných příslibení! Budeme navždy mladí a silní, navždy dokonale zdraví duševně i tělesně; čas, který ničí všechnu krásu zde na zemi, nebude již na nás mít vlivu. Pak naše tělo nebude již schopno trpěti. Takové radosti připravuje Bůh svým dětem na den vzkříšení.

Ani to není ještě všechno. Slavné zmrtvýchvstání znamená něco víc, nežli že tělo vstane v úchvatné kráse, v květu mládí a v úplné dokonalosti lidské přirozenosti. *Dostane se mu také zářivého jasu*, kterým se bude spravedlivý skvíti v den vzkříšení. To je také význam slova „sláva“ v řeči Písma sv., které na příkl. praví: „*Když to oznámil Aron celé obci synů Izraelových a oni hleděli k poušti, tu hle, v oblaku ukázala se sláva Hospodina.*“²³ To jest: V nebi je světlo věčné. Když byl Ježíš Kristus oslaven při proměnění, *zářila Jeho tvář jako slunce a Jeho oděv byl bílý jako sníh.* Když se někdo ze šťastných nebešťanů zjeví na zemi, bývá obyčejně obklopen světlou svatozáří. Totéž čteme o andělich při narození Páně i u hrobu Kristova. Proto také křesťanské umění zdobí svatozáří hlavu nebo celé tělo Ježíše Krista, Panny Marie a svatých.

Toto světlo a tu skvělost slíbil Kristus Pán svatým, když pravil: „*Tehda budou spravedliví skvíti se jako slunce v království Otce svého.*“²⁴ Takto duše, spojená s Bohem v bla-

ženém patření a účastná božské přirozenosti, udělí tělu ze své oslňující skvělosti a obklopí je svatozáří slávy, která bude částí jeho blaženosti na věky.

Ale ačkoli všichni spravedliví vstanou v slávě, *nesmíme z toho souditi, že všichni budou na témž stupni krásy a lesku.* Poněvadž vzkříšení je odměna spravedlivých, bude míti každý tělo oslavené *podle svých zvláštních zásluh.* Jiná nauka by byla bludem. Kdyby nám na př. někdo řekl, že vrah, který zemřel na popravišti a v poslední chvíli vzbudil dokonalou lítost, vstane v poslední den z mrtvých s tělem tak krásným a oslaveným jako Panna Maria nebo apoštolové, mučedníci a svaté panny, celá naše duše by se bouřila proti takové nauce. Tvrdili bychom, že při vzkříšení, je-li odměnou spravedlivých, musí se krása jejich těl řídit jejich zásluhami, a měli bychom pravdu, neboť tak učí sv. Pavel: *„Jiný je lesk slunce, jiný lesk měsíce a jiný lesk (je) hvězd; ano, hvězda od hvězdy se liší leskem. Tak (bude) i vzkříšení z mrtvých.“*²⁵

Nebude tomu daleko tak jako *na zemi, kde osobní krása je svobodným darem Božím a ne odměnou.* Proto vidáme osobní krásu na pohanech a na nevěřících jako na křesťanech. Osobní krása nijak neznamená svatost, jako zase nedostatek krásy neznamená mravní zkaženost. Krásné osoby mohou být velmi zlé, kdežto znetvořené osoby mohou být

velmi svaté. Po vzkříšení tomu tak nebude. Dokonalá osobní krása s nebeským jasem jako jedna z odměn, připravených dítkám Božím, bude známkou svatosti. *Čím světlejší byl kdo na světě, tím bude krásnější a podobnější oslavenému tělu Ježíše Krista.*

Jistě si přejeme, abychom v nebeském domově měli bezvadnou osobní krásu a *byli ozdobou království svého Otce.* Nuže, prostředky k tomu máme v rukou. Vedme svatý život, život čistoty a dokonalé lásky. Snažme se konati ctnosti, kterým Ježíš Kristus učil a které konal. A když hlas andělské trouby vzkřísí mrtvé k životu, naše tělo, které napřed musí býti zaseto v necti, *vstane v takové slávě, jaké si zasloužíme svatým životem.*

VSTANEME V TĚLE DUCHOVNÍM

Uvažovali jsme o osobní kráse a záři, v níž spravedlivý vstane v poslední den. Nyní budeme uvažovati o ostatních vlastnostech oslaveného těla. Sv. Pavel praví: *„Rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní.“*²⁶

Vzkříšení v těle duchovním neznamena, že těla spravedlivých budou proměněna v duchy. Naše těla přirozeně hmotná zůstanou hmotná navždy. Vstanou podobná oslavenému tělu Ježíše Krista, jenž promění tělo naší nízkosti a připodobní je tělu své slávy. A jaké bylo tělo Ježíše Krista, když vstal z mrtvých jako vítěz nad smrtí a nad peklem? Bylo to jistě Jeho vlastní hmotné tělo z masa a krve, a ne duch. Když se zjevil apoštolům, jak sv. Lukáš praví, *„oni zděšení a přestrašeni jsouce domnívali se, že vidí ducha. I řekl jim: „Proč se děsíte a proč vstupují takové myšlenky na srdce vaše? Vizte ruce mé i nohy mé, že já to jsem; dotýkejte se mne a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jak vidíte, že já mám.“*²⁷ Jistě je zde pravé tělo z masa a krve a kostí a nikoli duch, neboť hmota se nikdy nemůže stát duchem. Je to totéž tělo, v němž trpěl tak hrozné muky a úzkosti při Svém přehořkém utrpení.

Tak vstaneme v poslední den se svým vlastním hmotným tělem z masa a krve s oslavenými smysly a údy, s tělem připodobněným tělu Ježíše Krista. Podle učení sv. Tomáše vstanou naše těla v nynější přirozenosti, neboť *sláva nemění ani neničí přirozenosti, nýbrž ji toliko zdokonaluje.*²⁸ Vstáti z mrtvých s tělem duchovním tedy neznamená, že by naše tělo muselo býti proměněno v ducha, nýbrž že podržujíc svou podstatnou hmotnou přirozenost, bude mít vlastnosti, které náležejí přirozeně toliko duchu a ne tělu. Vysvětlíme si to.

1. *Vzkříšené duchovní tělo nebude již potřebovati pokrmu, nápoje, spánku, jak potřebuje nyní, aby se udrželo při životě a při síle. Vzkříšené tělo se tedy v této věci stane podobným duchu, který nepotřebuje pokrmu ani nápoje. Potřeba jísti náleží k vezdejšímu životu a činí naše tělo živočišným. Po vzkříšení však této potřeby již nebude. Skoro polovice lidského života a jeho energie se obětuje toliko na jídlo a na přípravu pokrmů. Musí se osévat pole, aby rodilo, z obilí se musí mlít mouka, dobytek se musí pěstovati skoro jako děti, lodi musejí projížděti oceánem, a vše to jen za tím účelem, aby se připravil pokrm a oděv pro naše hmotné tělo. Jaké je to otroctví! Duše, ušlechtilý obraz Boží, musí opatřovati a připravovati potravu tělu, místo, aby se věnovala rozvoji svých schopností a rozjímání o Bohu a o Jeho skutcích. Tohoto*

otroctví nás navždy zbaví vzkříšení v těle duchovním.

Ale ačkoli *v nebi už nebudeme jísti ani pítí*, jako nyní na světě, přece se nesmíme domnívati, že by smysl chuti nenašel v nebi ukojení. Bude mu jistě učiněno zadost jako i ostatním smyslům lidského těla, ovšem nikoli porušitelnou potravou vezdejšího života. Dokud je motýl housenkou, živí se chtivě zeleným listím. To jest jeho životem. Ale jakmile se promění v krásného motýla, je mu potravou med a vzácná vůně květin. Kdybychom mu předložili totéž listí, které mu tak chutnalo, dokud byl housenkou, pohrdl by jím; ani by se ho nedotkl. Neboť v proměněném stavu již v tom nemůže naléztí rozkoše. Tak tomu bude u nás po vzkříšení. *Naše chuť bude tak zjemněná, že pohrdneme nízkými, živočišnými rozkošemi*, které se hodí toliko pro naše nynější, porušitelné tělo. Jaký rozdíl je mezi hrubým zeleným listím, které je pokrmem housenky, a vzácným medem nádherné růže, kterým se živí motýl! A ještě větší rozdíl jest mezi tvory, kteří nyní dostačují našim smyslům, a tvory, kteří budou v nebi lahoditi oslaveným smyslům po vzkříšení.

Naše oslavené tělo bude však osvobozeno ještě od jiného otroctví, než je jídlo a pití. Je to otroctví spánku, jemuž věnujeme skoro třetinu života. Víme ze zkušenosti, že stačí jen několik hodin těžké fyzické práce nebo

usilovné duševní pozornosti, aby se vyčerpala naše duševní energie a tělesná síla, a ať chceme nebo ne, musíme spát šest nebo sedm hodin, abychom ztracené síly opět nabyl. Kolik svatých nařikalo na tuto potřebu naší přirozenosti! Často toužili probdít noci v rozjímání o Bohu, ale při všem svém úsilí byli přece nuceni vyhovovati potřebě spánku. *Duch byl hotov, ale tělo bylo slábo.*

Tato nezbytná potřeba našeho živočišného těla přestane úplně vzkříšením. *Duch nepotřebuje spánku.* Jeho energie se ustavičnou činností nevyčerpá. Duchové se stále těší nadpřirozené síle, a to od prvního okamžiku blaženého patření. Tato zázračná síla zaplaví naše těla při vzkříšení. Neboť, jak praví sv. Pavel o našem těle, „*rozsévá se v slabosti, vstane v síle*“.²⁹ Proto byť používání našich duchovních schopností nebo našich fyzických sil v nebi bylo sebe intenzivnější, přece tam nikdy nepoznáme pocitu únavy nebo vysílení. Všechny naše schopnosti zůstanou stále svěží a nezměněné a jejich ustavičná práce bude nevyčerpatelným zdrojem nejvzácnější radosti.

2. Vzkříšení v duchovním těle znamená však mnohem víc než toliko osvobození od přirozených potřeb. Znamená také, že *tělo bude úplně podrobena duchu* a že již tedy nebude žádostivosti ani nezřízených vášní, které nyní ustavičně bojují proti duchu. To jest největší útěchou osobám, které se sna-

žily žítí svatě. Jejich nynější porušitelné tělo, v němž vládne „zákon hříchu“, jest nepřítel, který ustavičně bojuje proti duchu. Často volaly se sv. Pavlem: „*Já nešťastný člověk, kdo mě vysvobodí z těla smrti této? Díky Bohu skrze Ježíše Krista, Pána našeho.*“³⁰

Ano, plnost milosti konečně přišla a není již těla hříchu a smrti. Je proměněno v tělo duchovní, které je netoliko úplně podrobno duchu, ale *duchu i pomáhá a jej zdokona-luje* ve všech úkonech rozumových i mravních. Duchovní tělo již není břemenem a pokušením, stává se podobným duchu, který nemůže býti otrokem nezřízených živočišných vášní ani pudů.

Jaká blaženost se nám tím slibuje! Nebude již nedobrovolných žádostí po zapověděných rozkoších, ani nedobrovolných myšlenek a sklonů, které jsou pro čisté duše tak pokorující. Nebude již nebezpečí, že by nás krása tvorů odloučila od Boha, ani že by se naše mysl vzdálila od Jeho přítomnosti. Slovem: *duchovní tělo jest úplně podrobno duchu a úplně je zničen zákon hříchu, který ovládl lidstvo při pádu prvních rodičů.*

3. Vzkříšení v těle duchovním dále znamená, že *hmota*, z níž se tělo skládá, se tak zjemní a zušlechtí, že v určitém smyslu se *přiblíží přirozenosti duchovní, ač jí zůstane přirozenost podstatně hmotná.* Naše tělo pozbude své hmotné hrubosti, drsné tkáně a tíže a stane se hbitým a jemným. Nabude ta-

kové hbitosti, že se bude moci pohybovati s místa na místo rychlostí myšlenky. Nyní můžeme v okamžiku posílati své myšlenky elektrinou po celé pevnině, i přes ohromný oceán. Po vzkříšení budou míti tuto schopnost i naše těla, protože vstanou z mrtvých jakožto těla duchovní, úplně ovládaná duší.

Naše těla zjemní tak, že *budou schopna pronikati všemi věcmi*, i nejtvrďšími hmotami tak snadno, jako paprsek sluneční proniká čistým křišťálem. Tuto schopnost měl a vykonával Kristus Pán, když vstal z mrtvých a svým oslaveným tělem pronikl náhrobní kámen. A za týden, když apoštolové byli shromážděni, „*přišel Ježíš zavřenými dveřmi a postaviv se mezi ně, řekl: „Pokoj vám!..“*³¹ Toho nadpřirozeného daru se nám dostane, protože naše vzkříšené tělo se musí podobati oslavenému tělu Ježíše Krista.

To jsou některé vlastnosti duchovního těla. Jsou to zřejmě přirozené vlastnosti ducha. Ale Bůh je udělí tělům svých dítek, aby je odměnil za jejich lásku a za svatý život na světě.

VZKŘÍŠENÉ TĚLO NEMŮŽE TRPĚTI A JE NESMRTELNÉ

Kromě vlastností, které plynou přímo z toho, že naše těla vstanou z mrtvých duchovní, bude mít naše vzkříšené tělo ještě dvě vlastnosti, a to: nebude schopno trpěti a bude nesmrtelné.

1. *Tělo nebude schopno trpěti, nebude mu to vůbec možno. Jak velice jsme náchylní k utrpení! Máme ovšem i schopnost zjednávat si skrze smysly radost a potěšení. Ale to je jako kapka v oceánu proti mnohonásobné naší způsobilosti trpěti, a to všemi schopnostmi duševními, všemi smysly, všemi údy a každým nervem svého těla. Vším tím můžeme pociťovati muka a trýzně, které, když trvají déle, znemožňují jakoukoli radost ze života a každý požitek. Silné bolení hlavy nebo palčivá horečka dohánívá člověka téměř k šílenství a ničívá všechnu jeho radost. Po vzkříšení z mrtvých nebude nemocí, ani bolestí, ani trápení, duch ani tělo nebude trpěti, neboť budeme žít na novém světě, odkud bude utrpení navždy vyhoštěno. Svatý Jan má záblesk z tohoto nového světa, když praví: „A uviděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pomi-*

nuly . . . A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek Boží s lidmi a přebývatí bude s nimi a oni budou Jeho lidem, a On, Bůh s nimi bude jejich Bohem; a (Bůh) setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly.“³²

Myšlenka na slavné vzkříšení s tělem osvobozeným od utrpení vlévala útěchu svatému trpiteli Jobovi, když se nad ním rozpoutala bouře protivenství. Slyšme jeho úchvatná slova: „*Vím totiž, že můj Vykupitel živ jest a že v poslední den ze země vstanu; zase budu oblečen svou koží, a v svém těle uzřím Boha svého. Patřiti budu na Něho já, týž, a ne jiný, mé oči uvidí Ho, naděje tato je v nitru mém uložena.“³³* Uložte tuto naději do svého nitra jako on, a až se strhne nad vámi bouře protivenství, myšlenka na vzkříšení v těle oslaveném, neschopném trpěti, a na novém světě, dodá vám trpělivosti a odevzdanosti.

Že po vzkříšení nebude tělo schopno utrpení, to neznamená, že by se stalo bezcitným jako mramorová socha. A nijak se tím nerozumí, že by ztratilo možnost radovati se. *Sláva neničí přirozenosti, ale zdokonaluje ji.* Tělo oslavené zůstane citlivé k vlivům případkových věcí a podle sv. Tomáše vyvolení budou používatí svých smyslů k tomu, aby se radovali ze všeho, co neodporuje stavu neporušitelnosti.³⁴

2. Nyní budeme uvažovati o *koruně naší*

věčné slávy, t. j. o koruně všech nadpřirozených vlastností, jimiž Bůh oslaví naše tělo v soudný den. Krása, mladistvá síla a úplná dokonalost naší lidské přirozenosti, vůbec vše, co je zahrnuto v slibu, že vstaneme podobní oslavenému tělu Ježíše Krista, by sotva bylo hodno, abychom se toho domáhali a o to pracovali, kdyby to nebylo *neporušitelné*. Skutečně, co by nám prospělo při vzkříšení mládí, zdraví a dokonalá tělesná krása, kdyby to vše zase zničil čas jako na světě? Ale není nebezpečí, že by i do našeho nebeského domova měla zkáza přístup. Poslyšme, co praví sv. Pavel o těle lidském: „*Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti.*“³⁵

Naše tělo na tomto světě je *porušitelné svou přirozeností*. Prvky látek, z kterých se skládá, jsou drženy pospolu zákonem života, a ne svým přirozeným příbuzenstvím. A proto od prvního okamžiku našeho bytí až do smrti je ustavičný boj mezi zákony života a zákony neústrojných látek. Po nějakou dobu převládá síla a mládí, statné tělo roste až k vrcholnému stupni krásy a síly na tomto světě. Ale brzo počínají převládati zákony rozkladu a zkázy. Krása rysů a tvarů znenáhla uvadá; pružnost údů ustupuje sešlosti staroby, až konečně celá tělesná stavba se stává břemenem, pod nímž přirozenost vzdychá a se potácí, až padne v temný hrob, kde rozklad zničí i poslední stopu krásy i tvaru

lidského těla. V den vzkříšení nejenže vstaneme v krásné a dokonalé podobě, ale budeme i na jiném světě, jehož zákony jsou v dokonalém souladu se zákony života a kam nebude míti zkáza vůbec přístupu.

Již na tomto světě vidíme věci, jež, pokud známe přírodní zákony, jsou neporušitelné; na př. démant. A nezmění-li se nyní přírodní zákony, tak nádherný Koh-i-nor a ostatní démanty, až zvuk andělských trub bude světu zvěstovati, že čas již nebude, budou zářiti právě tak skvěle jako nyní. Tyto krásné drahokamy jsou mdlým obrazem našich oslavených těl, jež vstanou nejen v dokonalé podobě, ale i neporušitelná. Budou navždy mimo dosah smrti, rozkladu a zkázy, skvělá sama v sobě, a rozmnoží krásu nebe, jako zářící drahokam dodává krásy královské koruně.

Ano, toto bezcenné a porušitelné tělo se musí změnit v neporušitelné. Musí vstáti z mrtvých jako tělo Ježíše Krista, jenž „vstav z mrtvých již neumírá, smrt nad Ním již nepanuje“.³⁶ Totéž nám praví krásná a výrazná slova Apoštolova: „Musí zajisté porušitelné toto (tělo) obléci neporušitelnost a smrtelné toto (tělo) obléci nesmrtelnost. Když pak (toto porušitelné tělo obleče neporušitelnost a toto) smrtelné obleče nesmrtelnost, tehda se naplní to slovo, které jest psáno: Pohl-cena jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj?“³⁷

To jsou některé z *nadpřirozených darů*, jimiž Bůh přioděje naše tělo v *poslední den*. Jsou tak veliké samy v sobě, že by se zdály skoro hodnými toho, abychom se o ně snažili, i kdyby nebylo blaženého patření. Uvažujeme-li o nich jednotlivě, jsou takřka jen vnějšími ozdobami a doplňkem blaženosti, kterou lidské srdce není schopno pojmouti. Tyto vznešené vlastnosti vzkříšeného těla zdokonalují a doplňují štěstí člověka. Protože však *duše a tělo budou v slávě spojeny v jediné lidské stvoření, bude blaženost duše i těla táž*. Po vzkříšení nebeská blaženost nebude moci býti rozdělena na blaženost duše v blaženém patření a na blaženost těla skrze oslavené smysly, jako by to byla dvojí odlišná blaženost anebo jako by duše a tělo byla dvě odlišná individua. Nevýslovné štěstí, které plyne ze spojení duše s Bohem v blaženém patření, i rozkoš získaná oslavenými smysly, nebo ze styku se svatými, anebo uvažováním o svatém člověčenství Ježíše Krista, o blahoslavené Panně Marii a o jiných svatých, to vše jest *jediná blaženost*, připravená pro naši lidskou přirozenost, jež jest *jedna*.

KTERÝCH OMYLŮ SE MUSÍME VAROVATI PŘI ROZJÍMÁNÍ O NEBI

Když je duše zase přioděna tělem, oslaveným jako tělo Kristovo, požívá kromě štěstí, o kterém jsme uvažovali při blaženém patření, ještě jiných radostí a slastí. Jsou to radosti oslavených smyslů, které zároveň s blaženým patřením jsou s to, aby ukojily každou rozumnou touhu naší lidské přirozenosti. A tak celý člověk - duší i tělem - bude požívati dokonalé blaženosti nebeské. Ale abychom si učinili správnou představu o těchto *případkových* slastech oslavených smyslů anebo spíše o dokonalé blaženosti nebeské, musíme se varovati některých omylů, jichž se snadno mohou dopustiti i velmi dobří lidé, ano i osoby duchovní.

První blud opomíjí nebo zmenšuje blažené patření po vzkříšení a dovoluje naší mysli, aby přecházela od tvora k tvoru a sbírala s každého nejlepšího požitky, až bychom prakticky lidské štěstí v nebi učinili závislým jen na tvorech. Tak nazírají na blaženost nebeskou protestanti. V svých knihách o tomto předmětu hovoří výmluvně, ano učeně o radostech v nebi, když se tam poznávají přátelé a příbuzní, o slastech při družném obcování

se svatými a s anděly, o hudbě, která vpravdě uchvacuje, a o podobných věcech. Slovem, tvrdí právě tak jako my, že v nebi se bude člověk radovati ze všech možných požitků rozumových, mravních i smyslových a že se nebude už ničeho nedostávat k dokonalé blaženosti celé jeho bytosti.

To je protestantský názor o nebi. Je jistě daleko od hrubosti a smyslnosti. Ano, na první pohled by se mohlo zdát, že se neliší od učení katolické Církve. Ale při bližším zkoumání se stává rozdíl zřejmým. *Podle protestantského názoru blažené patření je buď naprosto neznámo, anebo, je-li o něm vůbec zmínka, je vysvětlováno tak, jako by se tím skoro nic nemínilo. Aspoň se nezdá, že by něco přidávalo k velké blaženosti z požívání tvorů. S tohoto hlediska není nebe než přirozenou blažeností, jaké bychom požívali už na tomto světě, kdyby Adam nebyl zhřešil.*

Proto se musíme míti na pozoru před každým takovým názorem, který *šťěstí, jež plyne z tvorů, pokládá za hlavní*. Musíme vždy pamatovati, že žádný tvor, ani zde ani tam, nemůže člověka učiniti dokonale blaženým. Proto při rozjímání o nebi nesmíme hlavní štěstí viděti v rozkošné hudbě, v družném obcování se svatými, anebo v požitcích oslavených smyslů, třeba si je představujeme sebe jemnější a sebe čistší. Toho bludu se musíme velmi pečlivě varovati, nejenom proto, že je nepravdou, ale i proto, že *sníží*

blaženost nebeskou, jejíž podstatou je, že budeme na Boha samého patřiti, Jej milovati a Ho požívatí na věky.

Druhý blud, jehož se musíme varovati, je domněnka, že veškerá lidská blaženost záleží výhradně a jedině v blaženém patření, takže ani vzkříšení oslaveného těla ani společnost svatých, ani nebeská hudba ani jiní tvorové nemohou rozmnožovati blaženost, kterou pociťuje duše, majíc Boha.

Podle tohoto jednostranného názoru na blažené patření je člověk tak zabrán v Boha a tak dokonale šťasten v Něm, že všechno stvoření jako by pro něho nebylo. A kdyby byl jen jediný člověk stvořen nebo jen jediný člověk v nebi, jeho radosti by byly právě takové, jaké jsou, když je obklíčen anděly, svatými a ostatními tvory Božími.

Takové výstřední názory velmi odporují zdravé teologii, i kdyby se jich přidržovaly osoby jinak velmi dokonalé. Tak na příklad i někteří duchovní vůdcové sv. Terezie z Avily učili, že, abychom dosáhli nejdokonalejšího nazírání na tomto světě, musíme prý svého ducha tak povznést nad všeliké stvoření, že „*i samo člověčenství Kristovo by mohlo býti překážkou v duchovním pokroku*“, ježto brání v dokonalém nazírání. Je ovšem zbytečno připomínati, že svatá Terezie brzo postřehla, že je to velmi nebezpečný blud a že, jak možno viděti z 22. kapitoly jejího životopisu, vyjadřuje nejhlubší lítost, že ně-

kdy, byť jen na okamžik, měla takové mínění. Tak i tyto osoby, o nichž mluvím, poznají svůj omyl, popatří-li na blaženost nebeskou se stanoviska zdravé teologie. Nuže pohledme, čemu učí teologie o tom, jak *vzkříšení těla rozmnožuje blaženost vyvolených, a o případkové blaženosti, jež plyne člověku z tvorů.*

1. Teologie učí předně, že *vzkříšení není pouhou případkovou slávou, jež může býti dána a nemusí, ale že je podstatným prvkem lidské blaženosti.*³⁸ Duše Abrahamova na př., jež je nyní spojena s Bohem v blaženém patření, není vlastně Abraham celý, nýbrž jen jeho část. Proto dokonale podle své přirozenosti musí býti opět oděna svým tělem ze skutečného masa a krve tak, aby Abraham byl opět živým mužem a aby Bůh mohl býti zván v pravém slova smyslu „*Bohem živých*“. Totéž ovšem platí o každé jiné duši, slunící se nyní ve světle Boží tváře.

Nejsme andělé, ale lidé. Anděl je vyšší bytost a jiného řádu než my. Anděl je duch a i bez těla celý. Ale lidská duše, ačkoliv je též duch, není bez těla úplná, neboť jest jenom částí lidské bytosti. A z nebeské blaženosti se nemá radovati duše sama, nýbrž člověk. A protože se člověk skládá z duše i z těla, *je třeba, aby duše byla oděna tělem, tak aby člověk mohl požívatí blaženosti nebeské v celé své bytosti.*

2. Teologie dále učí, že *štěstí vyvolených vzkříšením přibývá, neboť duše spojením*

s oslaveným tělem je uschopněna přijímati nové slasti. *Předně lidská duše, jež je nejen rozumná, ale také citová, přijímá ty ústroje, jimiž se opět uschopňuje používatí své obrazivosti a jiných schopností své vzruchové a citivé přirozenosti; to jsou pro ni zdroje velké radosti. Za druhé: svým spojením s tělem je duše opět uschopněna zjednávatí si radost oslavenými smysly. Za třetí: spojením duše s oslaveným tělem se zdokonalí všechny duševní kony.*³⁹ Lidské tělo, jak je nyní zubožené hříchem, nemůže ovšem vždycky náležitě podporovati duši v její činnosti; spíše jí v mnohých úkonech překáží. Proto nám Mudřec praví, že „*smrtelné tělo obtěžuje duši, a zemský stánek dolů stlačuje mysl velmi starostlivou*“.⁴⁰ Kdyby tudíž oslavená duše byla spojena s takovým tělem, její činnost by asi nebyla dokonalejší, než je v stavu odděleném. Duše však bude spojena s oslaveným tělem, jež bude *úplně poddáno duchu*, a proto zdokonalí všechnu jeho rozumovou činnost, všechny mravní náklonnosti a všechny úkony, které podle své přirozenosti může činiti.

Ale snad někdo řekne: *Nebude patření na Boha aspoň zmenšeno anebo zatemněno spojením duše s hmotným tělem?* Nikterak. Kdyby patření na božskou Bytost mohlo býti zastíněno vzkříšeným tělem, tak podle moudrého názoru Suarezova by vzkříšení bylo spíše trestem než odměnou. Proto má za to,

že blažené patření bude mnohem dokonalejší po vzkříšení než před ním. To pochopíme jasněji, když si připomeneme, že blažené patření se skládá z tří konů: poznání, lásky a požívání Boha. Tyto úkony jsou ovšem mnohem dokonalejší po vzkříšení, neboť *lidská duše mnohem dokonaleji pracuje ve spojení s oslaveným tělem*, než když je od něho oddělena. Z toho plyne, že právě *podstatná blaženost svatých se vzkříšením těla zvětší a zdokonalí*. Nyní pohledme, čemu učí teologie o slávě případkové.

3. Učí, že *případková sláva je jakési doplnění nadpřirozené blaženosti*; vyvoleným se jí dostává z tvorů. Tak praví i Ježíš Kristus, že „*bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím*“.⁴¹ Mluví o nové radosti, která plyne vyvoleným z předmětu mimo blažené patření. Některé nebeské radosti tedy zřejmě pocházejí z tvorů, ačkoliv konečně všechny pocházejí od Boha.

Na zemi přijímáme část světla od měsíce; ale je to vlastně světlo sluneční, neboť měsíc nemá vlastního světla. Měsíc je toliko reflektorem, nástrojem, jímž nám slunce za noci uděluje část svého světla. Tak to bude i v nebi. *Bůh je jediným zdrojem blaženosti a radosti a žádné stvoření není a nemůže být zdrojem štěstí nezávisle na NĚm. Ale On může používat tvorů a skutečně jich také používá k tomu, aby zkrášlil, zdokonalil a doplnil blaženost celého člověka.*⁴²

Ačkoli případková sláva plyne vyvoleným z tvorů, je přece původně obsažena v slávě podstatné a je zároveň s ní odměnou, a to jednou, nikoli dvojí odměnou. Ani dvojí krása není v nebi. Jest jen jedna krása, která v sobě zahrnuje krásu podstatnou i případkovou. Činíme ovšem mezi nimi rozdíl, protože krása podstatná pochází přímo od Boha, kdežto krása případková pochází z tvorů. Ale proto nemáme ani nejmenší příčiny domnívati se, že tato má menší význam nebo že se jí má pohrdati. Když uvážíme potřeby naší přirozenosti, jež v nebi není zničena, nýbrž zdokonalena, je případková sláva k dokonalé a úplné blaženosti dítek Božích a k ukončení všech rozumných tužeb lidské přirozenosti nutná.

Tak koruna panen, které zpívají píseň, již nemůže nikdo jiný zpívati, a které následují Beránka, kamkoli jde, jest toliko případkovou slávou; a přece je tak hodnocena, že mnozí obětovali svůj život v nejhroznějších mukách, aby se z ní mohli radovati. A náš družný styk se svatými a čisté radosti, vyplývající z něho, shledání s příbuznými a přáteli v nebi, uchvacující hudba nebeská, požitky oslavených smyslů a tisíce jiných radostí jsou případkovou blažeností, kterou Bůh zdokonaluje a doplňuje štěstí celého člověka.

Třetí blud plyne přirozeně z pochybených a jednostranných názorů některých lidí o blaženém patření. Představují si, že patření na

Boha tak zaměstná a vyčerpá každou mohutnost člověka, že se prakticky stane nehybným a nečinným jako socha. Většího omylu nemůže být. Je pravda, že spojení s Bohem v blaženém patření je pro vyvolené zdrojem nevýslovné rozkoše a nesmírného štěstí, ale *z toho nijak neplyne, že by bránilo volnému užívání mohutností duševních anebo činnosti oslaveného těla.* Ve skutečnosti je tomu právě naopak, neboť *sláva neničí přirozenosti, nýbrž ji zdokonaluje.*

Jsme činní od přirozenosti. *Činnost ducha i těla je zákonem našeho bytí; tento zákon nemůže být změněn, aby tím nebyla radikálně změněna nebo zničena celá přirozenost. A ježto sláva přirozenosti neničí, nýbrž zdokonaluje, budeme zajisté v nebi mnohem činnější, než můžeme být zde; neboť tam budou všechny naše mohutnosti nejvyšší dokonalé. Proto rozum, povznesený a osvětlený světlem slávy, bude dále přemýšlet a hloubati o pravdě; neboť to jest jeho přirozená činnost. Vůle, jež je milující mohutnost duše, bude na věky činná v lásce, neboť její přirozenou činností je milovati dobro, krásu a dokonalost. Paměť bude na věky vzpomínati na mnohé milosti, přijaté od Boha, a tak udržovati živý a hluboký cit vděčnosti za Jeho dobrodiní. Obrazivost bude dále tvořiti nové a uchvacující obrazy krásy. I oko bude dále pozorovati hmotné předměty, neboť to je přirozenou činností tohoto čidla. Ucho bu-*

de slýchati půvabné zvuky a celé tělo bude dále vnímati oblažující pocity a činiti všechny ostatní úkony, mu přirozené, vyjímaje vše, co náleží k živočišnému životu člověka, neboť takové úkony nelze srovnati s životem a stavem neporušitelnosti.

Duše Ježíše Krista požívala blaženého patření na Boha, i když byla ještě zde na zemi v Jeho smrtelném těle. Bránilo to Kristu Pánu konati něco ještě kromě uvažování o božské Bytosti? Nikterak. Pracoval a kázal, jedl, pil a spal, navštěvoval přátele a činil tisícero jiných věcí, nepozbýváje patření božské přirozenosti.⁴³

A kdyby nás blažené patření tak mělo překonati, že by přerušilo naši činnost a změnilo nás v sochy, nač nám bude propůjčen *dar rychlé činnosti*? Jak jsme viděli, tímto podivuhodným darem budeme schopni přenést se rychlostí myšlenky do nejuvzdálenějších oblastí vesmíru. Má tato moc býti dána dítkám Božím jako odměna, a pak zůstatí nečinná a nepotřebná? Právě tak bychom mohli říci, že, ač budeme míti oči, nebudeme viděti. Proto tvrdí sv. Tomáš, že *vyvolení budou používatí daru rychlosti a libovolně se pohybovatí s místa na místo, aby se mohli radovati z krásy tvorů Božích, v nichž se nejvýrazněji projevuje Boží moudrost.*⁴⁴

Tím neztratí nic z podstatné blaženosti, jež záleží v patření na Boha, neboť Ho najdou všude.

Podle této zdravé teologie je zřejmo, že naše spojení s Bohem v blaženém patření nijak nepřerušuje ani nezničí naši přirozené činnosti, nýbrž spíše ji zvětší a zdokonalí. Způsobí to *předně tím, že duši a tělo zbaví všeho, co nás nyní čintvá nečinnými, a za druhé tím, že přidá k našim nynějším schopnostem síly nadpřirozené, které naši přirozenost přivedou k nejvyšší dokonalosti a podobnosti s Bohem, jenž je samá činnost.*

Toho všeho musíme být pamětlivi, jinak nikdy nepochopíme, jak se mohou svatí radovati z vespolného styku, jak mohou plesati nad obrácením hříšníků, kochati se v krásné hudbě, těšiti se z požitků oslavených smyslů a jinak používati svých přirozených schopností a mohutností. Malý záblesk nebes ve *Zjevení* jistě nám nepředstavuje svaté a anděly jako nečinné sochy. Naopak, vše je samý život a podivuhodná činnost.

Nyní jsme připraveni rozjímati o dokonalém štěstí v nebi ze vzkříšení těla. Je to štěstí, jež může ukojiti každou rozumnou lidskou touhu.

O ŽIVOTĚ VYVOLENÝCH V NEBI

Uvažovali jsme o vzácných darech vzkříšeného těla, viděli jsme, že toto tělo zdokonaluje všechnu činnost duševní, pochopili jsme, že i oslavené smysly jsou schopny přispívat k lidskému štěstí, a nyní budeme uvažovati o *blaženém životě vyvolených v nebi se zřetelem na vzkříšení*. Ale třeba upozorniti, že se nebudeme nyní zabývat životem úplně novým. Je to pokračování téhož života, který začal už v okamžiku, kdy uchvátilo duši patření na Boha. Z toho nebeského života se před vzkříšením těšila jen duše, po vzkříšení ho požívá celý člověk plně a dokonale.

Kopeme-li na vypráhlém a pustém místě a podaří-li se nám objeviti vodní zřídlo, voda živě z pramene tryskající zavlažuje okolní prst, odívajíc ji krásnou zelení a smavými květy. Tak je to při vzkříšení. Život, jenž se dosud soustřeďoval jen v duši, přetéká do těla, dává mu život, krásu i slávu a rozechvívá je nevýslovnou blažeností. *Blažené patření, jež bylo před vzkříšením podstatným štěstím duše, je nyní podstatnou blažeností celého člověka.*

Rozjímajíce o tajemstvích ze života Krista

Pána, nepohlížíme na ně jako na minulost, ale tak, jako bychom je měli před očima v přítomnosti. Tak pozorujeme Ježíška, ležícího v jeslích, vidíme Jej utíkat do Egypta; později, jak rozmlouvá s učiteli v chrámě. Hledíme na Pána Ježíše, jak pracuje, káže a umírá na kříži. Právě tak budeme nyní uvažovati o životě vyvolených.

Nuže, vžijme se do onoho velikého dne, který viděl sv. Jan. Mocný anděl přicházející s nebe se vznáší nad zemí i nad mořem a pozvedaje ruku do výše, přísahá ve jménu Toho, jenž žije na věky věků, že „už není času“. O tom praví sv. Jan: „*Také jsem uviděl trůn veliký, bílý, a Toho, jenž na něm seděl . . . A uzřel jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem; i otevřely se knihy, též jiná kniha byla otevřena, to jest (kniha) života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách . . . A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi, a oni budou Jeho lidem, a On, Bůh s nimi, bude jejich Bohem . . . I řekl Ten, jenž seděl na trůně: Hle, obnovuji všecko!*“⁴⁵

To je nový řád věcí, nový svět --- svět krásný a dokonalý, nekonečně větší než svět, v kterém nyní žijeme. Na tom novém světě budeme žít životem blažených. V této hlavě budeme uvažovati o pěti jeho vynikajících vlastnostech.

1. Předně je to život *pokoje*. Když se Pán

Ježíš narodil, andělé zpívali: „*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!*“ A když vstal z mrtvých, jeho první slova k apoštolům byla: „*Pokoj vám!*“ Ale ačkoliv pokoj, jež Kristus přál a dával, byl veliký, přece nebyl a v řádu tohoto světa nemohl býti dokonalý. Vždyť zde je třeba bojovati se světem, s ďáblem a s tělem. V nebi však je tento pokoj dokonalý, protože plyne přímo ze srdce Božího. Mimo to nic z toho, co na tomto světě rušívá náš pokoj, nemůže nikdy míti přístupu do království pokoje.

Po vzkříšení máme dokonalý pokoj s *Bohem*, o jehož lásce k nám již nepochybujeme, jak jsme často činivali na zemi. Máme také pokoj *sami se sebou*, neboť nezřízené náklonnosti, jež dříve rušily náš pokoj, již v našem oslaveném těle nejsou. Těšíme se z dokonalého míru *se svým okolím*; neboť sporné zájmy, závist a žárlivost, jež strhovaly k neshodám a k nepřátelství, nenašly a nikdy nenajdou cesty do nebe. Máme pokoj i *od ďábla*, který už „*neobchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit*“.⁴⁶ Nebyl totiž připuštěn do království pokoje. Máme pokoj i *od minulého života*; neboť hříchy, jež nás často plnily strachem, jsou smyty krví Ježíšovou a nejsou již pramenem útrap. Vzpomínka na ně spíše posiluje naši lásku k milosrdnému Bohu, a proto zvyšuje naši blaženost. Nyní máme pokoj i *od budoucnosti*. Tato hrozivá budoucnost bývala dříve zahalena neproniknutelnou

temnotou a často nás lekala temnými předtuchami. Ale nyní je po rozsudku; slyšeli jsme potěšitelná slova: „*Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa.*“⁴⁷ Neohroženě patříme do světlé věčnosti, v níž nevidíme nic takového, co by mohlo rušit náš pokoj. Nyní je na nás splněna prosba a přání svatého Pavla: „*Pokoj Boží, který převyšuje všechno pomýšlení, ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši.*“⁴⁸

To je tedy první rys nebeského života, a jak je zřejmo, je tento pokoj naprosto nutný k tomu, abychom se mohli radovati ze života samého a ze vši té blaženosti, která je uchystána dítkám Božím.

2. Život v nebi je životem odpočinku. Sv. Jan praví: „*I uslyšel jsem hlas s nebe, an praví (ke mně): Napiš: Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají, od té chvíle. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých námah, neboť skutky jejich jdou s nimi.*“⁴⁹ To je jeden z nejútěšnějších rysů nebeského života pro chudobné a upracované. Vlívá velkou útěchu těm, kdo vnitřními boji o ctnost bývali často unaveni až k smrti. Celý jejich duchovní život byl ustavičnou námahou a zápolením, které je občas tak skličovalo, že bývali mocně pokoušeni, aby se vzdali vši další snahy o křesťanskou dokonalost a hledali útěchu a odpočinek v radostech tohoto světa. Ó, jak šťastní jsou nyní v nebi! Jak jsou vděční Bohu za mi-

lost setrvání! *Žijí životem věčného pokoje, ačkoliv ne životem nečinnosti*, neboť, jak jsme již viděli, život v nebi není nečinný, naopak v něm každá síla tělesná i duševní má svou plnou a svobodnou činnost. Protože náš život v nebi je účastí v životě Boha samého, musí se podobati *božskému životu, který, ač je životem nejsladšího klidu, jest věčně činný: tvoří, zachovává a řídí nejen náš svět, ale i miliony jiných světů, které září nad námi.* A přece tato ustavičná činnost našich různých schopností v nebi nikdy nezpůsobí jako zde na zemi únavu, nudu ani znechucení, nýbrž bude nevysychajícím pramenem nejvyšší a nejosvícenější rozkoše.

Jak potěšující to myšlenka *pro chudé!* Pracují mnoho a za skromnou mzdu, která v mnohých případech sotva stačí, aby uchránila je a jejich rodiny od smrti hladem. Jaká útěcha i pro osoby, které se *zasvětily Bohu v řeholních společnostech!* Řeholními sliby se staly chudými pro Krista a jako On pracují mnoho. Námahy a útrapy řeholního života připravily mnohé o zdraví a o sílu; a přece pracují dále, jako by byly v plné síle. Konečně jejich milovaný Snoubenec je povolal k sobě, aby si odpočinuly od svých prací. Poslední slova Církve svaté nad nimi jsou slavnostní slova modlitby o nebeský pokoj: „*Odpočinití věčné dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji!*“ Zde je konec vší práce, námahy a únavy. Tu je počá-

tek života věčného, nerušeného odpočinku.

3. Život v nebi je též *životem rozumových požitků*. Viděli jsme v minulé hlavě, že lidský rozum v patření na Boha překypuje poznáním. Nyní promluvíme o velikých a čistých radostech, které z toho poznání plynou.

Rozumové radosti jsou ze všech požitků naší přirozenosti snad nejméně známy. Většina lidského pokolení jsou chudí lidé, kteří jsou nuceni po celý život se lopotit a starat o výživu a o oděv. Proto nemohou rozvíjet své duševní síly ani se radovati ze vznešených požitků rozumových. A přece jsou tyto radosti nejvyšší, nejrozumnější a nejlépe vyhovují lidské zálibě v požitcích, protože pocházejí z činnosti *rozumu, nejvznešenější mohutnosti duševní*.

Lidé vysoce a jemně vzdělaní, jako teologové, filosofové, astronomové, matematikové a spisovatelé, odlučují se od světa a jeho požitků; celé dny a noci studují a uvažují o pravdě. Ano, zapomínají na jídlo a na pití, takže musejí býti svými přáteli donucováni k tomu, aby vyhověli své přirozenosti. Mnozí z nich si studiem zničili zdraví a někteří, jako na příkl. filosof Demokrit, prý si i oči vypíchli, aby tak mohli nerušeně a hlouběji uvažovati o pravdách své oblíbené vědy. Maně se tážeme: Je to v lidské přirozenosti, tak se ničiti pro nic za nic? Jistěže ne. Z toho ze všeho plyne, že *poznání je zdrojem nejjemnějších požitků*.

Je-li tomu tak již na tomto světě, kde kletba hříchu zatemnila ducha a kde je poznání tak omezeno a tak smíšeno s bludem a s pochybnostmi, co teprve máme říci o těchto požítcích v nebi? Tam je lidský rozum osvěcen nadpřirozeným světlem, neobyčejně povýšen světlem slávy, očištěn, zesílen, zvětšen a uschopněn pohlížeti na Boha *tak, jak je*, v Jeho pravé podstatě. *Je schopen patřiti tváří v tvář na Toho, jenž je podstatou a počátkem vši pravdy.* Patří bez oslnění na nekonečnou Krásu, Moudrost a Dobrotu, jejichž slabým odleskem je konečná, omezená moudrost, krása a dobrota tvorů. Kdo může pochopiti tu převelikou rozkoš lidského rozumu, když *vidí Pravdu tak, jak je sama v sobě*? To je jedno z nebeských tajemství, jichž nepochopíme, dokud nebudeme spojeni s Bohem v blaženém patření. Ale kdo někdy zakusil velký požitek z prohlídky nebo četby vzácného intelektuálního díla nebo pocítil neodolatelné kouzlo zamilované vědy, ten může přece snad aspoň poněkud tušiti velikou rozkoš z rozumových požítků v nebi.

4. Život v nebi je i *životem lásky*. Jak jsme již viděli, člověk se nemůže spokojiti pouhým *uvažováním* o pravdě a kráse, i kdyby jej tyto úvahy sebe více těšily. Jeho vůle ihned *sahá* po pravdě a kráse, kterou jí rozum předkládá, a *miluje ji tím více, čím dokonalejší je předmět úvahy.* V nebi Bůh sám v *Své nezastřené velebnosti je předmětem,*

jejž rozum vůli nabízí. Vůle, majíc předmět nekonečně dokonalý, miluje v nebi tak vroucně a tak mocně, že v nynějším stavu zkoušky o tom můžeme míti jen velmi slabé ponětí.

Tam konečně vyvolení dokonale plní zákon, jenž nám velí milovati Boha z celého srdce svého, z celé duše své, ze vsí síly své a ze vsí mysli své a bližního jako sebe samého. A každý z vyvolených nejen miluje, ale také cítí, že i on sám je milován jak Bohem, tak i všemi svatými. To činí nebe místem lásky a tím i životem dokonalé blaženosti.

Myslete na to, vy smrtelníci, kteří dychtíte po lidské lásce. Toužíte milovati a býti milovánu. Láska je slunečním paprskem vašeho života. Ale ať činíte cokoliv, nic vám nemůže dáti zde na zemi dokonalé štěstí; neboť když už konečně dosáhnete předmětu, po kterém jste tak horoucně vzdychali, objevíte na něm nedokonalosti, kterých jste nepředvíдали, a to vaše štěstí umenšuje. Ale dejme tomu, že náležíte k těm málo lidem, kteří mají takové štěstí, po jakém vždy touživali; jak dlouho potrvá vaše blaženost? Nanejvýš několik let. Pak vám nelítostná ruka smrti vyrvе předmět vaší lásky. Není to konec všeho pozemského štěstí?

Pohlédněte k nebesům a vizte tam vyvolené v Boží přítomnosti. Jsou dnes právě tak v své lásce šťastni jako před sto lety. Uplynou miliony let, a oni budou stále míti předmět své lásky, věčného Boha. Tak žijí vy-

volení životem lásky, a proto životem dokonale blaženým.

5. Život v nebi jest i životem *dokonalé radosti*. Na tomto světě nemůže býti nikde dokonalé a trvalé radosti, neboť jednak ani *tvořivé nemohou dáti dokonalého štěstí*, jednak ani *my sami nejsme schopni se plně radovati*, a konečně naše nitro se přímo hemží *nezřízenými náklonnostmi*, které v naše radosti vstříkují žluč hořkosti. Na kolik tisíců lidí se štěstěna usmívá marně! Kolik je takových lidí, kteří, ač jsou obklopeni bohatstvím přímo báječným, jsou přece ubožejší než otrhaný žebrák! Jeden *trpí tělesně* a tak se nemůže radovati z požitků, které mu štěstí nabízí. Druhý je nejen bohat, ale má i čestné společenské postavení. Mysleli bychom, že se jistě stále raduje z pocty, již je zahrnován, ale zatím *hlodá v jeho nitru nezkrocená vášeň* jako rakovina a rozežírá mu jednu radost po druhé.

Písmo sv. nám ukazuje výmluvný příklad na Amanovi. Byl v neobyčejné cti u krále Asara a služebníci královští skláněli před ním kolena a zbožňovali ho, „*jen Mardocheus před ním neklekal*“. Tato zdánlivá urážka tak zraňovala pyšného Amana, že býval roztrpčen, kdykoli viděl Žida Mardochea seděti u brány paláce. Slyšme jeho vlastní vyznání: „*Svolal k sobě všechny přátele své i manželku svou Záres, vypravoval jim o velikosti bohatství svého, o množství synů svých, kterak ho král*

*vyvýšil v slávě nade všechna knížata a služebníky své, a potom řekl: „Královna Ester také žádného jiného nepozvala na hody s králem nežli mne; u ní také zítra s králem hodovati budu. Ačkoli však toto všechno mám, zdá se mi, jako bych nic neměl, dokud vidím Žida Mardochea seděti u dveří královských.“*⁵⁰

Hle, jaká maličkost stačí, aby zničila naši radost; jako červík, který vyžírá jádro nejjemnějšího ovoce, takže je zbavuje chuti a je zohavuje.

Až v nebi budeme míti dokonalou radost, a to proto, že tam nejen všechny předměty naší blaženosti budou nejvyšší dokonalé, ale i my spojením s Bohem se staneme dokonalými. „Budeme podobni Jemu, neboť budeme Ho viděti tak, jak jest.“ Proto ani nezřízené náklonnosti se nebudou skrývati v našem nitru a míchat hořkost do naší radosti. Ani nemoci nebudou našemu oslavenému tělu vyčerpávati energie. Všechny požitky a slasti, které náležejí k stavu oslavení, budou svěží a nezkrácené. Tak bude život v nebi neustálou, nerušenou radostí z požívání Boha samého, ze společenství svatých a ze všech ostatních tvorů, které Bůh pro lidi připravil, aby zvyšovaly a doplňovaly jejich blaženost.

RADOSTI OSLAVENÝCH SMYSLŮ

K radostem života nebeského přispívají také oslavené smysly. Tyto radosti jakož i slast blaženého patření přesahují naši chápavost. Přece si však dovedeme učiniti nějaký pojem o nich, uvážíme-li, jak jemných radostí nabývá naše duše prostřednictvím smyslů již zde v stavu nedokonalém. Ušlechtilými požitky býváme okouzlení, povzneseni, až opojeni. Což teprve bude v nebi, kde vše bude dokonalé? Tam, ve světě Boží velebnosti, jak smysly, tak předměty jejich požitků budou nejuvš dokonalé, kdežto zde na světě jsme dokonalosti tak vzdáleni!

Dejte nyní své obraznosti úplnou volnost! Ať se potuluje mezi vyvolenými a poletuje od jednoho tvora k druhému. Představte si jakýkoliv čistý požitek, a nikdy nedosáhnete více než velice zkalený a mdlý stín skutečnosti. Popatřte na *oslavené tělo Ježíše Krista*; ono je vpravdě nejdokonalejším a nejkrásnějším dílem rukou Božích. Jest pravým sluncem, jež dodává krásy celému nebi.

Pozorujte nesmírnou *krásu neposkvrněné Matky*, jež po Pánu Ježíši požívá největší slávy. Puste své zraky pohledem na nescetné *zástupy svatých*. Jsou všichni krásní, protože

povstali v oslaveném těle podobně jako Ježíš Kristus. Každý z nich má svou vlastní krásu a dokonalost podle svých zásluh, a nejnižší z nich je oděn takovou krásou, jaké svět ještě neviděl.

Zde se lidé shánějí po krásných obrazech, velkolepých a jemných památkách, nádherných krajinkách, uměleckých dílech, aby popřáli očím co největšího požitku a radosti. Co teprve říci o přehojných požitcích *zraku* v nebi. Vzpomeňte, jak nás uchvacuje a osvěžuje líbezná hudba. Ucho se v ní s rozkoší stápní a duši zalévá přívalem lahodné harmonie, takže na chvíli zapomínáme na vše, co je kolem nás. Tak si nás mnohdy podmaní, že ztrácíme pojem času a zdá se nám, že k nám doléhá ozvěna zpěvů andělských. Což teprve *harmonie nebeské*, když naše nedokonalá hudba je tak krásná! Považ také, jak osvěžuje *vůně* květů, kadidla a ostatních vonných věcí! Rozptyluje starosti a vlévá člověku nový život. Jaké jsou tyto požitky teprve v nebi!

Již jsme poznali, že v nebi nebudeme ani jísti ani pít, tak totiž jako na zemi. Ale to neznamena, že *chuť* nebude ukojena. Bude, ač ne porušitelnými věcmi jako na tomto světě. Totéž třeba říci o *hmatu*, jenž je na celém těle.

Pět lidských smyslů není jen případkovou ozdobou, která by býti mohla i nemusila. Ony *podstatně náležejí k naší přirozenosti*. Tak

člověk slepý, hluchý nebo němý není celým člověkem, neboť jeho přirozenost postrádá něco podstatného. Když tedy *sláva neničí tělesné přirozenosti, ale ji zdokonaluje*, jest jisto, že vyvolení vstanou z mrtvých i se svými pěti smysly úplně dokonalými. Když jejich dokonalost záleží v jejich činnosti a schopnosti přijímati dojmy zvenčí a podávat je duši, je zřejmo, že smysly musejí zůstat v nebi činné a míti k tomu vhodné předměty. Poučuje nás o tom andělský učitel sv. Tomáš Akvinský, jenž tvrdí, že *oslava těla nezničí jeho přirozenosti, ale zdokonalí ji a uchová i jeho přirozené zabarvení*.⁵¹ Mimo to míní, že všechny schopnosti a mohutnosti jsou dokonalejší, když mohou býti činné, než kdyby byly nečinné. A protože lidská přirozenost dosáhne v nebi nejvyššího zdokonalení, je patrné, že i všechny smysly tam budou činné podle své přirozenosti.⁵²

Podle tohoto učení nebude ani jeden smysl lidského těla ani mrtev ani nečinný, ani zbaven nebeských požitků. A proč by měl býti který vyloučen? Proč na příkl. by měl zrak nebo sluch a čich býti spíše odměněn než chuť anebo hmat? Není k tomu důvodů.

Teologové učí, že v pekle bude míti každý smysl lidského těla svůj zvláštní trest a že zvláště hmat bude trýzněn, protože tímto smyslem nejčastěji Boha urážíme. *Nesmíme si však představovati, že Bůh je přísnější, když trestá zlo, než dobrotivý a blahovolný,*

když odměňuje dobro. A netrpěli svatí pro Boha nejvíce právě hmatem? Pohlédněte jen na nesčetné množství mučedníků! Mnozí byli umořeni hladem, mnozí k smrti ubičováni, jiní zase byli dravou zvěří roztrháni, jiní ukřižováni, jiní pomalu upečeni; ano někteří mučedníci byli po celé dni mučeni na každém údu zvláště, a to s takovou vynalézavostí, jaké jen byla lidská krutost schopna.

Pohlédněte na preveliké množství vyznavačů, panen a jiných světců, kteří v konání ctností byli sobě samým katy. Trpěli nevýslovně častými a dlouhými posty, strohostí života, drsným rouchem a jiným trýzněním svého těla. Nuže, měly by zůstatí tyto smysly, jež tolik trpěly, u vyvolených bez odměny, když u zavržených jsou tak hrozně trestány? Nikoli. Jenom nevíme, jak se to vše uskuteční. Ale když celý člověk se všemi smysly sloužil Bohu a trpěl pro Něho, je *spravedливо, aby byl též odměněn v celé své bytosti.*

Proto musíme *požitky oslavených smyslů* v svých úvahách o nebi pokládati za *nedílný prvek lidského štěstí*. Musíme o těchto požitcích uvažovati právě tak vážně jako o utrpení smyslů v pekle, jenže se při tom musíme varovati všeho hrubého a tělesného a všeho, co se protíví stavu neporušitelnosti. Proto, jak již bylo řečeno, si tam nepředstavujeme jídlo, pití, spánek a podobné úplně tak, jak to náleží k přirozenému, živočišnému životu člověka.

Musíme proto ze svých představ o nebi vyloučiti všechny smyslné požitky tohoto světa, jak je nyní chápeme. Božský Mistr sám řekl Židům, kteří se domnívali, že tyto požitky budou v nebi: „*Mýlíte se, neznajíce Písma ani moci Boží. Neboť při vzkříšení nebudou se ani ženiti ani vdávati, nýbrž budou jako andělé v nebi.*“⁵³ Všechny takové požitky, jaké jsou jen pro tento nedokonalý svět, budou nahrazeny radostmi vyššího řádu a přizpůsobeny našemu duchovnímu tělu.

Vidíme tedy, že *nebeská blaženost je životem nejen vznešených duševních a morálních radostí v blaženém patření, ale i čistých požitků oslavených smyslů.* Smyslové požitky mají však v nebi jednu zvláštnost, již nemívají v pozemském nedokonalém životě. *Vyvolení se z nich totiž mohou radovati bez obavy, neboť v nebi žádný z nich není nebezpečný, a proto nemá za následek hořkých výčitek svědomí ani hanby. — Tyto požitky nemohou v nebi nikdy zatemniti mysl a odvrátiti srdce od Boha, spíše naši lásku k Němu zesilují.* Vždyť On jest původcem naší neskonale blaženosti, ať přímo anebo částečně, i prostřednictvím krásných tvorů, jež On připravil, aby doplnil štěstí Svých milovaných dítek.

SPOLEČENSKÉ RADOSTI V NEBI

Život v nebi je i životem čistých *radostí společenských*. Ze všech slastí, kterých vyvolení požívají kromě blaženého patření, jistě *nejsladší jsou ty radosti, které vyplývají z našeho společenského styku s vyvolenými*. Člověk je od přirozenosti tvor společenský. Naše nejvyšší a nejlepší schopnosti jsou vyhrazeny pro společnost, a nikdy nejsme tak zcela ve svém živlu jako ve společnosti bližních. Proto též všichni lidé milují společnost vyjma lidské mrzouty, kteří jsou vlastně morálními zrůdami. Neblaze přechovávají a živí v svém nitru některou z nejhorších vášní naší padlé přirozenosti a staví si tak základy pekla ve vlastním srdci. V tomto bezbožném a beznadějném stavu není lásky k Bohu ani k bližním, a proto tam nemají místa ani společenské radosti. Vyjma několik málo takových lidí všichni ostatní milují společnost. I osamělý poustevník ji miluje. Ale protože v ní na tomto světě vidí nebezpečí pro duši, odpoutává se zde od ní, aby se z ní mohl radovati *v příštím životě, kde společnost ztratí svůj nebezpečný prvek*.

Vzájemný styk s lidmi stejně smýšlejícími je již na tomto světě zdrojem čistých radostí,

které však nikdy nejsou a nemohou býti dokonalé. Jsou to růže s ostrými trny, které nás zraňují mnohdy až do krve, i když nás potěšují líbeznou vůní. Jak často jdeme do společnosti s lehkým srdcem, a vracíme se smutní a zarmoucení! Proč? Protože naše srdce bylo raněno, snad zlomeno zlou narážkou anebo nelaskavým výkladem našeho jednání, ač jsme měli nejlepší úmysly. I naše nejsvětější úkony bývají kritisovány a často se nám podkládají úmysly, jaké nás nikdy ani nenapadly. Zklamali nás naši nejlepší přátelé a prozradili chladnému a ukrutnému světu tajemství, které jsme jim v důvěřivé prostotě svěřili. Slovem, i když bývá styk s bližními pramenem čistých radostí, nezřídka bývá i příčinou největšího utrpení. Neboť v nynějším nedokonalém stavu jsme hříšní a sobečtí. Dovolujeme si projevovati jiným žárlivost, závist, přirozený odpor a jiné nezřízené vášně své zkažené přirozenosti. Nemilujeme všech lidí, a proto ani nás všichni nemilují. Vidíme na druhých mnoho nedostatků, které je činí nám nemilými, a oni zase vidí na nás chyby, pro které nás nikterak nemohou milovati. *Proto dokud žijeme v tomto smrtelném těle, musí býti k našim společenským radostem přimíšena určitá dávka hořkosti.*

V nebi však nemůže býti sobectví, ani nelásky, ani nezřízených náklonností, a proto ani naše společenské radosti tam nebudou smíšeny s hořkou žlučí. Odmysleme si na

okamžik všechny nedostatky a nedokonalosti, které kazívají společenské radosti na tomto světě, a pohlédněme jen na jejich slunnou stránku a vizme, co vlastně činí náš styk s druhými radostným. Bude to zrcadlo, v kterém uźríme aspoň odlesk společenských radostí v nebi. Které vlastnosti na druhých jsou vlastně příčinou, že se s nimi tak rádi stýkáme? Jest jich šest: *ctnost, učenost, krása, jemné chování, vzájemná láska a příbuzenské vztahy.*

1. *Ctnost* je vlastnost, jež nás nejvíce připodobňuje Bohu, a právě ona již zde na zemi bývá zdrojem čistých společenských radostí. Nevedeme-li čistý život, nemůžeme mítí radost ze žádné společnosti, vyjma že bychom byli úplně zkažení. *Ani krása, ani učenost, ani jakákoliv jiná vlohá nemůžé nahraditi ctnost, kdežto ona může v největší míře nahraditi všechny ostatní nedostatky.* Proto se zkažené osoby cítí nuceny v přítomnosti dobrých aspoň zevně se chovati ctnostně. Dobře vidí, že jinak by jejich přítomnost byla urážkou a že by kazili druhým radost.

Když se setkáme s člověkem, jehož každé slovo je prodchnuto duchem Božím, jehož celý zevnějšek projevuje vroucí spojení duše s Bohem a jehož tvářnost vyzařuje krásu anďelské čistoty, zkrátka: setkáme-li se s někým, kdo je zřejmě celý Boží, pokládáme si za štěstí, smíme-li ztráviti několik okamžiků v jeho společnosti. Jeho společnost nejen potěšuje, ale též posvěcuje. Je-li tomu tak již na

tomto světě, kde všechna svatost je nedokonalá, co máme říci o radosti v nebeské společnosti? *Svatost jest podstatnou vlastností všech nebešťanů.* Všichni jsou čisti, neboť nikdo nečistý nemůže Boha viděti. Všichni jsou *účastníky božské přirozenosti* v daleko vyšší míře, než je to možno na tomto světě, a proto jsou též všichni oděni neposkvrněnou čistotou Boha samého. Mimo to jsou též úplně prosti všech přirozených vad, které na tomto světě činí mnohé osoby, i svaté, nemilovanými, ano odpornými, nesnesitelnými. Protože *sláva neničí přirozenosti, ale dokonaluje ji, nebude ani naše povaha zničena spojením s Bohem.* Vše, cokoliv je v ní chybného, nebo co druhé dráždí, zmizí a zůstane jen vše milé a dokonalé. Proto styk se svatými bude pro nás pramenem nejčistších radostí.

2. *Učenost* se vším, co k ní náleží, je druhým zdrojem radosti. Vydržíme celé hodiny seděti a poslouchati zajímavé rozmluvy učeného člověka, i když není ctnostný uvnitř, nýbrž jen zevně má nátěr ctnosti. V přítomnosti takové osoby se nám zdá, že ssajeme do sebe proudy rozkoše, nad niž většího požitku si náš rozum nemůže přát. Jsou-li tyto radosti tak veliké již zde na zemi, kde i nejmoudřejší tak málo vědí, co říci o týchž požitcích v nebi? Tam všichni budou moudří, všichni poznáním naplněni, ač ne všichni v téže míře. Přes to však *poznání každého z nich bude pramenem radosti pro druhé.*

3. Také *osobní krása* je na tomto světě zřídlem radosti. Každý ví, že dokonalá osobní krása sladce, ale mocně přitahuje lidi, a že ten, kdo ji má, poskytuje jiným daleko více potěšení než ten, kdo ji nemá. V nebi však a jen v nebi jsou všichni krásní, a to dokonale. *Duše je oděna krásou Boha samého; On jí ji uděluje v blaženém patření.* Tělo zase je oděno krásou a slávou, podobnou kráse oslaveného těla Kristova. Každý v nebi je tudíž přioděn líbezností daleko vyšší, než si zde na zemi dovedeme představit. Je-li tedy tak velikým potěšením obcovati s osobami, které mají přirozenou a pomíjející krásu tohoto světa, co říci o radostech ze styku s osobami, oděnými krásou Boha samého!

4. *Jemné chování* je jinou vlastností, jež nás činí ve společnosti milými. Naše osobní krása někdy na poprvé jiné vábí, ale brzo je odpuzuje, ano, jsme-li nezdvořilí a hrubí, se jim i oškliví. *Vzdělaná mysl, jemné smýšlení a jemné chování musejí nutně osobní krásu doplňovati, má-li býti zdrojem radosti pro druhé.* Jest jisto, že v nebi, kde celá naše bytost bude zdokonalena, tato jemnost mysli i srdce a celého osobního zjevu a chování bude dokonalá a v našem styku s vyvolenými bude pramenem vznešených požitků.

5. Jiným zdrojem společenských radostí je *vespolná láska*. Čtyři povahové vlastnosti, o kterých jsme právě uvažovali, bývají příčinou, že se lidé vespolek milují. *Láska však*

korunuje a zdokonaluje povahu a ve společnosti ušlechtilých lidí bývá zdrojem přemnohých čistých radostí. Ale i kdyby byla lidská láska sebe čistší a kdyby byla milostí povýšena až na ctnost, přece nikdy nemůže nám dáti radosti nezkalené, protože zde na světě nikdy nebude úplně dokonalou. Jen v nebi je láska dokonalá. Tam budeme všechny milovati mnohem něžněji a čistěji. Naše láska bude vespolná, a proto obcování s vyvolenými nám bude zdrojem tak veliké slasti, že ji předčí jen nevýslovné štěstí blaženého patření. Taková oblažující láska sama by byla s to, aby tento chladný svět proměnila v nebe.

Předpokládejme, že můžete opravdu říci: „Všichni moji známí mě milují nejčistší láskou a každý cizinec, který ke mně přijde, hned si mě upřímně zamiluje. Nemám nepřátele, ani jednoho. Nikdo mi nezávidí, ani na mne nežárí, nikdo mi ještě neřekl nelaskavého slova a nikdo ještě nikdy o mně nesmyslel zle. Zdá se, že je každému pravou rozkoší mluvit o mně a prokazovati mi nejrůznější služby lásky. A naopak zase já miluji upřímně všechny a mám radost, když jim mohu prokazovati dobro.“ Tak jistě ještě nikdo nemluvil na tomto nedokonalém světě. Ale kdybyste to mohli opravdu tvrditi, požívali byste blaženosti, již ani náš božský Pán ani nikdo ze svatých na této zemi nedosáhl. Každý by právem na vás hleděl jako na nejšťastnější bytosti na světě.

A taková blaženost nás očekává v našem nebeském domově. *Tam budeme moci všichni milovati nejdokonalejší láskou a všichni zase budou právě tak milovati nás.* Tam nebudeme míti nepřátel, nikdo nebude o nás smýšleti nelaskavě, nikdo nebude posuzovati naše řeči a chování, nikdo nás nebude tupiti nespravedlivými narážkami, nikdo nebude podkládati nelaskavé úmysly našemu počínání. „*Bůh jest láska*“,⁵⁴ a jestliže my *Mu budeme podobni, protože Ho uzříme tak, jak jest,* budeme míti též onu božskou lásku, a to v mnohem vyšším stupni než zde na světě.

6. Kromě toho, co jsme již vypočítali, ještě jedna věc bude pro nás zdrojem ještě větší radosti. Totiž *shledání v nebi s těmi, jež jsme zde milovali,* protože k nám byli připoutáni posvátnými svazky příbuzenskými anebo svazky věrného přátelství. Protože *sláva nezničí naší přirozenosti,* nezničí ani našich přirozených ctností, nýbrž zušlechtí je. *Proto vezmeme s sebou do nebe i svou přirozenou lásku k příbuzným a k přátelům.* Tak Ježíš Kristus, náš vzor, miluje nyní Svou svatou Matku i přirozenou láskou hodného syna. Miluje ji nejen proto, že je tak čistá a svatá, ale i proto, že jest Jeho matkou. Povýšení Jeho lidské přirozenosti nade vše, co není Bůh, nezničilo a nezmenšilo v Něm přirozenou lásku dítěte k matce. Maria zase miluje nyní Ježíše mnohem něžněji nejenom proto, že jest její Bůh, ale i proto, že jest její syn,

tělo z jejího těla a kosti z jejích kostí. Její povýšení k slávě, nejvyšší hned po slávě Ježíšově, nezničilo ani nezmenšilo v ní přirozené lásky matky k dítěti. Naopak, *sláva tuto lásku ještě rozohnila k většímu žáru, než byla na tomto světě.*

Tak i my přijdeme do nebe i se svou přirozenou láskou k příbuzným a přátelům, ale tato láska bude v nás očištěna ode vší nezřízenosti a nedokonalosti. Jaká radost je v rodině, když milovaný otec se vrátí domů z dlouhé a nebezpečné cesty anebo z krvavé války, kde byl denně v nebezpečí, že bude zajat nebo usmrcen! Jak jsou všichni šťastni, že ho zase vidí a objímají! Jsou-li tyto radosti již zde na světě tak veliké, co je teprve v nebi! Zvláště když tam jsou bezpečni, že se již nikdy nerozloučí.

Řeknete mi však: „Není nesnadno věřit, že shledání s našimi drahými v nebi je velmi radostné. Ale což, když se tam s nimi neshledáme? Když uslyšíme v nebi, že náš otec, naše matka anebo jiná nám drahá osoba je na věky zavržena? Zůstaneme ještě šťastni? Nebude pak něco scházeti k našemu úplnému štěstí?“ Na tuto otázku, jež trápí i mnohé zbožné osoby často po celý život, odpovíme v příští hlavě.

BUDE VĚDOMÍ, ŽE NĚKTERÝ Z NAŠICH
DRAHÝCH JE NA VĚKY ZAVRŽEN,
KALITI NAŠI NEBESKOU BLAŽENOST?

Na tuto otázku je těžko odpovědět tak uspokojivě, jak toho žádají naše pudové city přirozené přichylnosti. Vyvstává v duši stále a jako mlha zastírá náš úsudek. Přes to se však tato nesnáz zmenší a konečně i úplně z mysli zmizí při další úvaze.

1. *Naše štěstí ani na tomto světě nezávisí na štěstí těch, s nimiž jsme spojeni svazky příbuzenskými a přátelskými, a to zvláště tehdy, když si své neštěstí zavínili sami.* V takovém případě bychom sami chtěli je potrestati a cítíme jakési zadostučinění, když za své pochybení trpí. Tak otec odhání od rodinného prahu syna nebo dceru, dopustí-li se činu, který je rodině k hanbě. A ještě více: celá rodina ten rozsudek potvrzuje. Přítomnost ani štěstí tohoto bratra nebo sestry již není nutné k jejich štěstí. Anebo manžel zapuzuje od sebe nevěrnou manželku, kterou dříve miloval jako svůj vlastní život. Dokud byla čista, zdálo se mu, že by bez ní nikdy nebyl šťasten, kdežto nyní se mu její přítomnost stala naprostou překážkou štěstí. Proto ji odpuzuje,

aby žila v své hanbě sama. Je to spravedlivý trest za její nevěrnost.

Tak je tomu na světě; proč by podobně nemohlo býti v nebi? Ti z našich drahých, kteří zemrou v hříchu, objeví se před Bohem v hanbě. On jejich duše odmítne jako nehodné děti nebo jako nevěrné snoubenky a vyžene je z království slávy. My pak jistě spravedlivý rozsudek potvrdíme. *Jejich neštěstí, do něhož se uvrhli sami, nebude rušiti našeho míru ani kaziti naší blaženosti.*

2. *V nebi budeme podobni Bohu, protože Ho uvidíme tak, jak jest.* Tato mravní proměna, jak jsme již viděli, je dílem *blaženého patření*. Tímto vznešeným nazíráním a z toho plynoucím spojením s Bohem *budeme míti podíl ve všech těch vlastnostech Božích*, které jsou slučitelné s rozumnou přirozeností. Jedna z těchto vlastností je *spravedlnost*, totiž schopnost usuzovati jako Bůh, bez hněvu, bez zaujetí a beze všech takových pohnutek, pro které na tomto světě usuzujeme často ukvapeně, nespravedlivě nebo stranicky. Nejenže budeme schopni usuzovati spravedlivě, ale zároveň si budeme přát, aby každý byl odměněn nebo potrestán podle svých skutků, *a budeme zcela spokojeni, když spravedlivý rozsudek bude vykonán.*

I nyní máme tuto vlastnost, která nás činí živým obrazem Nejvyššího. Ale na tomto světě je velice nedokonalá, protože naše city, osobní zájmy a vášně matou a převracejí naše

úsudky, původně třeba načisto správné. Na příklad slyšíte, že někdo spáchal úkladnou vraždu. Jste ohromeni tímto hrozným skutkem a bez rozmýšlení pronášíte v srdci nad vrahem rozsudek: „Musí zemřít na popravišti anebo aspoň býti zbaven svobody a odsouzen k doživotní těžké práci.“ Ale sotva tento spravedlivý rozsudek v duchu pronesete, dovíte se, že tím vrahem je váš vlastní otec. Jak tato okolnost váš úsudek změní! Jste-li laskavé povahy, učiníte vše, co je ve vaší moci, abyste vyhledali okolnosti, které by zmenšily nebo zmírnily jeho vinu. Snad bude na konec ve vašich očích nevinným; tak se váš první úsudek načisto převrátil. Hlubokým citem pro spravedlnost? Nikterak. *Vrozené city lásky vás zaslepily a znemožnily, abyste tento případ jasně posoudili po zásluze.*

Ale zase naopak, nejste-li laskavé povahy, mohli byste se tak dáti unést hněvem nad zločinem otcovým, že nemůžete vymyslet pro něho dosti přísný trest. Příliš si zabíráte potupu celé své rodiny. Cítíte, jak vám tváře planou hanbou, a v své pomstychtivosti hromadíte kletby na otcovu hlavu. *Zde je váš úsudek zmatený, protože jej diktuje zbabělá pomstychtivost.* Tak jste v obojím případě neschopni jasně usuzovati a pronést spravedlivý rozsudek jen proto, že zločincem je váš vlastní otec.

Je jisto, že ani *zaujetí ani vášně, jež mají nyní takový vliv na naše úsudky, s námi ne-*

půjdou do nebe. Tam, oděni jsouce spravedlností a svatostí Boha samého, budeme usuzovati jako On, bez zaujetí, bez vášní. Ani ta okolnost, že zločincem je náš vlastní otec nebo matka nebo někdo jiný z osob nám drahých, nebude mítí vlivu na naše úsudky. Nechci tím říci, že sami proneseme rozsudek o zavržení svých příbuzných, ale myslím, že vidouce spravedlivé a jasné soudy Boží, budeme s nimi souhlasiti a potvrdíme je. Vidouce, že každý trpí podle zásluhy, budeme úplně spokojeni.

3. Třetí úvaha vyplývá z *přirozenosti lásky*. Když láska k některé osobě ovládne naši duši, změní tak celou naši mravní přirozenost v osobu milovanou, že *zapomínáme na své vlastní zájmy a přijímáme její zájmy za své*. Tím je naše vůle tak vyčerpána její vůlí, že se nám zdá, jako bychom vlastní vůle neměli.

Písmo svaté nám uvádí názorný příklad této proměňující moci lásky, vypravujíc o přátelství Jonatanově a Davidově. Praví: *„Duše Jonatanova přilnula k duši Davidově, a miloval ho Jonatan jako sebe sama.“*⁵⁵ David zabil slavného Goliáše, a když se židovské vojsko vrátilo vítězně domů, ženy zpívaly: *„Saul zabil tisíc, David deset tisíc.“* Král Saul byl naplněn hněvem a závistí, když slyšel, že zástupové velebí Davida více než jeho; a od toho času ho nenáviděl a vydal všechny síly na to, aby ho zahubil. Jeho syn Jonatan, jenž miloval Davida jako vlastní duši,

ničeho nelitoval, aby zachránil svého přítele. Dával pozor na vše, co jeho otec mluvil nebo činil, odhalil všechny jeho plány proti Davidovi, a pak nedbaje nebezpečí, chtěl jíti do lesa a varovati svého přítele před blížícím se nebezpečím. Ještě více učinil: vzdal se osobních zájmů a podrobil se zájmům Davidovým, neboť jsa synem královským, měl právo nastoupiti po svém otci na trůn. On si však přál, aby místo něho panoval David. Dobrovolně podnikal věci, které zcela odporovaly časným zájmům jeho otce, a tak pomáhal dosaditi na izraelský trůn Davida.

To je uchvacující příklad podivuhodné přetvořující moci lásky. Nuže, má-li již na tomto světě takovou moc láska lidská, co říci o božské lásce v nebi! *Tam uvidíme Boha tvář v tvář a toto patření vzbudí v nás mnohem větší lásku, než jsme kdy měli nebo mohli míti ke komukoliv na tomto světě.* Tam se dobrovolně oddáme Boží věci a podrobíme Jeho zájmům. Budeme milovati vše, co Bůh miluje, a nebude nám možno milovati nic, co On nemiluje a nemůže milovati. Proto nikdy nebudeme milovati Lucifera a nikoho z padlých andělů, kteří se s ním spojili při vzpouře proti Bohu a tak se stali ďábly. Nebudeme milovati ani těch, kteří žili zlým životem, zatvrzele setrvali v hříších a zemřeli v nepřátelství proti Bohu. Tímto činem se sami vyobcovali ze Srdce Božího a znemožnili, aby je Bůh miloval. Znemožnili též, abychom my

je milovali, ani kdyby šlo o našeho otce nebo matku neb o kohokoliv z našich milých. Nebudeme-li je moci dále milovati, neztratíme tím jistě ani jediný stupeň blaženosti, když poznáme, že nejsou v nebi.

4. Čtvrtá a poslední úvaha nám ujasní, že, *kdyby spása našich milých byla nutna k naší věčné blaženosti, bylo by v nebi velice málo šťastných.* Neboť tak by jen málokdo měl všechny členy své rodiny, všechny své příbuzné a známé a přátele okolo sebe, snad nikdo. Pak by andělé byli nešťastní, neboť před vzpourou Lucifera a jeho společníků jistě se vespolek milovali, a to dokonaleji a vroucněji, než se můžeme milovati my zde na světě. A nyní vidí ohromné množství svých bývalých přátel a společníků v nekonečné bídě. Jsou proto nešťastní? Jistěže ne. A kdybychom připustili, že spása našich drahých je nutna pro naše osobní štěstí, byli bychom nuceni připustiti též, že nebe jest i místem smutku a bolesti, protože je tam mnoho vyvolených, kteří nejsou obklopeni těmi, které milovali na tomto světě. Ale to je nemožné.

Připomeňme si opět, že *v nebi budeme podobni Bohu, protože Ho uvidíme tak, jak jest. Budeme tedy podobni Bohu blažeností.* Je Bůh nešťasten, protože Mu někteří z Jeho tvorů odepřeli poslušnost a lásku a tak sebe samy na věky ztratili? A miloval kdysi tyto tvory tak, jako my milujeme otce nebo matku, bratra, sestru nebo přítele? Jistě je milo-

val ještě nekonečně více. Jeho láska k nim byla tak veliká, že naše láska sebe čistší a sebe vroucnější je proti Jeho lásce jako nic. Obětovali jsme se již někdy za své příbuzné k největší potupě a k nejhroznějšímu utrpení? Uvolili jsme se k nejpotupnější a nejkrvavější smrti za ně? Nikoli. A jestliže jsme se snad chtěli o to někdy pokusiti, poznali jsme, že naše slabá a nedokonalá láska není s to, aby přinesla takovou oběť.

Jen Bůh je schopen tak veliké lásky. Přijal naši přirozenost a v ní trpěl více, než lidský duch dovede pochopiti. Pozorujme Jej v zahradě Getsemanské, sklíčeného smrtelnou úzkostí. Následujme Ho při Jeho přehořkém utrpení. Uvažujme o krvavém bičování, trním korunování, jak byla Jeho svatá tvář pokryta špínou a poplvána, vzpomeňme si i na ostatní urážky a potupy, kterými byl zahrnut. Pojďme s Ním na horu Kalvarii. Pozorujme Ho, jak je přibit hřeby na potupnou šibenici a trpí kdejakou muku duševní i tělesnou až do posledního dechu. A proč všechno to podstoupil? Protože nás miloval. Nuže, jsou všichni, jež tak miloval a pro něž tolik trpěl, kolem Jeho slavného trůnu v nebi? Nikoli. A jsou aspoň všichni ti, které si vyvolil za důvěrné přátele, u Něho v nebi? Máme oprávněný důvod obávat se, že jeden z nich, zrádce Jidáš, tam není. Je proto Pán Ježíš nešťasten, že tam nejsou všichni? Nikterak. *Není-li tedy Jeho štěstí zničeno ztrátou těch, které*

tak miloval, nebude zničeno ani naše štěstí, když poznáme, že někdo z našich drahých je zavržen. Budeme Mu podobni v blaženosti, protože Jej spatříme tak, jak jest.

Zatím se snažte ze vší síly vštěpovati základy ctností do duší svých dětí, žáků a všech, nad kterými jakkoli vykonáváte autoritu. Dbejte, aby nikdo z nich nebyl ztracen vaší vinou. Neboť, je-li v této věci těžko něco pochopit, tak zvláště je nepochopitelné, jak mohou býti otcové a matky v nebi šťastni, vidí-li, že svým špatným příkladem nebo nedbalostí zavinili zavržení svých vlastních dětí. A jak mohou býti šťastni v nebi učitelé, pěstouni a svědčové duší, když vidí, že svou nedbalostí zničili na věky někoho z těch, kdo byli svěřeni jejich péči? Jak mohou býti šťastni ti lidé, kteří svedli jiné s cesty ctnosti nemravnými řečmi, špatnými knihami a zhoubným jednáním? To je ovšem těžko pochopiti, a přece *musíme věřiti, že všichni, kdo vstupují do nebe, jsou šťastni.*

Musíme věřiti, že nedbalí a mnohdy zlí rodičové, nedbalí učitelé, svědčové nevinosti a spisovatelé zlých knih, zemrou-li kajícně, budou připuštěni do nebe. Musíme věřiti, že všechny ty osoby, ať zkazily sebe více lidí, budou v nebi šťastny, neboť *neštěstí nemá přístupu do říše věčné blaženosti.*

O SVĚTLE SLÁVY

V předešlých kapitolách jsme se snažili učiniti si pojem o nebeském štěstí a nyní se pokusíme porozuměti tomu, jak vyvolení různou měrou, ale přece *vrchovatě požívají ne-výslovné blaženosti.*

Je článkem víry, že v nebi každý kromě malých dětí teprve pokřtěných je odměněn *podle osobních zásluh*, které si získal za živa s pomocí milosti Boží. Pokřtěné děti, které umrou dříve, než dovedou rozeznávat dobro a zlo, jsou připuštěny do nebe proto, že se v den svého křtu staly dítkami Božími. Ale všichni ti, kdo žili dosti dlouho, aby byli odpovědni za své skutky, mohou tam býti připuštěni *nejen proto, že byli křtem svatým přijati za dítky Boží, ale i proto, že nebe jest odměnou za jejich osobní zásluhy.*

Snad se zeptáte: „Nezáleží štěstí nebeské v blaženém patření?“ O tom není pochyby. „A nebude nějaký hošíček, který zemřel dříve, než mohl učiniti jen jediný úkon víry nebo lásky, právě tak připuštěn k slavnému patření jako apoštolové a mučedníci?“ Ovšem. „A děvčátko, které zemřelo dříve, než dosáhlo užívání rozumu, bude právě tak připuštěno k patření na Boha jako milosrdná sestra

nebo jiné řeholnice, které ztrávily život ve vyučování nevědomých a ve skutcích lásky k chudině?“ O tom nemožno pochybovati. „A vrah, který zemřel na šibenici kajícně, bude rovněž připuštěn k patření na Boha?“ Ano, i on *uvidí Boha tak, jak jest*, a bude v tomto patření na věky šťasten. „Nuže, když všichni budou na Boha patřiti a Ho požívati, jaký rozdíl může ještě býti v blaženosti vyvolených? Nejsou všichni stejně šťastni?“ Abychom si na tuto otázku odpověděli, budeme zkoumati význam a přirozenou povahu světla slávy.

Teologové praví o světle slávy, že je to „*nadpřirozená schopnost, vlitá v duši, aby viděla Boha, neboť bez jiné pomoci vlastními přirozenými schopnostmi toho není mocna*“.⁵⁶ Nazývá se *nadpřirozenou*, protože to není přirozené nadání ani schopnost naší přirozenosti, jako nadání k básnictví, k hudbě, k malbě a p.; to vše se může vyvíjeti a značně zdokonalovati studiem. *Světlo slávy však je vyvýšení, rozpětí a rozvoj ducha a pochází přímo od Boha, není tedy nikdy výsledkem lidského úsilí, leč že si ho můžeme zasloužiti svatým životem.* Na příkladě porozumíme významu „*světla slávy*“ lépe.

Předpokládejme, že jste se nikdy neučili matematice anebo astronomii. Přes svou usilovnou snahu nenaučili jste se ani násobilce; a když hledíte na hvězdnaté nebe, nevidíte tam více krásy a velebnosti než nekultivo-

vaný divoch. Ale pojednou vás zasáhne záblesk světla a váš duch je osvícen mnohem více, než sahá jeho přirozená schopnost, a vy uvidíte všechna nebeská tělesa tak, jak jsou. Znáte nyní jejich jména, pohyb, vzdálenosti, zákony i jejich vztahy k celému vesmíru.

Před tím se vám zdály všechny hvězdy stejné kromě slunce a měsíce, ale nyní vidíte, že ani dvě z nich nejsou stejné. Každá z nich má jinou velikost, rychlost, krásu i slávu. Povznášíte se daleko nad objevy vědy a hledíte s rozkoší na miliony světů, jichž ani nejsilnější dalekohled nikdy nedosáhl ani nedosáhne. Můžete si v okamžiku s podivuhodnou přesností vypočítati den, minutu i vteřinu, kdy bude zatmění. Patření na nebe, ač vás dosud tak málo uspokojovalo, stává se vám nyní zdrojem nejušlechtilejších radostí, protože v těch nesčetných světech vidíte tolik krásy, velebnosti, tolik uchvacujícího souladu, že byste ztrávili celé noci nazíráním na nebe.

Takové náhlé porozumění a rozpětí ducha, že vidí přímo zázraky v přirozeném řádu, nám ukazuje názorně, co bude v okamžiku, až čistá duše vstoupí do nebe. Podle toho příkladu si můžete učiniti aspoň jakýs takýs pojem o tom, jak mohutnost rozumová vzroste, takže nás učiní schopnými jasně viděti to a porozuměti tomu, co nám bylo neviditelné a nepochopitelné, dokud jsme nebyli osvíceni shora. Světlo slávy má na duši při jejím vstupu do nebe podobný účinek. Náš duch,

jenž je nyní neschopen viděti Boha jinak než *„jako v zrcadle nejasně“*, bude náhle povznesen a uschopněn *viděti Boha tak, jak jest, tvářt v tvář, a uvažovati o Jeho božské kráse i o ostatních Jeho dokonalostech*. Náš rozum nebude ani zničen ani proměněn, bude jen posílen a povznesen k takové mohutnosti a schopnosti, jaké bychom nikdy nedosáhli jen svým vlastním přičiněním.

Ještě lépe porozumíme významu *světla slávy*, když je přirovnáme k *světlu víry*. Co je víra? *Víra je též nadpřirozené povznesení mysli, takže jsme uschopněni věřiti co nejpevněji v tajemství, která daleko přesahují naši chápavost*. Nazývá se nadpřirozeným povznesením, protože pochází přímo od Boha, neboť nikdo na světě nemůže dáti víru sobě samému. V tom se světlo víry a světlo slávy sobě podobají, neboť obojí pochází přímo od Boha a povyšuje člověka nad jeho přirozenost. Ale liší se velice v intenzitě: věrou vidíme Boha nedokonale a nedostatečně, kdežto ve světle slávy Jej uzmíme *tak, jak jest sám v sobě*. *Víra je proto jako první svítání, kdežto světlo slávy je jako slunce zářící v poledním jase*.

Světlo slávy je nadpřirozeným přídavkem našeho ducha, jež uschopňuje překlenouti propast mezi Tvůrcem a tvorem. Pravím *„propast“*, protože žádný přirozený rozum nemůže Boha viděti *tak, jak jest, vlastní přirozenou mocí*. Proto ani sv. Augustin, ani

sv. Tomáš, ani jiný veleduch nemohli viděti Boha *tak, jak jest sám v sobě*, o nic lépe než člověk, který nikdy nečetl jejich spisů. V tomto smyslu musíme rozuměti sv. Pavlu, když mluvě o Bohu praví: „*Jenž jediný má nesmrtelnost a přebývá ve světle nepřístupném, jehož nikdo z lidí neviděl, ba ani viděti nemůže.*“⁶⁷ Míni tím, že nikdo nemůže viděti Boha přirozeným světlem, protože na jiném místě nám praví, že, *až přijde to, co je dokonalé, uzříme Ho tváří v tvář.*

Z toho ze všeho plyne, že, *pokud se týče viděti Boha, všichni lidé jsou si dokonale rovni.* Nikdo nemá tuto moc od přirozenosti, nikdo ji nemůže sobě samému dáti ani ji rozvíjetí studiem, jak to můžeme činiti se schopnostmi přirozenými. Ani jeden člověk nemá přirozenou schopnost, aby pronikl zrakem kamennou stěnu anebo zemi. Všichni lidé jsou si v tom jistě rovni. Člověk, který orlím zrakem pozná přítele ve vzdálenosti desíti mil, nevidí lépe skrz zemi než člověk, který má tak špatný zrak, že stěží pozná vlastního otce ve vzdálenosti několika kroků. Tak ani *nemá nikdo od přirozenosti schopnost patřent na Boha, a proto ji ani nemůže rozvíjetí studiem.* Ani andělé, kteří nás přece tak převyšují rozumem, *nemohli by viděti Boha tak, jak jest, kdyby k tomu nebyli povzneseni světlem slávy.* A padlí andělé, kteří se hříchem stali ďábly, nikdy na Boha nepatřili ani Jej nespatri, ačkoliv i ve stavu zavržení

mají mnohem dokonalejší rozum než člověk.

Tyto věci bylo třeba vysvětliti důkladně, aby si nikdo nepředstavoval, že lidé vysoce a jemně vzdělání, jako filosofové, teologové, básníci a jim podobní, uvidí Boha lépe a budou pro své vyšší přirozené dary míti více požitků z nebeské blaženosti než nevědomí. Bůh nevyměňuje nadpřirozenou odměnu podle přirozených darů ani podle přirozených ctností, které mají pohané právě tak jako křesťané. *Odměňuje víru, naději, lásku a ostatní nadpřirozené ctnosti, které Jeho děti na světě konaly.* Proto učí teologie, že *ani andělé, kteří jsou mnohem vyšší tvorové než my, neuvidí o nic lépe Boha za to, že mají dokonalejší a vznešenější rozum.* Mysleme si *anděla a člověka, kteří jsou si zásluhami rovni.* Oba dosáhnou téže míry světla slávy. Oba uvidí Boha stejně dokonale a oba se budou radovati z téže blaženosti. Kdybychom připustili, že anděl má dokonalejší patření na Boha pro svůj dokonalejší rozum, musili bychom také připustiti, že části blaženosti požívá jen pro své přirozené schopnosti, a ne pro své věrné užívání milosti Boží.⁵⁸ To ovšem nemůžeme připustiti, protože *nebe je nadpřirozenou odměnou za nadpřirozené ctnosti, které lidé konají na tomto světě pod vlivem milosti Boží, a není odměnou za přirozené nadání.* Nelze-li připustiti takové řešení té otázky u andělů vzhledem k lidem, tím méně je můžeme uznati, *jde-li jen o větší*

přirozené nadání rozumové u lidí. Proto člověk, který se ani číst nenaučil, buďto že neměl přirozeného nadání, nebo příležitosti, bude právě tak požívati Boha jako filosof, vede-li stejně dobrý život; a uvidí Boha ještě lépe a bude míti větší blaženost v nebi, žije-li světějším životem než on.

Znovu připomínám: Světlo slávy je nadpřirozené povznesení mysli, které uschopňuje člověka, aby viděl Boha tak, jak jest skutečně. Světlo slávy uděluje sám Bůh těm, kdo žili nadpřirozeným životem víry, naděje a lásky. Dává je každému podle zásluh. Čím větší je světlo slávy, tím větší je nebeská blaženost vyvolených z patření na Boha.

O RŮZNÝCH STUPNÍCH NEBESKÉ BLAŽENOSTI

Poznali jsme, že světlo slávy je nová schopnost nebo prostředek, aby vyvolení viděli a požívali Boha. Nyní budeme hledět pochopiti, *jak se stupňováním toho světla stupňuje přerozmanitě nebeská blaženost a požívání Boha.*

Abychom pochopili, jak stupňováním duševního povznesení se velmi různě stupňuje požitok z blaženého patření, musíme napřed zkoumati, *v čem záleží různé stupně potěšení z tvorů zde kolem nás.* To nám bude zrcadlem, kde nám bude možno spatřiti slabý sice, ale věrný obraz ohromného rozdílu mezi nejvyšším a nejnižším stupněm v nebi.

Abychom se mohli z tvorů těšit, k tomu nestačí, že jsme jimi obklopeni; *musíme býti ještě i vybaveni orgány nebo schopnostmi, skrze které můžeme vnímati a si osvojovati požitky, které nám podle své přirozenosti mohou poskytovat.* Vzácný koncert, který je nám tak vznešeným požitkem, neposkytuje hluchému vůbec nic, protože hluchý člověk nemá orgánu, schopného ke vnímání toho požitku. Pro něho tedy jako by líbezná hudba ani nebylo.

Ale to není ještě všechno. *Nejenže závisí naše potěšení na tom, máme-li vnímací schopnosti, ale i velikost nebo stupeň požitku závisí na vývoji a dokonalosti vnímacích čidel a schopností.* Čím lépe jsou tyto orgány vyvinuty a vycvičeny, tím mocnější a uspokojivější je požitek z předmětu, kdežto osoby s méně vyvinutými schopnostmi vnímají mnohem méně, ačkoliv předmět je pro všechny týž.

Představme si tisíce lidí, kteří četli některé literární dílo, na př. Homérovu Illiadu. Všichni měli zdravé oči a všichni uměli čísti, všichni měli knihu stejně dokonalou. Všichni měli jakýsi požitek ze čtení této krásné básně. Ale měli všichni požitek stejně veliký? Jistěže ne. Ani dva jednotlivci neměli úplně stejné potěšení z četby. Každý pojal a osvojil si jen určitý, svůj vlastní požitek, větší nebo menší podle duševního vzdělání. Proto nadaný a vzdělaný člověk je unesen krásou a vznešeností některých statí této knihy, méně vzdělaný nevidí v ní smyslu ani krásy a snad omrzele knihu odloží.

Tento příklad nám snad postačí, abychom si na něm ukázali, že míra požitků z užívání tvorů závisí na stupni vývoje a na dokonalosti vnímacích mohutností. Tak je tomu i u vyvolených v nebi. Vidí a požívají Boha všichni, milují Ho a radují se z Něho. Z toho však nijak neplyne, že by Ho všichni v téže míře v blaženém patření požívali. Čím to? *Každý*

z nich vidí Boha a raduje se z Něho jen podle svého osobního vývoje a podle toho, jak je duševně povznesen světlem slávy. A protože toto oblažující světlo je dáno každému podle jeho osobních zásluh, plyne z toho, že každý vidí a požívá Boha tím více, čím světější život vedl na zemi.

Proto ti, kdo konali ctnosti až hrdinsky, ti, kteří obětovali radosti tohoto světa, čest, majetek i vlastní život pro Boha, mají v nebi vlohu poznávací nejvýš zvelebenou a povýšenou, a proto též nejvyšší stupeň blaženosti. Ti vidí božskou Podstatu nejjasněji a nejdokonaleji. Jsou povzneseni výše a pronikají neobsáhlou bytností Boží hlouběji. Vidí více z Boží krásy, moudrosti, dobroty a z ostatních Božích dokonalostí a mají mnohem větší účast v Boží přirozenosti. *Slovem: větší zušlechtění jejich rozumu silnějším světlem slávy je pro ně pramenem větší a dokonalejší radosti z blaženého patření, kdežto osoby s menší ctností, ačkoliv jsou též dokonale šťastny, požívají mnohem nižšího stupně blaženosti.*

Ale ani to ještě není všechno. Viděli jsme výše, že blažené patření nezáleží jen v patření na nesmírnou krásu Boží a že pouhé *vidění Boha*, kdyby bylo odděleno od *vlastnictví Jeho*, nemohlo by nikoho učiniti šťastným. *Proto v patření na Boha jest obsaženo i Jeho vlastnictví. Z patření na nejvyšší Dobro vzniká silná láska, již v Něm spočíváme a Ho požíváme.* Nyní je jasno, že *silnější světlo*

slávy čili větší povznesení ducha zapaluje duši mocnější láskou k Bohu. Zjevuje jí nejen více z Jeho nesmírné krásy, ale i z Jeho nevýslovné lásky k ní; tím se zvětšuje i její láska k Němu. Čím větší však je láska mezi Bohem a duší, tím dokonalejší a úplnější jest i spojení mezi nimi, a tedy tím vyšší blaženosti duše požívá.

Tak tedy všichni svatí vidí, milují a požívají Boha v blaženém patření; a přece v nesmírném množství dítek Božích nejsou snad ani dvě duše na témže stupni blaženosti. Požívají tím vyšší blaženosti, čím vyššího povznesení ducha si zasloužily svatým životem. Nejenže jsou různé stupně nebeské blaženosti, ale mezi nejvyšším a nejnižším stupněm je přímo propast. Tato propast je tak veliká, že nejnižší nikdy nebudou moci dosáhnouti štěstí nejvyšších. Snáze by mohla na tomto světě nejnižší a poslední služka v královském paláci dosáhnouti hodnosti a slávy královny než nejnižší v nebi stupně nejvroucnějšího spojení s Bohem. Každý je šťasten na tom stupni a v tom povýšení, kterého si zasloužil, ale na tom stupni každý zůstane a musí zůstatí po celou věčnost.

Ať jsme na tomto světě sebe ubožejší, nevědomější a bezvýznamnější, můžeme v nebi dosáhnouti vysokého stupně slávy. Tam to není jako zde na zemi, kde často nahodilé okolnosti narození neb úsměv štěstí místo mravní hodnoty určuje obyčejně člověku postavení ve

společnosti i míru jeho přirozeného blaha. Proto chudobné děvče, třeba sebe ctnostnější, se neodváží ani pomyslet, že by se s ní mohl zasnoubit nějaký veliký král a povýšit ji k hodnosti a slávě královské. Chudobný jinoch by jistě také neuvěřil, kdyby mu bylo slibováno, povede-li dobrý život a bude-li poslušen zemských zákonů jako vzorný občan, že jej přijme král za syna a že mu dá podíl ve všech počtách a radostech synů královských. Ale i kdybychom připustili, že takové sny by se na tomto světě mohly uskutečňovati, tak ti nevědomí lidé, pocházející z nízkého rodu, by v tomto vysokém postavení nemohli býti šťastni. A proč? Protože král má sice moc dávat paláce, bohatství, nádherný oděv a hostiny s nejvyšším možným přepychem, ale nemá moc udělit zušlechtění ducha, uhlazenost a ostatní vlastnosti, které mají zdobiti královnu a královské děti. Proto by se ty osoby necítily na svém místě a nemohly by se ze svého štěstí těšiti. Kromě toho by se jim zdálo, že se jimi pohrdá a že jsou zesměšňovány všemi, které rodinný původ a výchova vybavila vším pro vysokou společnost. Již to, že jejich povýšení k vysokým počtám jim nemůže dát osobních vlastností, nutných k tomu, aby se člověk mohl z těchto počtů a požitků radovati, by je činilo nešťastnými.

V nebi však je tomu jinak. I kdybychom zde na světě byli největšími chudáky a nevě-

domci, můžeme si přece činiti naděje na velmi vysoký stupeň slávy a na tím vzácnější rozkoše, čím vroucnější bude naše spojení s Bohem. A kdybychom byli sebe bezvýznamnější a sebe nižší postavením na tomto světě, můžeme očekávat, že se budeme v nebi pohybovat v nejvznešenější společnosti. A nejenže můžeme po tom po všem toužiti a toho s milostí Boží ctnostným životem dosáhnouti, ale *budeme pro své vysoké postavení také uzpůsobeni. V tom okamžiku, kdy patření na Boha zaplaví naši duši, staneme se Jemu podobni.* Dostane se nám tedy zúšlechtění veškerého poznání, moudrosti a všech ostatních dokonalostí. Budeme přioděni osobní krásou, jemností a všemi ctnostmi, které mají zdobiti snoubenky Ježíše Krista a dítky Boží. Neboť musíme stále pamatovati, že *nebeská sláva nejenže povznese našeho ducha světlem slávy, ale povýší i celou naši přirozenost k stavu nadpřirozenému.*

Tak bude náš *duch* vyvýšen vysoko nad své nynější schopnosti *světlem slávy*, naše *tělo* pak bude povzneseno nad svou nynější dokonalost *vzkříšením*. Jak jsme již viděli, všichni spravedliví vstanou v slávě, ale každý na svém stupni dokonalosti. Neboť „*jiný je lesk slunce, jiný lesk měsíce a jiný lesk hvězd; ano hvězda od hvězdy liší se leskem*“.⁵⁹ Apoštol národů nás učí velmi prostince, že mezi svatými jsou velmi veliké rozdíly a rozličné stupně osobní krásy, milosti a lesku.

Rozdíl mezi krásou a jasností nejvyšších a nejnižších v nebi možno přirovnati k rozdílu mezi oslňujícím jasným slunečním a mdlým svitem měsíčním. Protože vzkříšení je část nebeské odměny, plyne z toho, že čím dokonaleji umrtvujeme své nezřícené náklonnosti a vášně a svým životem se připodobňujeme Ježíši Kristu, tím více osobní krásy a jasnosti, tedy tím větší blaženost budeme mít v nebi.

Osobní krása a dokonalost a povznesení v nebi jsou známky, podle kterých se hned pozná, kdo byl nejsvětější a kdo nejvíce vykonal na tomto světě pro Boha. V nebi již to nebude jako na tomto světě, kde se bezbožným vede dobře v bohatství, ve cti a moci, kdežto ctnostní živoří nezřídka v chudobě, v opovržení, ano bývají uštvaní až k smrti. Podle zevnějšku člověka a jeho poměrů nelze správně souditi o jeho svatosti. Proto, vidíte-li člověka, který vyniká krásou, vzděláním, ušlechtilostí a jest obklopen vši nádherou tohoto světa, ctěn a přímo zbožňován svými přáteli, těší se z vysokého společenského postavení a ze všech požitků, které jen může svět dáti, nemůžete podle vší té slávy souditi, že je to i nejsvětější člověk. Může to býti hodný člověk, ale jeho sláva není měřítkem jeho ctnosti.

V nebi však je sláva, již jsou svatí obklíčeni, neklamnou známkou toho, jak byli v tomto životě ctnostní. Proto až tam přijde-

te, uzříte některé, kteří svou slávou ozařují ostatní tak, jako slunce osvětluje měsíc. Jsou podivuhodně proměněni v Boha, září jako Bůh v Jeho přítomnosti, mají co největší účast v božské přirozenosti a jsou s Ním spojeni co nejvroucněji. Vynikají důstojností nad ostatní; andělé a svatí je velice milují. Až je uzříte, bude vaší první myšlenkou, že jsou mezi všemi vyvolenými nejsvětější. Již sami usoudíte z jejich oslňujícího lesku, z podivuhodné podobnosti Bohu, z jejich vroucího spojení s Ním, z vysokého postavení a ze vznešené jejich radosti, že na zemi milovali Boha celým srdcem a bližního jako sebe, že byli chudí duchem, pokorní, čistí, že trpěli protivností, a že někteří z nich snad i život položili pro Boha v nejkrvavějších mukách. To je správný úsudek, neboť *na tak vysoký stupeň slávy, krásy a blaženosti se dostali jen za hrdinskou ctnost, nikoli za vznešený původ pozemský ani šťastnou náhodou.*

A pak uvidíte zase jiné, kteří, ač dokonale šťastní, přece jsou na mnohem nižším stupni spojení s Bohem a osobní krásy. Hned poznáte, že konali ctnosti v menší míře. Váš úsudek je opět správný, neboť *ze slávy nebešťanů můžeme usuzovati na jejich mravní cenu a na míru ctností, které konali na tomto světě, protože tam bude vše jen odměnou, a ne výsledkem něčího původu anebo pozemského štěstí.*

O STUPNÍCH BLAŽENOSTI OSLAVENÝCH SMYSLŮ

Vidění a požívání Boha v blaženém patření není ještě celým štěstím člověka; i naše smysly — právě tak jako náš duch — mají býti povzneseny vysoko nad své nynější schopnosti. Také ony budou v nebi nadpřirozeně zdokonaleny, budou míti velmi jemnou vnímavost a moc skýtatí duši požitky, a to podle zásluh, které si získáme svatostí života. *Ti, kdo vedli světější život, jsou nejen vroucněji spojeni s Bohem, nejen dokonaleji přetvoření v Něho tím, že jsou hojněji účastni Jeho božské přirozenosti, ale i jejich smysly jsou oslaveny a mají schopnost radovati se daleko více než ti, kdo se dopracovali menší ctnosti.* Proto nejvyšší v nebi budou svými oslavenými smysly vnímati daleko více radostí než ti, kdo nežili tak svatě.

Kdyby se vám na př. řeklo, že hudebník, který sice nikdy nesloužil Bohu, ale před smrtí obdržel milost obrácení, bude pro svůj hudebně vzdělaný sluch míti mnohem více požitků z nebeské hudby nežli Panna Maria, apoštolové, mučedníci a svaté panny, celá vaše duše by se proti takovému tvrzení vzepřela. Usuzovali byste takto: Je-li nebe odměnou

za nadpřirozenou ctnost, tak ti vyvolení, kteří Boha na světě více milovali, dokonaleji Mu sloužili a úplněji se Mu obětovali, mají požívat vyšší blaženosti, větších radostí, ať ty požitky pocházejí přímo od Boha, anebo z tvorů.

A měli byste pravdu. Je tomu tak skutečně. *Kdo jsou výše v nebi, mají nejen větší povznesení ducha, ale i jejich smysly budou jemnější a bystřejší, a proto schopnější vnímat jemnější požitky z předmětů. Budou viděti, slyšeti a jinak požívat radosti z tvorů, které připravila Všemohoucnost, aby oblažila smysly svých dítek; ale nebudou všichni míti požitek stejně veliký. Každý dostane svou míru radostí podle nadpřirozené dokonalosti smyslové, které si zasloužil svatým životem.*

Představme si, že se dává veliký koncert v kostele, kde jsou shromážděni lidé všech společenských tříd. Všichni slyší hudbu i zpěv a všichni z toho mají nějaký požitek. Ale mají všichni stejnou míru radosti? Jistě ne. Mohli bychom si pro lepší názornost rozdělit velké shromáždění na trojí třídu posluchačů. V *první* třídě jsou ti, kteří mají málo hudebního sluchu anebo ho vůbec nemají, a proto jim hudba skýtá jen málo požitku. Do *další* třídy vřadme ty, kteří mají dobrý přirozený hudební sluch, ale nikdy ho nevzdělávali. Jistě mají mnohem větší potěšení než posluchači první skupiny. *Třetí* třída se konečně skládá z těch, kteří nejenže mají při-

rozené nadání k hudbě, ale také je zdokonalovali trpělivým a usilovným studiem. Tito mají požitek největší. Snadno rozeznávají každý nástroj i každý hlas i v nejspletitější harmonii; mají vzácný požitek zvláště z těch hudebních částí, z kterých posluchač hudebně nevzdělaný čerpá málo požitku anebo nic, protože hudba je pro něho příliš „vědecká“.

Zde mají všichni týž předmět požitku. Všichni posluchači slyší týž koncert, a přece jaké rozdíly v míře požitků u každého jednotlivce! Rozdělili jsme si všechny posluchače do tří tříd, ale ve skutečnosti každý je samostatnou třídou, protože ani dva z nich, ať hudebně vzdělaných, anebo nevzdělaných, nemají touž míru požitků. Každý vnímá svůj zvláštní osobní požitek podle stupně vývoje svých schopností.

Tak je tomu i v nebi. Všichni svatí slyší nádhernou hudbu, ale nemají z ní všichni stejný požitek. *Každý se raduje podle svého osobního zdokonalení, které je mu v nebi dáno jako část jeho odměny. A poněvadž odměna je vyvoleným udílána podle svatosti jejich pozemského života, raduje se nejsvětější z nich z nebeské hudby nejvíce. To platí ovšem i o jiných smyslech. Všecky jsou zjemněny a zdokonaleny podle toho, jak svatě člověk žil. Proto, i kdyby byl člověk sebe nadanější a sebe vzdělanější v hudbě, ve hvězdářství, ve filosofii, v básnictví nebo v jiných pozemských vědách a kdyby byly*

jeho smysly sebe bystřejší a dokonalejší, nebude mít v nebi proto více požitků, když svých schopností nezasvětil službě Boží.

Na tuto pravdu nesmíte nikdy zapomenouti. Snad se někteří vážení a jemně vzdělaní lidé domnívají, že jejich větší nadání a výchova je uschopní, aby se mohli více radovati z nebeské blaženosti než ti, kteří nejsou tak nadaní anebo pro chudobu nemohou své nadání rozvíjeti studiem. To je velký omyl. A chudobní, kteří zde již tolik vytrpěli pro své nízké postavení, by měli právo stěžovati si a naříkati, že i v nebi jsou vzdělané třídy nad nimi, a to jen pro vyšší vzdělání a pro přirozené výsady. Pamatujme však, že Bůh může a chce povznést každého k radostem nebeským podle svatosti života, a ne podle přirozených výhod, které kdo měl na tomto světě.

Ale ačkoliv přirozené nadání není v nebi samo o sobě odměňováno, a vyvolení jen pro ně nemají více slávy a radosti, je přece něco docela jiného, *jestliže se přirozené nadání zdokonalova!o pod vlivem milosti Boží a bylo zasvěceno Bohu nadpřirozenými pohnutkami.* V takovém případě budou jistě odměněni *vyšším stupněm slávy a schopnosti radovati se.* Proto filosofové, teologové a jiní učené lidé, kteří studují ke cti a slávě Boží, básníci, kteří opěvují Boha a Jeho svaté, hudebníci, kteří věnují své nadání duchovní skladbě, mužové a ženy, kteří své vlohy i

svůj život zasvěcují výchově mládeže, ti všichni budou odměněni zvýšenou schopností radovati se, protože *čistým úmyslem učinili své nadání nadpřirozeným a rozvíjeli je k slávě Boží a pro spásu duší*. Boháč jistě nebude v nebi výše pro větší bohatství, ale mohl by zvětšiti svou věčnou slávu, kdyby svého bohatství prospěšně užíval, kdyby je na př. odkázal ve prospěch vdov a sirotků, nebo vystavěl ústav pro výchovu chudých dětí, kdyby přispíval k zvětšení krásy a nádhery chrámů Páně a podobně změnil své bohatství v prostředky, kterými si možno získati vysoký stupeň slávy v nebi. Tak i vy, jste-li bohatí, nadaní a máte-li vysoké vzdělání, ačkoliv se nemůžete dostatí výše do nebe jen pro tyto přirozené výhody, můžete přece *velice zvýšiti svou nebeskou slávu skutky lásky k chudině, vyučováním nevědomých, spisováním anebo překládáním dobrých knih, tím, že kupujete nebo půjčujete chudině takové knihy neb i jinak používáte svého společenského postavení k zvýšení zbožnosti a oslavujete Boha přirozenými prostředky, jimiž vás tak štědře obohatil*.

Ale snad se otážete: Nezpůsobí tyto různé stupně slávy závist a tím neštěstí u nižších oslavenců? Nebudou králové a královny nebo jiní velcí lidé tohoto světa nešťastni, když spatří chudé v nebi nad sebou, když ty, o nichž se domnívali, že s nimi nemohou mluvit, aby se tím neponižovali, uvidí mnohem výše nad

sebou v lesku slávy? Odpovídám, že dosáhli-li králové, královny a jiné velké osobnosti tohoto světa nevýslovného štěstí, že budou přijati do nebe, jistě nebudou záviděti větší slávy těm, kteří byli dříve nižší než oni.

V nebi není závisti. Kdybychom připustili, že by v nebi byla možná závist, bylo by veta po nebeském štěstí. *Neboť pak by nikdo nemohl býti šťasten.* Nejnižší by záviděli štěstí těm, kteří jsou trochu výše, vyšší by záviděli nejvyšším, nejvyšší pak Panně Marii. Matka Boží by zas byla nešťastna, že nemá slávu hypostatického spojení, které jest výsadou Ježíše Krista. Nesmyslnost takové myšlenky je dostatečnou odpovědí. *Každý z nebešťanů je spokojen se svým vlastním údělem, protože se k němu nejlépe hodí.* Sv. Augustin praví: „Když vysoký muž a malý chlapec jsou oděni v šat ze stejně drahocenné látky, oba jsou úplně spokojeni. Chlapec nezávidí ani není nešťasten, že muž má více látky na šatech než on, a jistě by s ním nechtěl měnit.“ Tak je tomu i v nebi. Každý je spokojen se svým stupněm slávy, protože se hodí právě pro něho a ukájí všechny rozumné touhy jeho přirozenosti. Nižší nejen nezávidějí a jsou úplně spokojeni se svým stupněm slávy, ale oni se i radují z větší slávy druhých. Vidí totiž, že si té vyšší slávy v nebi zasloužili hrdinskými ctnostmi.

Začni tedy opravdu žítí svatě, protože si tím zasloužíš co nejvyšší blaženosti. Pár dní

práce a námahy, několik dní sebezáporu, krátké strádání, a potom nerušené spojení s Bohem a radost z Něho a z Jeho krásných a čistých tvorů na věky! Takové odměny se nám dostane, budeme-li konati ctnosti a vytrváme-li až do konce.

O SLÁVĚ PÁNA JEŽÍŠE
A PANNY MARIE

Než přistoupíme k rozjímání o vznešené slávě, která obklopuje svaté v nebi, přičiníme se, abychom si zjednali správný pojem o milosti Boží, která je uschopňuje k vznešeným a šlechetným věcem, o kterých budeme nyní uvažovati. Všichni nebešfané kromě Pána Ježíše a Panny Marie byli počati v hříchu, a proto podrobeni týmž pokušením, která i nás denně napadají. Nikdy by nebyli zvítězili a dosáhli nadpřirozené slávy, která je nyní obklopuje, kdyby byli bývali ponecháni vlastní přirozené síle, či spíše slabosti.

Když vstoupíme do pěstěné zahrady, plné květů všech odstínů barev a všech stupňů krásy, nikdy nás ani nenapadne mysliti, že tak rostou samy od sebe anebo že si daly líbeznou vůni samy. Víme, že dovednost zahradníková přispěla k jejich vzrůstu a kráse, víme, že i dešť a svit sluneční, jakost půdy a jiné přirozené vlivy dodaly to, co bylo mimo dosah moci zahradníkovy; a konečně přicházíme k Bohu, jedinému Původci jejich života, vzrůstu a dokonalosti.

Nyní vstupme do slavné zahrady Boží a uvažujme o spanilých květech, nasázených a

vypěstěných Jeho milostí. Každý nebeštan je květinou, krásnou podle míry přijatých milostí a podle toho, jak těch milostí užíval. Někteří obdrželi milost apoštolskou a všichni kromě jednoho působili s touto milostí. Jiní dostali milost mučednictví, jiní milost kněžství, jiní milost, že dovedli šlapati po cti a požitcích tohoto světa a zasvětili se Bohu v řeholních společnostech, kdežto druzí zase přijali milost, že se posvětili životem ve světě. Tak každý z nich dosáhl slávy tím, že věrně užíval milostí, z nichž čerpal nadpřirozenou sílu. *Nikdo z celého nebe nemůže říci, že dosáhl blaženosti jen svým vlastním přirozeným přičiněním, neboť bez milosti Boží nemůžeme ani dobře mysliti, ani vysloviti jméno Ježíš; jak tedy bychom si mohli zasloužiti nebeskou odměnu!*

Proto nejvyšší v nebi musí říci se sv. Pavlem: *„Milostí Boží však jsem to, co jsem, a milost Jeho ke mně nebyla marná, nýbrž pracoval jsem více než oni všichni, ale ne já, nýbrž milost Boží se mnou.“*⁶⁰

Jen pomocí té milosti dosáhli svatí nebeské blaženosti, jen s touto všemocnou milostí si zasloužili koruny nehynoucí, o níž sv. Pavel tak směle a s takovou důvěrou mluví: *„Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, útru jsem zachoval; pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce, ale nejen mně, nýbrž i všem těm, kteří milovali*

příchod Jeho."⁶¹ O této slavné koruně budeme nyní rozjímati, a to předně v *Ježíši Kristu*, jenž v své lidské přirozenosti je povýšen a oslaven nade všechny nebešťany.

Ježíš Kristus je Syn Boží, ale je též „*Syn člověka*“. Jako Bůh má svou slávu od věčnosti do věčnosti. Jeho sláva neměla počátku ani nebude mít konce. Protože má zdroj v Jeho bytnosti, nemůže se ani zvětšit ani zmenšit. Tato sláva se velice liší od slávy Jeho lidské přirozenosti, kterou přijal a jež má počátek a může se zvětšovat. Skutečně se i zvětšila, poněvadž ji povznesl nade vše, co není Bůh. Uvažujme o Jeho veliké slávě a radujme se s Ním z Jeho neskonale blaženosti.

Vizme Jej na pravici Boha Otce, oděného „*velikou slávou a velebností*“. Osobní spojení věčného Syna Božího s lidskou přirozeností skýtá Mu jako člověku nepřekonatelnou přednost ve všem: v moci, svatosti a ve všech ostatních vlastnostech stvořené přirozenosti. Je tak dokonale ovládán a proniknut božskou přirozeností, že Jeho klaněnihodné Srdce je trůnem nejdokonalejšího štěstí, jakého kdy člověk požíval. Toto milující Srdce, čistější než nejjasnější paprsky sluneční, překypuje nejvznešenějšími radostmi, plynoucími ze samého lůna nejsvětější Trojice.

Nikdo na zemi nemiloval Boha ani lidi tak jako On. Nyní zas není nikdo v nebi tak milován jako On ani od Boha samého, ani od šťastných zástupů, které obklopují Jeho trůn.

Žádný člověk tedy se ještě nikdy netěšil ani se nikdy nemůže těšit z tak čistého, vznešeného a nesmírného štěstí jako On.

Když byl Ježíš Kristus ještě na zemi, byla Jeho duše smutna až k smrti, nyní však je proniknuta proudy radostí, příliš velikých, aby to ubohý lidský jazyk mohl vyjádřit. Na zemi trpěl všemi smysly. Trpěl hlad a žízeň, zimu i horko, únavu a nesčetná strádání v chudobě. Zvláště při krvavém umučení byl trýzněn Jeho zrak, sluch, chuť a zvláště hmat v míře nejvyšší. A nyní se Jeho oslavené smysly staly průchody, kterými proudí do Jeho duše nejjemnější požitky. Vidí nyní kolem sebe tisíce vyvolených, které Jeho drahocenná krev posvětila a okrášlila. Slyší ustavičně sladkou harmonii jejich vděčných zpěvů. Jeho svaté Tělo, jež bylo drásáno a drceno, znetvořeno a zneuctěno, poplváno od nepřátel, je nyní nejkrásnější, nejdokonalejší a nej-skvělejší v celém nebeském království. Je sluncem, které svým jasem vlévá krásu a život celému nebi. Slovem: Pán Ježíš jako člověk má nejvyšší moc, velebnost, moudrost a slávu a požívá nejdokonalejší a nejúplnější blaženosti, jež kdy z Boha vyšla.

Ale snad řeknete: Nemá Ježíš všechnu tu nevýslovnou slávu jen pro Své vznešené výsady? Není to vše jen pro hypostatické spojení, jež Ho povýšilo a oslavilo nade všecky? Odpovídám: Ačkoliv hypostatické spojení již svou povahou Mu dává právo na první

místo v nebi, přece Mu neskýtá té slávy ani té odměny, která Mu náleží jako Vykupiteli pokolení lidského. *Hypostatické spojení je vznešenou výsadou, svobodným darem Božím, kterého si sám nemohl zasloužiti.* Tato výsada podle záměrů Jeho Otce zahrnuje v sobě úřad vykupitelský. *To bylo Jeho povolání na světě a On je vyplnil věrně. Učil svět předně příkladem a pak Svou božskou naukou. Potom se podrobil dobrovolně a ochotně všem potupám při Svém hořkém umučení a konečně dokončil veliké dílo vykoupení lidského smrtí na kříži.*

Nyní je odměněn a tak podivuhodně oslaven za Svůj život, plný chudoby, utrpení a pokořování, nikoli jen pro Své hypostatické spojení. Poslyšme sv. Pavla a on vám řekne, proč byl Ježíš povýšen nade všechno, co je v nebi: „Ponížil Sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Proto také Bůh povýšil Ho a dal Mu jméno, které jest nade všechno jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno: nebešťanů, pozemčanů i těch, kteří jsou v podsvětí.“⁶² Jistě tím nechce ani zdaleka tvrditi, že má Ježíš největší slávu v nebi jen pro Své hypostatické spojení. Tato sláva je Mu dána od Otce jakožto „koruna spravedlnosti“, které si zasloužil utrpením a poslušností až k smrti kříže.

Jaký to krásný hymnus se ozývá po celou věčnost nebeskými sídly! Poslyšme: „Hoden jsi, (Pane), vzítí knihu a otevřítí pečeti její,

neboť jsi byl zabit a vykoupil jsi krev Svou pro Boha (lidi) z každého pokolení a jazyka a lidu i národa.“⁶³ Je jisto, že Ježíš Kristus je v Své lidské přirozenosti odměněn nejvyšší slávou nebeskou za Své vlastní zásluhy.

Uvažujme nyní několik okamžiků o slávě *Panny Marie*. Ježíš je králem nebes, Maria je královnou. Ona jistě je nejbližší Ježíši v důstojnosti i v zásluhách, a její sláva je proto největší po Jeho jasné velebnosti. Ona je žena, o níž praví Miláček Páně: *„I ukázalo se veliké znamení v nebi: Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejích a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd.“⁶⁴* Větší slávy si nemůžeme představit. Lidská slova to nedovedou lépe vyjádřit, protože naše nejvznesenější představy o slávě jsou vypůjčeny z krásných světů, které září nad námi v modrém éteru. Na hrudi má nebeská Královna klenot nevýslovně krásný a na něm vepsány své tři výsady: *Neposkvrněné početí, Matka Boží, Panna*. Tyto veliké výsady má jen ona; pro ně je vyvolenou královnou andělů i lidí. Věčný Bůh přijav tělo z ní, spojil ji s Sebou poutem nejvroucnějším a po hypostatickém spojení nejvzácnějším. Ozářil ji jasem Své vlastní veliké slávy; nyní trůní po pravici Ježíšově. Všemohoucí Otec pohlíží na ni se zalíbením jako na Svou milovanou dceru, zářící čistotou, krásou a všemi ostatními dokonalostmi. Duch svatý ji nazývá Svou neposkvrněnou a věrnou nevěstou, již nikdy ani dech

hříchů neovanul; Ježíš Kristus, jsa ve vsí Švé slávě tělo z jejího těla a kosti z jejích kostí, ji jmenuje Svou sladkou, milovanou matkou. Můžeme si mysliti ještě větší slávu kromě hypostatického spojení?

Krále pozemského by rmoutilo, kdyby viděl, že mnoho jiných žen předčí jeho matku, dceru nebo snoubenku v kráse, moudrosti, ctnosti a v jiných přednostech. Ale i kdyby se sebe více pro to rmoutil, zůstal by přece vzhledem k tomu nedostatku bezmocný a dále by musil patřiti na to, že jiné předčí a zastiňují ty, které jsou mu nejdražší. Ne tak v nebi. Tam nikdy se nebude moci říci, že je tam některá žena světější, čistší, moudřejší, krásnější než Panna Maria. Neboť Bůh všemohoucí jí dal takové vlastnosti, že je jimi na věky povýšena nade všechny tvory. Ozdobil ji dary přirozenými, milostí a slávou v míře nejvyšší. Ona je přede všemi svatými „*milosti plná*“ a účastna božské přirozenosti, a proto její neposkvrněné Srdce, čistější než křišťál, je sídlem nejdokonalejšího štěstí.

Avšak pamatujme, že všechnu tu velkou slávu nemá Panna Maria jen pro své slavné výsady. Ty jsou právě tak jako u Ježíše pouhé dary Boží, kterých si nezasloužila. *Ale ona dobrovolně a velkomyslně přistoupila na všechny záměry Boží, a proto je odměněna nejvyšší slávou v nebi. Ona také jako Ježíš byla poslušna až k smrti. Ona rovněž se podrobila nejtěžším zkouškám Prozřetel-*

nosti. Snášela trpělivě všeliká strádání, neboť žila v chudobě. Přetrpěla nejtrpčí bolesti při utrpení svého milovaného Syna a její čistá duše byla zahrnuta smrtelnou úzkostí, o níž si nemůžeme učiniti ani slabé ponětky. Proto ji Bůh povýšil a dal jí jméno, které je nad všeliké jméno mimo jméno Ježíš.

Vidíme, že Pán Ježíš i Panna Maria, král i královna nebes, jsou povýšeni nad anděly i lidi v slávě za svou hrdinskou ctnost, kterou vykonávali na tomto světě, ne tedy jen pro svou důstojnost a pro vznešené výsady. Oba pracovali, trpěli a zasloužili si „koruny spravedlnosti“, kterou jim udělil spravedlivý Soudce jako odměnu za jejich zásluhy.

Jest nemožné mysliti na Pána Ježíše a na Pannu Marii bez vzpomínky na vznešeného sv. Josefa. On je tak důvěrně s nimi spojen, že nemožno ani na něho zapomínat, ani ho odlučovat od nich. Byl světcem skrytým. Byl to vpravdě „muž spravedlivý“, jak jej Písmo sv. jmenuje. Byl tak pokorný, tak čistý, tak nevýslovně šlechtný k přesvaté Panně! Miloval tak velice Pána Ježíše, tak něžně a pečlivě se oň staral v Jeho mládí! Kdykoli dostal rozkaz, vždy poslechl ochotně, bez výmluv a bez reptání, ačkoliv mnohdy bylo jeho provedení spojeno s velkým strádáním a utrpením. Slovem, sv. Josef též spolupůsobil s milostí svého vznešeného povolání, a nyní září ve velké slávě poblíž Ježíše a Marie. On jest oslaven i za svou něžnou lásku k Bohu,

k Ježíši, k Marii a k svému okolí, ne tedy jen pro slavnou výsadu, že byl strážcem čistoty Mariiiny a pěstounem Ježíšovým. Proto jeho vynikající sláva je též „korunou spravedlnosti“, již spravedlivý Soudce vsadil na jeho hlavu.

O SLÁVĚ MUČEDNÍKŮ

Nyní budeme uvažovati o slávě ohromných zástupů nebešťanů, kteří obkličují trůn Pána Ježíše a Panny Marie. Uvádím výrok Apokalypse: *„Potom jsem uviděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů i jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých.“*⁶⁶ Tento slavný zástup představuje všechny svaté. Mohli bychom je rozdělit na osm tříd: *mučedníky, církevní učitele, vyznavače, panny, řeholní osoby, kající, duše zbožné, duše méně dokonalé a pokřtěné děti.* V této hlavě budeme uvažovati o slávě *mučedníků.*

Pohledme na to krásné vojsko, na slavné a udatné bojovníky Ježíše Krista, kteří zemřeli pro Něho a jako On v nejkřutějších mukách. Jim vpravdě náleží *„koruna spravedlnosti“*. Zobrazují se s palmami v rukou na znamení vítězství nad světem. Jejich vroucí spojení s Bohem, oslňující jas jejich zjevu a veliká pocta jim vzdávaná svědčí, že tito bojovníci za víru sloužili Bohu na zemi jako praví hrdinové. Vždyť dokázali Mu věrnost a lásku tím, že položili pro Něho svůj život. Dát život pro Boha je vždy nejdokonalejším skutkem,

neboť „větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele“.⁶⁶ Proto se má za to, že mučedníci jako celek zasluhují v nebi největší pocty.

Krásná slova Ducha Svatého, týkající se všech spravedlivých, vztahují se zvláště na mučedníky: „Duše spravedlivých jsou v ruce Boží a mučidlo (smrti) nedotkne se jich. Zdálo se nemoudrým, že je veta po nich, za neštěstí měli odchod jejich, a že se od nás odebrali, za zkázu; ale oni v pokoji jsou. Neboť i když podle mínění lidí trpěli muky, všecka důvěra jejich tkvěla v nesmrtelnosti; maličko trestání byvše dojdou hojného blaha, ježto Bůh zkusil je a shledal, že jsou hodni. Jako zlato v ohni vyzkoušel je a jako celopalnou oběť je přijal; přijde pak doba, kdy dojdou povšimnutí.“⁶⁷

Jak vznešená a krásná společnost je to! Jako zahradu zdobí nejvíc květy, tak ozdobou nebe je zářící nach vojů mučednických. Zde je sv. Jan Křtitel, nebojácný předchůdce Páně. Je tu i slavný sv. Štěpán, jenž první po nanebevstoupení Páně položil život pro Krista. Jsou tu sv. apoštolové, neohrožení bojovníci Kristovi, kteří šli před veleradu radující se, že byli uznáni za hodny trpěti pro jméno Ježíšovo. Předpověď božského Mistra se na nich potvrdila: „Ale mějte se na pozoru před lidmi; neboť budou vás vydávati soudům a bičovati vás budou ve svých synagogách; i před vladaře a krále budete voděni na svě-

dectví jim a pohanům.⁶⁸ Ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že tím Bohu slouží.“⁶⁹

Ale přes všechnu nenávist a pronásledování zasévali símě slova Božího do srdcí lidských a zavražďovali je vlastní krví. Nyní se těší ze zvláštní slávy v nebi, protože kromě slávy mučedníků požívají také slávy, přislíbené apoštolům od samého božského Mistra: *„Vpravdě pravím, že vy, kteří jste mne následovali, při znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stolici Své, seděti budete i vy na dvanácti stolcích, soudíce dvanáct pokolení izraelských.“⁷⁰*

Je tu také mnoho papežů, biskupů a kněží, hodných nástupců sv. apoštolů, kteří tak jako oni radostně položili život za lásku k Ježíši Kristu. Je tu i nespočetné množství svatých misionářů, kteří jako apoštolové šli všem národům kázat evangelium. I oni *„byli voděni před vladaře a krále“* a zpečetili svou víru krví. Jsou tu i *svaté panny*, jež raději volily smrt, i nejhroznější, než by byly poskvrnily svou duši anebo než by byly pojaly jiného ženicha než Ježíše, jemuž se zasvětily. Milost Boží proměnila bázlivé a zdrželivé panny v neohrožené hrdinky, schopné s nadlidskou odvahou a stálostí vytrpěti i smrt. Jsou tu i *manželové a manželky, otcové a matky*, kteří milovali Boha víc než své děti. Jsou zde i *malé děti*, které uváděly v údiv bezcitné tyrany podivuhodnou trpělivostí a hrdinstvím i při

nejrafinovanějších ukrutnostech. Jsou tam i ctihodní *starci a stařeny*, kteří přes vysoké stáří a přes svou slabost vystupovali na popraviště pevným krokem a podstupovali smrt s neohroženou stálostí. Všichni tito jako sv. Pavel *bojovali dobrý boj* a všichni bez výhrady přijali „*korunu spravedlnosti*“ z rukou spravedlivého Soudce. Všichni se těší z veliké odměny, kterou Ježíš Kristus slíbil svým udatným následovníkům, když řekl: „*Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluviti všecko zlé proti vám lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.*“⁷¹

Ale ještě je třeba si povšimnouti, že, ačkoliv všichni jsou mučedníci, nemají všichni týž stupeň slávy v nebi. Všichni jsou hvězdami, ale *hvězda od hvězdy se liší leskem. Každý mučedník je oděn svou vlastní skvělostí, jejíž velikost se řídí silou jeho lásky k Bohu a množstvím utrpení, jež snášel pro Něho.* Někteří byli prostě usmrceni bez předchozího mučení, kdežto jiní byli vězněni, mrskáni a pak usmrceni, jiní byli mučeni celé dny, týdny a i měsíce nejhroznějšími mukami. Jiní zase došli mučednictví bez všelikých ctností, někteří byli i hříchem obtíženi a nepokřtěni, ale přijali křest krve, který je očistil a získal jim vysoké pocty v nebi. Ovšem požívají slávy mnohem nižší než ti, kteří jako na př. sv.

Jan Křtitel, sv. Petr, sv. Pavel, sv. Ondřej a mnoho jiných, došli k mučednictví obtěžkáni zásluhami života, vyplněného konáním hrdinských ctností.

O SLÁVĚ UČITELŮ A VYZNAVAČŮ

Obraťme nyní své zraky k jinému skvělému zástupu. Skládá se z *učitelů a vyznavačů* Církve sv. Oni se též těší z vysokých poct v nebi. Zde se opět setkáváme s *apoštoly*, kteří plní jsouce Ducha Sv., vyučovali mladičkou Církve v pravdě. Jsou tu i jejich hodní nástupci v úřadě, jako *sv. Jan Zlatoústý, sv. Augustin, sv. Řehoř, sv. Tomáš a mnoho jiných*, jejichž obsáhlý rozum byl pln vědy Boží. Získali znamenitá vítězství nad ďáblem, otcem lži. Svou výmluvností a svými spisy osvěcovali Církve sv. nejen v dobách svých, ale i na všechny příští časy. Nyní jsou korunováni slávou, slíbenou jim těmito slovy: „*Učení pak skvíti se budou jako lesk oblohy; a kteří spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky.*“⁷²

Ale nesmíte si představovati, že velká světla křesťanství, jako apoštolové nebo *sv. Augustin, sv. Tomáš a jiní*, kteří byli prohlášeni církevními učiteli, těší se ze své slávy sami. Do jejich třídy náležejí i slavní *vyznaváci, sv. papežové, biskupové a kněží*, kteří horlivě a věrně kázali evangelium svým stádcům. Jsou v ní i ti *sv. misionáři*, kteří jako apoštolové kázali o Ježíši ukřižovaném pohanům a

přivedli je do jediného pravého ovčince. Tito sv. vyznavači, ačkoliv nebyli prohlášeni za církevní učitele, září „jako hvězdy na věčné věky“.

Ale kromě těchto slavných vyznavačů je tam ještě mnoho jiných, kteří mají účast v slávě, slíbené těm, „kteří spravedlnosti vyučují mnohé“. Je to nescetné množství mužů a žen z různých řeholních řádů církevních, které se zabývají vyučováním mládeže. Jsou to i spisovatelé, překladatelé a vydavatelé dobrých knih a jiní, kteří sice nejsou vázáni sliby, ale věnují se šíření náboženské nauky. Mezi nimi zvláštní zmínky zasluhují *dobří rodičové*, jejichž první starostí je naučiti své děti znáti a milovati Boha. Slovem, všichni, kdož mají za úkol nějak učit jiné spravedlnosti, budou účastni i zvláštní slávy učitelů a vyznavačů církevních, třebaš v menší míře. Neboť zaslíbení zvláštní odměny nebylo učiněno jen několika málo nadaným hlavám, ale všem bez výjimky. „*Ti, kteří spravedlnosti vyučují mnohé, budou se skvíti jako hvězdy na věčné věky.*“

Ačkoli je pravda, že jiné vyučovati spravedlnosti zasluhuje zvláštní odměny, přece nesmíme zapomenouti, že *kázání evangelia samo o sobě neoslaví nikoho, nepojí-li se s tím čistý úmysl a ctnostný život*. I Jidáš jako apoštol vyučoval spravedlnosti mnohé, a přece jistě se nestkví jako hvězda. Je tedy jisté, že s poučováním druhých musíme spojovati i *svatost života*. To nám připomíná

i božský Mistr velice důrazně řka: „*Kdo by však činil a učil, ten bude velikým sloufi v království nebeském.*“⁷³ Proto musíte pamatovati, že i kdybyste byli sebe nadanější, výmluvnější a kdybyste sebe více lidí učili spravedlnosti, nikdy nemůžete zářiti jako hvězdy na nebi, nevedete-li křesťanský život. Bez toho vám vaše kázání nic neprospívá, i kdybyste svou výmluvností jiné přivedli k spasení.

O SLÁVĚ PANEN A ŘEHOLNÍCH OSOB

Uvažujme nyní napřed o skvělé slávě panen. Uvádím opět slova Apokalypse: „*A uslyšel jsem hlas s nebe . . . a ten hlas, který jsem uslyšel, byl jako (hlas) citerních pěvců, kteří hrají na své citory. I zpívali (jako) píseň novou . . . a nikdo nemohl se naučiti té písni, leč ony sto čtyřicet čtyři tisíce . . . To jsou ti, kteří se neposkvrnili s ženami, neboť jsou panici; ti jsou to, kteří následují Beránka, kamkoli jde.*“⁷⁴

Je tedy v nebi zvláštní třída mužů a žen, kteří vůbec nevstoupili v manželství ani neztratili ctnost čistoty hříšným skutkem. Jen o nich zde mluvím. Proto se tato úvaha netýká malých dětí, které zemřely dříve, než dosáhly užívání rozumu, protože, ačkoliv zemřely ve stavu panickém a „*následují Beránka*“, jejich panictví nezasluhuje „*koruny spravedlnosti*“. Zde budeme tedy uvažovati jen o vynikající slávě těch, kteří, dosáhnuvše užívání rozumu, vedli čistý život a zemřeli jako panicové nebo panny. Jen oni získali slávu přislíbenou pannám. Mnozí z nich vedli svatý život ve světě jednak se slibem čistoty, jednak beze slibu. Veliká většina byla tak

uchváčena krásou a čistotou Ježíšovou, že se ochotně vzdali i všech dovolených světských požitků a zasvětili se Bohu slibem poslušnosti, čistoty a chudoby. V tomto životě strádání a sebezáporu vytrvali až do konce.

Doba zkoušky a utrpení jim přešla a nyní jsou odměněni nevýslovnou slávou. Zářící v bílých rízách, jež znamenají neposkvrněnou čistotu jejich života, a radují se ze zvláštního a vroucího spojení s Ježíšem, svým milovaným Snoubencem. Na zemi neměli jiného snoubence mimo Něho. Zasvětili se Mu a On jejich šlechetnou oběť přijal. Svou milostí je posvětil, okrášlil a učinil je hodnými velké slávy, které nyní požívají. Jsou nebeskými liliiemi. Můžeme o nich užíti slov Ducha Svätého: *„Jak krásné jest čistotné plémě ve skvělosti; jeť nesmrtelná památka jeho, ježto je uznává Bůh i lidé. Když je přítomna, lidé ji napodobují; a když je vzdálena, touží po ní: a na věčnosti ověněna jsouc slaví vítězství, jehož dobyla v zápase bojů čistých.“*⁷⁶

Ač je pravda, že ti, kdo zemřeli jako panícové nebo jako panny, jsou odměněni zvláštní slávou, přece nesmíme zapomínati, že *panenství samo o sobě ani si nezasluhuje vysoké pocty v nebi, ani samo člověka nespasí, nepojí-li se k němu ctnosti, které má mítí duše oddaná Bohu.* Jest i mnoho panen pošetilých, které nejsou připuštěny na svatbu, protože je nezdobí láska a jiné ctnosti, příslušející jejich stavu.

Musíme vždy pamatovati, že koruna panenství jest jen případkovou slávou; kdyby byla podstatná, nebyl by kromě panen nikdo v nebi šťasten. Panenství je tudíž daleko toho, aby bylo největší ctností anebo nejnutnější k dosažení vysokých poct v nebi. Neboť, abychom použili pádných výrazů Apoštolových, *„kdybyste mluvili jazyky lidskými i andělskými a kdybyste znali všechna tajemství a veškerou vědu, a kdybyste měli všechnu víru, takže byste hory přenášeli, lásky však kdybyste neměli“*, i kdybyste byli panici a pannami, byli byste *„jako měď zvučící a jako zvonec znějící“*,⁷⁶ ani vaše panenství ani jiné dary nic by vám neprospěly bez lásky.

Snažte se tedy odítí svou duši těmi ctnostmi, které přísluší snoubenkám Ježíše Krista. *Láska Boží nade všechno. Buďte co nejmlaskavější ke každému. Buďte pokorní, skromní, zdrželiví. Vedťte život sebezáporu, mlčení a modlitby.* Nežijete-li tak, jak toho žádá vaše povolání, vydáváte se v nebezpečí, že uslyšíte hrozná slova, která byla řečena pošetilým pannám. Když přišly na svatbu, stály u dveří a volaly: *„Pane, Pane, otevři nám!“* Ale on odpověděl: *„Vpravdě, pravím vám, neznám vás.“*⁷⁷

Budete-li však žítí životem lásky, jak se sluší na věrné snoubenky Kristovy, dosáhnete jistě vysokého stupně slávy v nebi, kde vám bude připravena koruna panen. Budete se tam radovati z převroucího spojení s Ježí-

šem, jež je slíbeno všem, kteří pohrdajíce pomíjejícími radostmi tohoto světa, zasvětili se Jeho božské službě.

Rozjímějme nyní několik okamžiků o velké slávě *řeholních osob*. Tato třída se skládá toliko z mužů a žen, kteří se na světě zasvětili Bohu slibem poslušnosti, čistoty a chudoby. Velkou většinou jsou to panicové a panny. Někteří z nich, jako sv. František Borgiáš, byli vdovci, sv. Františka Římská byla vdova. Ano někteří, dokud byli mladí a nerozumní, dopustili se hříchu, takže panenství pozbyli, ale přece byli povoláni k řeholnímu životu. Ti všichni požívají v nebi zvláštní slávy, jež jim náleží jako „*koruna spravedlnosti*“, protože *řeholními sliby přinesli Bohu velké oběti*.

Řeholní osoby obětovaly Bohu vše, co je lidskému srdci přirozeně nejdražší. Vzdaly se nejen všeho majetku, světa s jeho poctami a radostmi, svobody, ale opustily i otce a matku, bratry a sestry, přátele a příbuzné. Slovem, odloučily se od světa a ode všeho, co činí život přirozeně krásným a žádoucím. A co více, vyvolily si život ustavičného umrtvování a sebezáporu.

Je pravda, že milost Boží, jež uschopňuje muže a ženy přinášeti takové oběti, usnadňuje řeholní život, nebrání však tomu, aby byl zároveň životem ustavičného boje proti přirozeným sklonům a choutkám.

Teologové přirovnávají tři řeholní sliby

k mučednictví. Mají za to, že, jako člověk, který dá život za víru, přijde bez očištění do nebe, tak řeholník se dostane přímo do slávy věčné, zemře-li hned po slibech. Všechny časné tresty za hříchy se ruší jediným úkolem řeholních slibů. Odůvodňují to tím, že obětování sebe Bohu řeholními sliby je podobno mučednictví, nejslechetnějšímu a nejhrdinnějšímu úkonu, jehož je člověk schopen.

Je-li panenství samo o sobě odměněno zvláštní slávou v nebi, co říci o nebeské slávě a velebnosti řeholní osoby! Panny přinášejí jen jednu velkou oběť dokonalou čistotou, kdežto řeholní osoby, přinášejíce touž oběť, přidávají k ní ještě další dvě: chudobu a poslušnost. A zkušenost učí, že tyto dva přidané sliby jsou pro mnohé osoby mnohem těžší, protože je v nich více utrpení a sebezáporu než v zachovávání svaté čistoty. Z toho ze všeho poznáváme, že *panické řeholní osoby požívají mnohem větší slávy v nebi než panny a panické, kteří nejsou řeholními osobami.* Také z toho plyne, že řeholní osoby, ať jsou panické či ne, těší se z vynikající slávy v nebi pro veliké oběti, které přinesly Bohu třemi řeholními sliby. Byly chudobné, čisté a poslušné až k smrti jako Ježíš Kristus a jsou nyní jako On povýšeny k velikým počtám v nebi. Tuto slávu jim slíbil Ježíš Kristus slovy: „*Opuští-li kdo dům neb otce neb matku, bratra nebo sestru, manželku nebo děti své nebo*

pole pro jméno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude.“⁷⁸

Ale ačkoliv je pravda, že řeholní osoby pro své řeholní sliby se těší z veliké slávy v nebi, nesmí se z toho usuzovati, že se všechny radují ve stejné míře. *Není snad jiné třídy v nebi, kde by byly stupně slávy tak různé jako zde.* Některé řeholní osoby zemřely již za několik dní po slibech, jiné v týž den, kdežto mnohé žily půl století i více v konání hrdiných ctností. Některé byly povolány milostí Boží až po životě světáckém a hříšném, kdežto jiné dosáhly vysokého stupně svatosti hned, když se Bohu obětovaly. Jiné zase, zasvětivše se Bohu, byly dokonale věrné milosti a ze vší síly se snažily o větší a větší dokonalost, kdežto jiné neměly takové velkodušnosti k Bohu a dosáhly nižšího stupně svatosti. Některé měly jen málo pokušení nebo jich ode dne, kdy složily sliby, vůbec neměly, kdežto pro jiné znamenala svatá profese vyhlášení války, neboť od složení slibů začala na ně dorážeti nejrůznější pokušení, aby sliby zrušily a vrátily se do světa. Ale podporovány jsouce všemocnou milostí Boží, odpíraly mužně a bojovaly statečně až do konce.

Tyto a tisíce jiných rozdílů je příčinou různých stupňů slávy mezi řeholními osobami, které po tomto pozemském putování přijaly korunu života. Takoví jako na př. sv. Alois, sv. Stanislav, sv. Terezie a mnozí jiní, kteří konali všechny ctnosti až k hrdinství, jsou

mezi nejskvělejšími a nejvyššími v slávě, kdežto jiní, kteří vedli méně dokonalý život, jsou mnohem níže. Ale všichni bez výjimky se těší ze zvláštní slávy, jež jim náleží jakožto „*koruna spravedlnosti*“ za velikou oběť, kterou přinesli Bohu třemi řeholními sliby.

O SLÁVĚ KAJÍCŇÍKŮ A ZBOŽNÝCH LIDÍ

Z kterých světců se skládá tento skvělý zástup? Jeho hlava a královna nemá panenské koruny, a přece je tak krásná a těší se z tak důvěrného spojení s Ježíšem! Je to Maria Magdalena, vznešená královna kajícŇíků a hvězda naděje všech, kdo na tomto světě těžce zhřešili.

Byla kdysi hříšnicí, a jakou hříšnicí! Její duše byla příbytkem sedmi zlých duchů! Byla nástrojem satanovým a uchvacovala pro něho lidské duše. Ale záblesk světla vyšel ze Srdce Ježíšova a v tomto světle uzřela Magdalena, jak je hříšná a protivná v očích Božích. Jeho milost naplnila její srdce hlubokou, zdrcující bolestí nad nesčetnými hříchů. Padši k nohám Ježíšovým líbala a smáčela je slzami opravdové lítosti. Ježíš, jenž nikdy nezavrhoval kající hříšníky, rozkázal zlým duchům, aby z ní vyšli; pak obmyl její duši, takže nabyla čistoty andělské. Množství hříchů jí bylo odpuštěno, „*protože milovala mnoho*“.⁷⁹ Neboť její hluboká lítost nepocházela z otrockého strachu, ale z čisté lásky. Po nanebevstoupení Páně se Magdalena uchýlila do jeskyně, kde oplakávala své hříchů a činila za

ně tuhé pokání po celý zbývající život. Když jí nastala poslední hodina, andělé sestoupili s nebe a odnesli její čistou duši k Pánu Ježíši. *Její veliká láska a slzy kajícího zárí zasloužily jí „korunu spravedlnosti“.*

Avšak v té skvělé slávě, kde *žhavá láska a pokání* přiodívají hříšníky, není ona sama. Tisíce hříšníků, kteří napodobili její pokání, září nyní ve větší slávě než ti, kteří nikdy Boha neurazili. Možno si představit, že by *sv. Petr*, ač zapřel svého Pána, byl v nebi níže než ti, kteří si uchovali nevinnost, a snad níže než pokřtěné děti? Myslíte, že by *svatý Pavel*, který kdysi pronásledoval Církev, byl proto nyní níže než ostatní? Myslíte snad, že veliký *sv. Augustin*, *sv. Maria Egyptská*, *sv. Pelagie* a mnoho jiných slavných kajících a kajicnic by bylo pro své hříchy níže než pokřtěná nemluvnátka? Jistěže ne. *Jejich veliká láska k Bohu, jejich slzy lítosti odčinily jejich hříchy a povýšily je nad mnoho nebesťanů, kteří, ačkoliv nikdy těžce nezhřešili, neosvědčili v celém svém životě hrdinské ctnosti.*

Pamatujme, že *láska, jež v sobě zahrnuje lásku k Bohu a k bližnímu, je největší ze všech ctností a má moc povznést i největší hříšníky k nejvyšší slávě v nebi.* Proto *Maria Magdalena*, ačkoliv byla kdysi velikou hříšnicí, se nyní raduje z nejvroucnějšího spojení s Ježíšem a září před Bohem jako veliká hvězda.

I na tomto světě je oslavena více než mnozí jiní, kteří nebyli tak hříšní. Když Ježíš seděl u stolu Šimona malomocného, Maria Magdalena Její pomazala drahocennou mastí. Někteří z apoštolů reptali nad touto ztrátou, ale Ježíš obhájil její počínání a dodal: *„Vpravdě pravím vám: kdekoli bude hlásáno evangelium toto po celém světě, tam bude se vypravovati na památku její také to, co učinila ona.“*⁸⁰ A v evangeliu svatého Marka čteme, že Ježíš *„vstav pak z mrtvých v neděli, ukázal se nejprve Marii Magdaleně, z které byl vyhnal sedm duchů zlých“*.⁸¹ V litanii ke všem svatým Církev sv. jmenuje sv. Marii Magdalenu přede všemi pannami. Její svátek je vyššího řádu než svátek sv. Marty, její panenské sestry, a mnoha jiných panen; ona jediná ze svatých žen mimo Pannu Marii má ve mši sv. k své poctě *Credo*. Jinak mají tu výsadu jen ty světice, které jsou patronkami chrámů. Ale tu se Církev sv. modlí *Credo* jen v jejich kostelích, nikde jinde, kdežto ve svátek sv. Marie Magdaleny se modlí *Credo* v chrámech celého světa. Mimo to jest i *družina Magdalenek*, jimž jest ona vzorem a patronkou. Tato družina je připojena ke kongregaci sester Dobrého Pastýře; jsou do ní přijímány kající hříšnice, které si zamilovaly krásného kajícího ducha Marie Magdaleny. To vše jistě je velkou útěchou všem, kdo těžce zhřešili a kteří se snad již domnívali, že pro své hříchy pozbyli práva na vyšší místo v nebi.

A ještě jeden krásný zástup stojí okolo trůnu Božího a raduje se z vysokého stupně slávy v nebi. Skládá se z ohromného množství mužů a žen, kteří se posvětili životem ve světě. Jmenujeme je *zbožnými lidmi*. *Žili ve světě, ale nebyli ze světa. Nežili podle své vůle, neboť svévole je zapřísáhlým nepřitelem Božím*. Mnozí z nich, ač byli obklopeni bohatstvím a nádherou, vykonávali ctnosti klášterní. Jiní náleželi ke středním společenským třídám nebo k chudině. Ale všichni se posvětili láskou k Bohu a k bližnímu a plněním svých povinností.

Jsou tu *králové a královny*, kteří v svém vysokém postavení dovedli býti pokorní a používali svého bohatství i moci k blahu poddaných. Jsou tu zástupci všech stavů a zaměstnání společenských, *advokáti, lékaři, vojáci, řemeslníci i rolníci*. Jsou zde i *sluhové*, kteří to považovali za dobrodiní, že smějí vykonávat těžší práce, aby měli z čeho žít. Jsou tu *dobří manželé a manželky* za to, že se vespolek milovali a zůstali si věrni až do smrti. Jsou tu i *dobří rodičové*, jejichž hlavní starostí bylo učiti své děti znáti a milovati Boha. *I hodné dívky* jsou tu, protože ctily své rodiče a staraly se o ně s něžnou láskou, když věk a nemoc je učinily bezmocnými. Jsou tu i *jinochové a dívky*, kteří, ač nebyli povoláni k životu řeholnímu, žili uprostřed svodů *světských* životem andělským.

Všichni tito oslavenci žili zbožně. Umrtno-

vali své vášně, byli oddáni modlitbě, přijímali sv. svátosti a konali skutky lásky podle svých možností a vynikali ctnostmi svého společenského postavení a povolání. Ač nebyli ani mučedníky, ani církevními učiteli, ani řeholními osobami, žili svatě. Všichni proto obdrželi „*korunu spravedlnosti*“ jakožto odměnu za lásku k Bohu a za ctnostný život. Mnozí z nich byli velmi svatí, jako na př. sv. *Ludvík, král francouzský, sv. Alžběta, královna portugalská, sv. vdova Monika, sv. Jenovefa, panna-pastýřka, sv. Zita, andělská služka*, a mnoho jiných, které Církev postavila na oltář a doporučila našemu následování.

Vidíte tedy, že vysoké pocty v nebi nenáleží jen některým privilegovaným třídám, jako jsou na př. mučedníci, církevní učitelé, panny a řeholní osoby. Vysoký stupeň slávy se nabízí všem a s pomocí milosti Boží ho mohou všichni bez výjimky dosáhnouti. Zdálo-li se vám to příliš odvážné, snažiti se o vysoký stupeň slávy, protože nejste ani Bohu zasvěcené panny nebo řeholníci, zapuďte nyní takové myšlenky z mysli. *Není to domýšlivost, ale ctnost, když toužíme po vysoké svatosti a tím i po vysokém stupni spojení s Bohem v nebi.* Proto ať jste v stavu manželském nebo ne, chudí nebo bohatí, učení či nevzdělaní, jste povoláni Ježíšem Kristem, abyste bojovali dobrý boj až do konce. Máte při tom slavnou záruku, že, až dokončíte běh života, spravedlivý Soudce ozdobí vaše čela „*korunou*

spravedlnosti“ a připustí vás do společnosti těch, kteří vynikli v jeho službě.

Než ukončíme tuto kapitolu, zmíníme se aspoň několika slovy o dvou posledních, a to snad nejčetnějších třídách oslavenců v nebi. Do jedné třídy bychom mohli zařaditi takové lidi, kteří *nebyli zbožní ani velkomyslní k Bohu*. Mnozí z nich často a těžce hřešili, činili málo pokání za své hříchy; ctností měli málo a nikdy v nich nedosáhli dokonalosti. Tato třída zahrnuje v sobě i ty, kteří ztrávili celý život v hříchu a byli spaseni jako lotr na kříži *milostí lítosti před samou smrtí*. Je jisto, že oni jako vůbec takoví lidé, kteří konali jen málo ctností, nebudou korunováni tak vysokými poctami v nebi, jaké jsou odměnou za ctnostný život. Ale přece jsou dokonale šťastni na svém stupni slávy a *opěvují milosrdenství Boží, neboť mnozí z nich došli spásy překonání milostí*. Jejich sláva by mohla býti jmenována spíše *„korunou milosrdenství“* nežli *„korunou spravedlnosti“*.

Druhá třída těchto vyvolených se skládá z *pokřtěných dítek a z dítek, které zemřely dříve, než mohly býti odpovědny za své skutky*. Je-li pravda, že polovina dětí umírá před dosažením sedmého roku věku, tak je tato třída v nebi nejčetnější. Ale v nebi již nejsou dětmi, neboť jejich povýšení v slávě způsobilo, že vyspěly v muže a ženy. Mají proto úplnou dokonalou lidskou přirozenost jako lidé, kteří zemřeli dospělí. Ano, jsou připuštěny i k bla-

ženému patření, a proto vidí, milují a požívají Boha a mají podíl v případkových radostech nebeských právě tak jako ti, kdo žili déle na zemi. *Ony a jen ony dosáhly blaženosti nebeské jakožto pouhého daru Božtého bez jakékoliv vlastní zásluhy. Jsou v nebi jen proto, že byly přijaty za dítky Boží, a pro zásluhy Ježíše Krista.*

Ať jsou na kterémkoli stupni slávy, jistě je nemůžeme stavěti na roveň s apoštoly, mučedníky, vyznavači, pannami, řeholními osobami, zbožnými lidmi, kteří bojovali dobrý boj proti světu, tělu a ďáblu. Je pravda, že *tyto dítky nikdy nezhřešily, ale nikdy nevykonaly ani jeden úkon vtrý, naděje, lásky nebo jiné ctnosti. Proto jejich sláva by mohla býti nazvána „korunou štědrosti“, neboť jejich blaženost jest toliko nevýslovně štědrým darem Božím. Proto věčně prozpěvují Bohu vděčnou chválu za to, že je vzal k sobě, než mohla býti jejich duše poskvrněna hříchem a jejich srdce odvráceno od ctností svody tohoto světa.*

Zde tedy jsme viděli množství svatých kolem trůnu Božího. Ač jsme si je rozdělili na rozličné třídy a uvažovali o slávě každé z nich zvláště, nesmíme z toho usuzovati, že svatí v nebi jsou skutečně od sebe odděleni. *Neboť ať se sláva nejvyšších sebe více liší od slávy nejnižších, jsou přece všichni jedinou velkou rodinou bratří a sester, jejichž otcem je Bůh, Ježíš Kristus jest jejich starším bratrem*

i králem zároveň a Panna Maria matkou a královnou. Jsou v nebi všichni dohromady, rozmlouvají a těší se z vespolečného styku, protože jsou všichni spojeni poutem nejčistší lásky. Všichni volají s královským prorokem: *„Hle, jak je to dobré a utěšené, přebývají-li bratři svorně! Tam udílí Pán požehnání a život na věčné časy.“*⁸² Všichni jsou šťastni, protože všichni vidí, milují a požívají Boha i radostí případkových, jimiž Bůh blaženost svých milovaných dítek zdokonaluje a doplňuje. Všichni překypují blažeností, o které mluví královský prorok říká: *„Rozjařují se nadbytkem domu Tvého, a proudem rozkoše Své napájíš je. Neboť u Tebe je pramen života.“*⁸³ Spojením se Zdrojem života, s Bohem, došli svatí splnění všech svých přání, odpočívají v Bohu jako v svém posledním cíli a radují se z Něho na věky.

NEBESKÁ BLAŽENOST JE VĚČNÁ

V této knížce jsme se snažili učiniti si aspoň nějakou představu o veliké blaženosti, která je pro nás připravena v nebi, a nyní nám zbývá ještě promluvit o její koruně, že totiž *potrvá věčně*. Není to jen její korunou, ale i *podstatným prvkem nevýslovné radosti*, jež nyní opojuje duše nebešťanů.

Abychom si tu věc ujasnili, předpokládejme, že by Bůh v soudný den promluvil k vyvoleným takto: „Mé milované děti, nyní jste šťastny a budete šťastny ještě velmi dlouho, ale ne na věky. Jen já mohu žít věčně. Stvořil jsem ptáčka, jehož úkolem je, vzít každý tisící rok jedno zrnko písku ze země anebo kapku vody a zanésti na místo, které jsem mu ustanovil. Až tak odnese celou zemi, všechny oceány, řeky a jezera, umřete po druhé a bude konec vašeho štěstí.“

Představíte si, kolik věků potrvá, než takto bude přenesen celý svět? Jistěže ne. Zdá se, že ptáček nikdy nedojde k poslednímu atomu. A my, děti času, ztotožňujeme toto ohromné trvání s věčností. A přece, kdyby to řekl Bůh vyvoleným, měli by opět starosti a zármutek, slzy by opět tekly z jejich očí, protože červ, který rozhlašuje pozemské štěstí, by našel vstup do nebe.

Věčné trvání nebe je tedy zřejmě podstatným doplněním blaženosti dítek Božích. Bez něho by jejich blaženost nebyla úplná.

Mezi množstvím nedostatků, které kazí naše pozemské štěstí, jsou hlavní tři. O nich budeme nyní uvažovati. Pozemské štěstí není a nemůže býti trvalé, protože *my se měníme*, protože i *předměty našeho štěstí podléhají změnám* a konečně, protože *smrt nás od tohoto světa odtrhne*.

1. *My sami se přirozeně měníme*. Tato vada bude na nás lpěti, dokud budeme poutníky zde na zemi. Předměty, které nás oblažovaly v dětství, nás nyní netěší. Změnili jsme se a potřebujeme jiné věci. Ale i ve věku dospělém se ještě stále měníme, a předměty, které nás dnes oblažují, nás za několik dní snad omrzí. Změna počasí, naše vášně, zdraví, společníci, touha po úspěchu, nelaskavé slovo nebo pohled, to a tisíce jiných věcí má vliv na změnu našeho duševního rozpoložení časem tak úplně, že nic na celém světě nás nemůže učiniti šťastnými. Jsme znechuceni něčím, co ještě včera nás činilo nejšťastnějšími lidmi na světě.

Naše přirozená nestálost je tak veliká, že jsme ustavičně vydáni změnám i vzhledem k Bohu, a tak ztrácíme jediné cenné štěstí, Jeho přátelství. Neboť ač se Mu třeba velmi upřímně zapřisaháme věrností, v okamžiku se poddáváme vášním a jsme schopni zapřítí Ho jako Petr, anebo Jej zaprodati jako Jidáš.

Této nestálosti, jež tak houževnatě na nás nyní lpí a jež maří tak snadno naše radosti, učiní konec naše spojení s Bohem v blaženém patření. *„Budeme jako On, protože Ho uvidíme tak, jak jest.“* Jednou z podstatných vlastností Božích je nezměnitelnost neboli úplná nemožnost změny. Bůh je sám v sobě vždy týž. On je, jak se sv. Jakub krásně vyjadřuje, *„Otec světel, u něhož není proměny, ani z obratu zastínění“*.⁸⁴ Spojením s Ním se staneme *účastni božské přirozenosti a tím i Boží nezměnitelnosti*. Naše přirozená nestálost přestane časnou smrtí a nikdy se již nevrátí a celá naše přirozenost bude oděna nezměnitelností a zůstane navždy táž.

Proto již nebudeme sem tam zmítáni každým závanem vášni ani nestálostí tohoto života. Nebudeme hned radostně naladěni a hned zas plni smutku, jeden den se těšíce dokonalému zdraví, a příští den se trápíce bolestnou nemocí. Společnost našich bližních nebude nám hned radostnou, a hned zase nesnesitelnou. Přestanou nálady, při nichž dnes oplýváme zbožností a láskou k Bohu, a zítra se z omrzelosti Jeho služby vzdáváme. Budeme nezměnitelní, a proto, až miliony věků uplynou, budeme stejně šťastni jako tehdy, když patření na Boha zaplanulo v naší duši po prvé.

2. Ale je ještě druhá chyba, která, i kdybychom sami byli nezměnitelní, by ničila naše trvalé pozemské štěstí: *předměty, z kterých*

nám plyne blaženost, jsou podrobeny změnám. Jejich krása uvadá, ztrácejí svěžest a tím i schopnost činiti nás šťastnými. To kalilo i štěstí Šalomounovo. Jeho postavení a okolí mu zjednalo všechny možné požitky. Byl králem, manželem a otcem, byl obdařen takovou moudrostí jako nikdo jiný. Stavěl chrámy a města, králové a královny ho navštěvovali, obdivujíce a koříce se mu pro skvělou jeho nádheru jako božstvu. A přece nebyl šťasten. Poslyšme jeho vlastní vyznání a uvažme je dobře: „Nahromadil jsem si stříbra a zlata, jakož i pokladů od králů i krajin, a převýšil jsem bohatstvím všechny, kteří byli přede mnou v Jerusalemě; a moudrost zůstala se mnou. Čeho žádaly oči mé, nic jsem jim neodepřel, aniž jsem zbraňoval srdci svému, aby nepožívalo všeliké rozkoše a nekochalo se v tom, co jsem byl připravil; to byla odplata moje — užívat práce své. Když však jsem se ohlédl na všechna díla, která učinily ruce moje, na práce, při nichž nadarmo jsem se potil, uzřel jsem ve všem marnost a trápení ducha, a že nic trvale neprospívá pod sluncem.“⁸⁵

To je vyznání nejmoudřejšího z lidí, člověka, který okusil více blaženosti tohoto světa než ostatní; poznal, jak je nedokonalá, ano trapná, „*neboť nic trvale neprospívá pod sluncem*“.

Ale to není vše. Tvorové se nejen mění, hynou a ztrácejí schopnost nás oblažovati, ale

mohou se obrátiti i proti nám, a jak nám byli kdysi nebem, tak se nám stávají peklem pro bolesti a hoře, které nám přinášejí. Je to zvláště tehdy, když předmětem naší blaženosti je lidský tvor. Pohleďte jen na neshody a hádky mezi přáteli a příbuznými, kteří se kdysi vespolek tak milovali. Pohleďte na neuvěřitelně velký počet rozvodů, jež se denně dějí. To vše nám praví, že štěstí z tvorů není trvalé, protože člověk je měnlivý. Výmluvným příkladem je ctnostná, ale nešťastná Kateřina Aragonská. Když ji pojal Jindřich za manželku, jistě ji učinil s počátku šťastnou. Ale časem se Jindřich změnil. Jeho láska chladla, začal manželkou pohrdati, odňal jí titul královny, zapudil ji a vzal si jinou. Jaký hrozný to obrat v štěstí! Ten, který byl s počátku její radostí, se změnil a stal se jí příčinou nejhlubšího bolu a neštěstí.

Jak jinak nám bude v nebi! Neboť předměty naší lásky tam nebudou podrobeny změnám jako na tomto světě. *Předmětem a zdrojem naší nevýslovné blaženosti je tam věčný, nezměnitelný Bůh. Až budeme spojeni s Ním a staneme se „účastni božské přirozenosti“, stále bude a zůstane týž, nikdy se Mu nezmrzíme, nikdy námi nepohrdne ani nás od sebe nezavrhne, jak to zde na světě činívají tvorové. Ne, nikdy, nikdy! Pouhá myšlenka na takové neštěstí by vrhala stín na jasné tváře vyvolených. Až se jednou s námi spojí v blaženém patření, bude nás milovati na věky.*

Ale ještě více. Nejenže Bůh se nikdy vůči nám nezmění, ale i *společníci naší blaženosti se stanou v lásce k nám nezměnitelnými*. Proto nikdy, ač tvorové jako my, námi tam nebudou pohrdati, ani nás nikdy nebudou nenáviděti, jak se to často stává na tomto světě. Všechny chyby, které nás nyní činívají často tak nemilými, se naším spojením s Bohem ztratí a zbude na nás jen to, co je dobré a láskyhodné. *Tedy v nebi i štěstí z tvorů je trvalé, věčné.*

3. Pojdme nyní k třetímu nedostatku všeho pozemského štěstí. Ikdybychom my i předměty, které nás oblažují, byli nezměnitelní, přece by naše blaženost na tomto světě nebyla trvalá, protože smrt, *neúprosná smrt nás musí odtrhnouti od nich anebo je od nás*. Všechno pozemské štěstí a všechna velikost končí smrtí. A ježto „*jest uloženo lidem jednou umřítí*“, ⁸⁶ tak všichni, velcí i malí, musí býti připraveni na konec o vše, co život zjasňuje a přirozeně zpříjemňuje. Všichni musejí umřítí a nikdo nemůže vzítí s sebou ani slávu ani štěstí pozemské. Duch Svatý dí: „*Klidný buď, bohatne-li člověk, roste-li sláva jeho domu. Nepůjde dolů s ním jeho sláva.*“ ⁸⁷

Kde je nyní štěstí a sláva těch mocných králů a královen, kteří byli na tomto světě obklopeni vší nádherou? Hroby nám praví: „Už jich není!“ Kde je sláva oněch mocných dobyvatelů, kteří nalézali nejvyšší štěstí v tom,

že si podrobovali národy, množili počet vdov a sirotků a rozsévali smrt a zkázu, kamkoliv přišli? Není jich! Můžeme o nich říci slova královského proroka: „*Viděl jsem bezbožníka velmi zpupného, rozkládal se jako libanský cedr, i šel jsem tudý, a hle, (již) nebylo ho, hledal jsem ho, a nenašel po něm stopy*“.⁸⁸ Smrt na ně položila svou chladnou ruku a učinila konec jejich pozemskému štěstí.

V nebi nebude hrozné smrti. Máme na to slovo živého Boha: „*A (Bůh) setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již; ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly*“.⁸⁹ Skutečně „*první věci pominou*“. Smutek, nespokojenost, chudoba, práce, nestálost, pokušení k hříchu — všechny ty věci pominuly a nikdy se nevrátí. Dítka Boží vstoupily do radosti svého dědictví, které jim nebude nikdy odňato, protože „*smrti nebude*“. Otec, matka již nikdy nemusejí dávat dlouhé a smutné „s Bohem“ svým dětem, neboť „*nebude smrti*“. Nikdy již se dítkám nevrátí smutný den, v němž by opět musely vtisknouti poslední políbek na chladnou, bledou tvář svých rodičů, protože „*smrti nebude již*“. Nikdy již neuzříme své příbuzné a přátele pomalu sestupovati v hrob ani neuslyšíme dunivé nárazy země padající na ně, protože „*smrti nebude již*“. „*Pohlce-na jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj?*“⁹⁰ To je radostiplný vítězný zpěv v nebi, pro-

tože „*spravedliví na věky jsou živi, v Hospodinu jest odplata jejich, a péči o ně Nejvyšší má. Proto dostanou království nádhery a korunu krásy z ruky Páně.*“⁹¹

+

Na konec dovol, křesťanská duše, abych tě povzbudil, abys často a vážně uvažovala *onebeské blaženosti*. Taková rozjímání mimo to, že prohlubují naše poznání Boha a věcí, které připravil Tvůrce těm, kteří Ho milují, mají i podivuhodnou moc *odpoutati naše srdce od pomíjejících požitků a poct tohoto světa*. Působí též v naší duši *neuhasitelnou žízeň po spatření a požívání Boha* a vlévají v nás novou *odvahu bojovati mužně proti všem překážkám na cestě ctnosti*.

Takové úvahy nás naplňují i chvalitebnou a šlechetnou *touhou dosáhnouti vysokého stupně spojení s Bohem*. To bylo i tužbou svatých. Prání nejvroucnějšího spojení s Bohem u nich působilo, že si odpírali i nejnevinnější požitky tohoto světa a snášeli utrpení, jejichž pouhé vypravování děsí naši ubohou přirozenost. Věděli, že „*(nynější) soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou, plnovážnou*“.⁹² Úvahy o věčných pravdách je přesvědčily, že „*utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás*“.⁹³

Sv. Terezie praví v 37. hlavě svého životo-

pisu: „Nechtěla bych vlastní vinou ztratiti ani nejmenší stupeň radosti. Ano prohlašuji, že, kdybych měla na vůli vybrati si, zda *chci raději snášeti všechny trampoty celého světa až do konce časů a pak za to postoupiti o stupínek v nebeské slávě výš*, anebo bez sebe menšího utrpení míti pak v nebi trochu méně slávy, chtěla bych mnohem raději podrobiti se všem trampotám a utrpení za trochu více radosti, a tím i za trochu více poznání velikosti Boží. *Oč více Boha poznáváme, o tolik více Ho i velebíme a milujeme.*“ To je touha velké světice. Nevzdychá po korunách a žezlech anebo po slávě tohoto světa, nýbrž touží dosáhnouti o stupínek vyšší blaženosti v nebi. A aby toho dosáhla, je ochotna snášeti utrpení na tomto ubohém světě až do konce časů.

Kéž je i tvá touha taková! Nebude-li tak vznešená, tedy aspoň ať směřuje jen k získání *„pokladů v nebi, kdež ani rez ani mol nekadzí, a kde zloději nevykopávají aniž kradou“*.⁹⁴ Pracuj neustále o toto *„dědictví neporušitelné a neposkvrněné a nevadnoucí, uchované v nebesích pro vás“*.⁹⁵ Náš božský Mistr a Pán Ježíš Kristus praví: *„Buď věrný až do smrti, a dám ti korunu života.“*⁹⁶

POZNÁMKY

- ¹ I. Kor. 2, 9.
- ² Suarez, De Beat. Disput. 7.
- ³ Becanus, De Beat. q. 3.
- ⁴ II. Petr 1, 4.
- ⁵ Zjevení sv. Jana 3, 17.
- ⁶ De Perf. Divin. lib. XIV. c. v.
- ⁷ I. Jan 3, 2.
- ⁸ St. Thomas p. i. q. 62, art. 7.
- ⁹ St. Thomas p. i. q. 93, art. 4.
- ¹⁰ Řím. 8, 28.
- ¹¹ Zjevení sv. Jana 19, 10.
- ¹² De Perf. Divin. lib. XIV. c. i.
- ¹³ Řím. 11, 33.
- ¹⁴ I. Kor. 13, 12.
- ¹⁵ Žalm 41, 2-3.
- ¹⁶ I. Kor. 13, 12.
- ¹⁷ Efes. 4, 6.
- ¹⁸ St. Thomas, Suppl. q. 92, art. 3.
- ¹⁹ Řím. 7, 22-23.
- ²⁰ I. Kor. 15, 43.
- ²¹ Filip. 3, 21.
- ²² St. Thomas, Suppl. q. 81, art. 1.
- ²³ Exod. 16, 10.
- ²⁴ Mat. 13, 43.
- ²⁵ I. Kor. 15, 41-42.
- ²⁶ I. Kor. 15, 44.
- ²⁷ Luk. 24, 37-39.
- ²⁸ St. Thomas, Cont. Gent. lib. IV, c. 84.
- ²⁹ I. Kor. 15, 43.
- ³⁰ Řím. 7, 24-25.

- ³¹ Jan 20, 26.
- ³² Zjev. sv. Jana 21, 1-4.
- ³³ Job 19, 25-27.
- ³⁴ St. Thomas, Cont. Gent. lib. IV, cap. 86.
- ³⁵ I. Kor. 15, 42.
- ³⁶ Řím. 6, 9.
- ³⁷ I. Kor. 15, 53-55.
- ³⁸ Sum. Cont. Gent. lib. IV, cap. 79.
- ³⁹ St. Thomas, Suppl. q. 75, art. 1.
- ⁴⁰ Moudr. 9, 15.
- ⁴¹ Luk. 15, 7.
- ⁴² Suarez, De Beat. disput. 11.
- ⁴³ St. Thomas, Suppl. q. 82, art. 3.
- ⁴⁴ St. Thomas, Suppl. q. 84, art. 2.
- ⁴⁵ Zjev. sv. Jana 20, 12; 21, 3-5.
- ⁴⁶ I. Petr 5, 8.
- ⁴⁷ Mat. 25, 34.
- ⁴⁸ Filip. 4, 7.
- ⁴⁹ Zjev. sv. Jana 14, 13.
- ⁵⁰ Ester 5, 9-13.
- ⁵¹ St. Thomas, Suppl. q. 85, art. 1.
- ⁵² St. Thomas, Suppl. q. 82, art. 4.
- ⁵³ Mat. 22, 29-30.
- ⁵⁴ I. Jan 7, 16.
- ⁵⁵ I. Král. 18, 1.
- ⁵⁶ Suarez, De Deo, cap. 14.
- ⁵⁷ I. Timot. 6, 16.
- ⁵⁸ Becan. De Attrib. Divin. quaest. 10.
- ⁵⁹ I. Kor. 15, 41.
- ⁶⁰ I. Kor. 15, 10.
- ⁶¹ II. Timot. 4, 7-8.
- ⁶² Filip. 2, 8-10.

- ⁶³ Zjev. sv. Jana 5, 9.
⁶⁴ Zjev. sv. Jana 12, 1.
⁶⁵ Zjev. sv. Jana 7, 9.
⁶⁶ Jan 15, 13.
⁶⁷ Moudr. 8, 1-6.
⁶⁸ Mat. 10, 17-18.
⁶⁹ Jan 16, 2.
⁷⁰ Mat. 19, 28.
⁷¹ Mat. 5, 10-12.
⁷² Dan. 12, 3.
⁷³ Mat. 5, 19.
⁷⁴ Zjev. sv. Jana 14, 2-4.
⁷⁵ Moudr. 4, 1-2.
⁷⁶ I. Kor. 13.
⁷⁷ Mat. 25, 11-12.
⁷⁸ Mat. 19, 29.
⁷⁹ Luk. 7, 47.
⁸⁰ Mat. 26, 13.
⁸¹ Marek 16, 9.
⁸² Žalm 132, 1-3.
⁸³ Žalm 35, 8-9.
⁸⁴ Jakub 1, 17.
⁸⁵ Eccles. 2, 8-11.
⁸⁶ Žid. 9, 27.
⁸⁷ Žalm 48, 17-18.
⁸⁸ Žalm 36, 35-36.
⁸⁹ Zjev. sv. Jana 21, 4.
⁹⁰ I. Kor. 15, 54-55.
⁹¹ Moudr. 5, 16-17.
⁹² II. Kor. 4, 17.
⁹³ Řím. 8, 18.
⁹⁴ Mat. 6, 19.

93 I. Petr 1, 4.

96 Zjev. sv. Jana 2, 10.

DOSLOV

A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly, a moře již není. A viděl jsem město svaté, Jerusalelem nový, an sestupuje s nebe od Boha, jsa připraven jako nevěsta ozdobená pro muže svého. A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi, a oni budou Jeho lidem a On, Bůh s nimi, bude jejich Bohem. A Bůh setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již: ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly. I řekl Ten, jenž seděl na trůně: Hle, obnovuji všechno. A řekl mi: Napiš (to), neboť tato slova jsou spolehlivá a pravdivá. A řekl mi: Stalo se. Já jsem alfa a omega, počátek a konec. Já dám žíznivému z pramene vody živé zadarmo. Kdo zvítězí, obdrží to, a (já) budu mu Bohem, a on bude mi synem...

A nevejde do něho nic neposkvrněného, ani kdo páše ohavnost a lež, leč jen ti, kteří jsou napsáni v Beránkově knize života.

A nebude již kletby žádné: ale trůn Boží a Beránkův bude v něm a služebníci Jeho budou Mu sloužiti a budou patřiti na Jeho tvář a jméno Jeho bude na čelech jejich. A noci nebude již, ani nebudou potřebovati světla

svíčkového a světla slunečního, neboť Pán Bůh je bude osvěcovati a budou kralovati na věky věků.

Zjev. 21, 1—7, 27; 22, 3—5.

OBSAH

<i>Hlava</i>	<i>Strana</i>
I. Blažené patření - jeho podstata	5
II. Blažené patření - účast v božské přirozenosti	17
III. Blažené patření - oslavení rozumu	26
IV. Blažené patření - zdokonalení vůle	34
V. Krása a sláva vzkříšeného těla	42
VI. Vstaneme v těle duchovním	50
VII. Vzkříšené tělo nemůže trpět a je nesmrtelné	56
VIII. Kterých omylů se musíme varovati při rozjímání o nebi	61
IX. O životě vyvolených v nebi	71
X. Radosti oslavených smyslů	81
XI. Společenské radosti v nebi	86
XII. Bude vědomí, že některý z našich dra- hých je na věky zavržen, kaliti naši ne- beskou blaženost?	94
XIII. O světle slávy	102
XIV. O různých stupních nebeské blaženosti	109
XV. O stupních blaženosti oslavených smyslů	117
XVI. O slávě Pána Ježíše a Panny Marie	124
XVII. O slávě mučedníků	133
XVIII. O slávě učitelů a vyznavačů	138
XIX. O slávě panen a řeholních osob	141
XX. O slávě kajících a zbožných lidí	148
XXI. Nebeská blaženost je věčná	156

VŠEM,

KDO BY RÁDI PRACOVALI
na šíření království Božího
na zemi, doporučíme, aby odbí-
rali letáček Směrnice pro drob-
nou práci v Katolické akci. (Před-
platné na rok 3 Kč.) Vychází měsíčně.

Ke studiu v tom směru se hodí zvláště:

- Dr. B. Vašek: Katolická akce. Výzva Boží k laikům. Lidové knihkupectví v Olomouci.
- Od téhož autora: Křesťanská sociologie I. — III. Všecky tři díly zakoupené najednou 100 Kč, vázané 130 Kč. Praha II., Karlovo nám. 5-6.
- Cesty k sociální spravedlnosti. Cena Kč 2·50.
- Okružník Lva XIII. Rerum novarum, o dělnické otázce. — Kč 2·70.
- Okružník Quadragesimo anno, o znovuvybudování společenského řádu v duchu evangelia. Cena 5 Kč.

Z edice Smíru v Přerově, Šířava 7:

- Wiesen, Laický apoštol, návod k práci v Katolické akci. Cena 10 Kč.
- Ve službách milosrdenství, ukázky sociálně charitativní činnosti na velkoměst. periferiích. Cena 3 Kč.
- Lekeux, Markétka, strhující pří-

klad laické pomoci v duchovní správě. Cena 12 Kč.

- Chautard, Duše veškerého apoštolátu, kniha, která je programem. Cena 18 Kč.

K usnadnění práce doporučujeme pracovníkům a pracovnícím v Kat. akci:

- sbírku Životem. Exerciční dům, Hlučín.
- týdeník Neděle, Praha II., Ječná 2.
- čtrnáctideník Nový národ, Přerov, Masarykovo náměstí 16.

K buzení eucharistického hnutí vyšly v edici Smíru v Přerově:

- Lajeunie O. P., Anička, 10 Kč.
- Willam, Pán Bůh na návštěvě, Kč 4.50.
- Květy nejsvětější Svátosti, 7 Kč.
- Bílé květy, Kč 5.50.
- Dej mi srdce své, 10 Kč.

Z prvních československých zámořských misíí v Brit. Guianě vyšly v edici Smíru dosud tři série pohlednic. - Cena serie o 12 pohl. 8 Kč.

●

Objednejte si z edice Smíru — (Přerov, Šířava 7):

Alberti. Nová světla, krátké, velmi poutavé životopisy blahoslavenců nové doby. 10 Kč.

Andělům svým o tobě přikázal. Vkusná modlitební knížka. 8 Kč.

Berghoff, Trestanec, ukazuje, že nesmíme tak snadno nikoho odsuzovati. 3 Kč.

Bílé květy, něžné povídky pro mládež. Kč 5·50.

Boudreaux, Ani oko nevidělo... 8 Kč.

Dörner, Na rozcestí, důležité pokyny pro povolání. - 2 Kč.

Duch sv. Terezie Ježíškovy. Podle jejích spisů a podle očitých svědků. Tato kniha vzpružila nejedno sklíčené srdce a vyhojila z těžké melancholie. - 18 Kč.

Hock, Čtvero letor, psychologická studie, velmi poučná a neobyčejně zajímavá. 3 Kč.

Hymny mariánské, v překladu dra A. Fuchse, s latinskými originály. Velmi cenná příručka pro pořadatele mariánských, na př. družinských slavností. 20 Kč.

Chardon, Vzpomínky anděla strážce, krátká církevní nauka o sv. andělich v rouše poutavé povídky. 12 Kč.

Chautard, Duše veškerého apoštolátu. Kdyby se zásady tuto hláсанé prováděly, prospěla by tato kniha lidstvu víc než všechny politické a sociální organizace. 18 Kč.

Květy nejsvětější Svátosti. Eucharist. povídky. 7 Kč.

Lajeunie, Anička, ukázka, jaké požehnané ovoce nese dobrá výchova. 10 Kč.

Lekeux, Markétka, zářivý vzor všech šlechtitných duší, které touží šířiti kolem sebe radost a štěstí. 12 Kč.

Lhande, Mé dítě knězem, román výtečné matky-vychovatelky a jejího syna. 15 Kč.

Mossong, Apoštolát, na který se zapomíná. Význam modlitby a oběti za kněze. 6 Kč.

Novena k sv. Terezii Ježíškově od karmelity P. Koenderse. Kč 1·50.

Paula, Dej mi srdce své! Milé eucharistické povídky pro mládež. 10 Kč.

- Pfannmüller, Když přišla na svět Láska. V 8 půvabných obrazech se líčí nejšťastnější doby Svaté země. 20 Kč.**
- Plus, Bůh v nás. Kéž bychom znali dar Boží, o kterém se zde pojednává! 15 Kč.**
- Plus, Myšlenka smíru, velmi jasně a poutavě podaná. 10 Kč.**
- Pobožnost k sv. Josefu, povzbuzuje duše k velké důvěře. 60 haléřů při jiných objednávkách. Jeden výtisk poštou 1 Kč.**
- Ve službách milosrdenství, ukázky z blahodárné činnosti v brlozích lidské bídy. 3 Kč.**
- Suberville-Odvalil, Hvězda z Lisieux, krásná divadelní hra. 10 Kč.**
- Po vůni tvých růží, modlitební knížka pro ctitele sv. Terezičky Ježíškovy. V plátně 12 Kč, v poloplátně 10 Kč.**
- Za vůňou tvojich růží. — Slovenské vydání předešlé knížky. 12 Kč.**
- Schmid T. J., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu. Za tuto knihu se nám dostalo už nesčíslných díky pro útěchu, kterou přináší duším trpícím i jiným. 25 Kč.**
- Wiesen, Laický apoštol, praktická příručka pro sociálně charitativní pracovníky. 10 Kč.**
- Willam, Pán Bůh na návštěvě, milý příběh chlapce v letech I. sv. zpovědi a I. sv. přijímání.**
- Obrázky po 20 haléřích. (100 výtisků 15 Kč): Anna z Guigné, Neposkvrněné Početí P. Marie, Litanie k sv. Terezičce, Modlitba o lásku, Modlitba za zpovědníka (české i slovenské).**
- Obrázky po 10 haléřích. (100 výtisků Kč 7·50): Svatá Terezie v den I. sv. přijímání, Modlitba o exerciční hnutí.**
- Misijní pohlednice; serie o 12 pohlednicích za 8 Kč.**

ANI OKO NEVIDĚLO . . .

Originál

The Happiness of Heaven

O blaženosti nebeské

napsal F. J. Boudreaux S. J.

Přeložily a vydaly

Sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie

v Přerově, Šířava 7

Vytiskla

Společenská knihtiskárna v Přerově

**Až Pán obrátí osud
Sionu,
budeme jako u vytržení.
Pak budou plny úsměvu
rty naše
a náš jazyk plný jásotu.
... Veliké věci Pán
s námi učiní,
proto budeme se vese-
liti.
Obrát, Hospodine, náš
osud
jako údolí v jižních
krajích.
Kteří se slzami siji,
jásající budou žnouti.**

Ž. 125, 1–6.